

6/5 8516

ร 4427

ร 2

การเปรียบเทียบผลของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคล
ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

ปริญญาโท

ของ

ราตรี รัตนพัลลมา

10 ก.ย 2530

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2530

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

164201

การเปรียบเทียบผลของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคล
ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

บทคัดย่อ

ของ

ราตรี รัตนพัลลภ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2530

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี จำนวน 24 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน คือ กลุ่มที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม กลุ่มที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล และกลุ่มควบคุม สำหรับการให้การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างได้รับการบำบัดด้วยหนังสือสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ติดต่อกัน 14 สัปดาห์ ใช้เวลาครั้งละ 3 ชั่วโมง ส่วนการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้รับการบำบัดด้วยหนังสือสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ติดต่อกัน 14 สัปดาห์ ใช้เวลาครั้งละ 40 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้การบำบัดทั้งสองแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และหนังสือที่ช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 46 เล่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ F - test

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ นั่นคือ เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม และรายบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ ไม่แตกต่างกัน

A Comparison of the Effects of Group Bibliotherapy and Individual
Bibliotherapy on the Girls' Self - Confidence and
Creativity in Children's Home Ban Rajavithi

An Abstract

By

Ratree Ratanaphanlop

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1987

The purpose of this research was to compare the effects of group bibliotherapy and individual bibliotherapy on self - confidence and creativity. Twenty four Prathom Suksa 5 students of Children's Home Ban Rajavithi who divided into three groups of eight students each the group bibliotherapy group, the individual bibliotherapy group and the control group.

The group bibliotherapy group met for 14 sessions, each session took three hours for 14 weeks. For the individual bibliotherapy group, each subject received the treatment continuously for 14 sessions, each session took forty minutes for 14 weeks. The researcher was the bibliotherapist for both groups. The instrument used the self - confidence test, the creativity test and the 46 selected reading books. Both groups were given pre - test and post-test evaluations. Statistical method for data analysis was the F - test. The results were as followed

1. The students receiving the group bibliotherapy and the individual bibliotherapy had higher self - confidence and creativity than the students who did not receive the bibliotherapy at .05 level of significant.

2. The students receiving the group bibliotherapy and the individual bibliotherapy reported statistically non significant difference in self - confidence and creativity. No difference in self - confidence and creativity were found between the two groups.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานินพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*[Signature]*..... ประธาน

.....*[Signature]*..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....*[Signature]*..... ประธาน

.....*[Signature]*..... กรรมการ

.....*[Signature]*..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยทำให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี รั้งสินันท์ ผู้ให้ความกรุณาควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ลมูล รัตตากร ที่กรุณารับ เป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และให้คำแนะนำในการเลือกหนังสือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของอาจารย์ทั้งสามท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ปกครอง อาจารย์ใหญ่ และอาจารย์ อุรัญญา ภูไพบูรย์ แห่งสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง รวมทั้ง คุณอรนุช สวนศิริพงศ์ นักสังคมสงเคราะห์ประจำสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและคำแนะนำที่มีประโยชน์อื่น ๆ มากมาย ตลอดจน คุณดวงเดือน โอรพันธ์ และ กุลลชума อินทรทัต นักสังคมสงเคราะห์ประจำกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบและแก้ไขแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณวิไลพร วรจิตตานนท์ และคุณวัศสพร ไชยวงศ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือด้านการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างดียิ่ง คุณสมเร ภูศาล ที่ให้ความช่วยเหลือในการทดสอบนักเรียน และคุณชาญยุทธ รัตนพัลลภ ที่เป็นผู้ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิดา มารดา พี่ ๆ และครูอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนการศึกษามาโดยตลอด รวมทั้งเด็ก ๆ บ้านราชวิถีทุกคน

ราตรี รัตนพัลลภ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากเงินงบประมาณแผ่นดิน

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาในควิชา	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	ค่านิยมศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	8
2	เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กในสถานสงเคราะห์	9
	การศึกษาสำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์	9
	สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี	12
	งานวิจัยเกี่ยวกับเด็กในสถานสงเคราะห์	14
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง	14
	ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง	14
	องค์ประกอบของความเชื่อมั่นในตนเอง	15
	ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง	16
	งานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง	18
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	18
	ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	19
	องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	21
	การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	21
	ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือกับความคิดสร้างสรรค์	22
	งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	22

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือ	25	}	ดง
ความหมายของการบำบัดด้วยหนังสือ	25		
ประวัติและความเป็นมาของการบำบัดด้วยหนังสือ	26		
กระบวนการการบำบัดด้วยหนังสือ	27		
องค์ประกอบของการบำบัดด้วยหนังสือ	27		
การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล	31		
งานวิจัยเกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือ	32		
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	35		
กลุ่มตัวอย่าง	35		
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	35		
การดำเนินการทดลอง	42		
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49		
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52		
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52		
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52		
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61		
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	61		
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	61		
กลุ่มตัวอย่าง	61		
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	61		
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62		
การวิเคราะห์ข้อมูล	62		

บทที่

หน้า

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	62
อภิปรายผล	63
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	80

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการวิจัย	42
2 การเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม	53
3 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง รายเฉลี่ย ระหว่างคู่	54
4 การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	55
5 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด ริเริ่ม รายเฉลี่ยระหว่างคู่	56
6 การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องตัว ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	57
7 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด คล่องตัว รายเฉลี่ยระหว่างคู่	58
8 การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละออ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	59
9 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด ละเอียดละออรายเฉลี่ยระหว่างคู่	60

ภูมิหลัง

นานาประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก จนกระทั่ง สหประชาชาติได้มีมติเป็นเอกฉันท์และออกประกาศบัญญัติสากลว่าด้วยสิทธิที่เด็กและ เยาวชนพึงได้รับโดยไม่มีข้อยกเว้นแต่ประการใด เพื่อให้เด็กมีชีวิตในวัยเยาว์ที่เป็นสุข ทั้งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคมที่ตนรวมอยู่ องค์การสหประชาชาติจึงเชิญชวนให้ บิຕามารดา องค์การอาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไปยอมรับ สิทธิของเด็ก และช่วยกันรักษาสีทธิของเด็กโดยดำเนินการตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อสร้างชีวิตที่ดีและเป็นสุขให้แก่เด็กและเยาวชน (นิคยา เงินประเสริฐศรี 2529 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการข้อ 6 แห่งบัญญัติสากลว่าด้วยสิทธิเยาวชนที่ว่า (องค์การทุนเพื่อเด็ก แห่งสหประชาชาติ ม.ป.บ. : ไม่มีเลขหน้า)

เด็กและเยาวชนพึงได้รับความรักและความเข้าใจอันจะช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพ ของตน โดยเติบโตอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของบิดามารดาของเด็กเอง และใน ทุกกรณีเด็กจะต้องได้อยู่ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่น ปลอดภัย และไม่พลัดพรากจากแม่ ในกรณีที่เด็กไม่มีครอบครัว หรือมาจากครอบครัวที่ยากจน และมีลูกมากก็จะได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐหรือจากองค์กรต่าง ๆ

รัฐบาลไทยได้ตอบสนองนโยบายนี้ขององค์การสหประชาชาติ โดยกำหนดนโยบายไว้ อย่างชัดเจนในคำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาว่าจะส่งเสริมให้มีการระดมสรรพกำลัง ทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็น ผู้มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพดีทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จะส่งเสริม การแสวงหาความรู้และการใช้เหตุผลในทางริเริ่มสร้างสรรค์อันเหมาะสมกับวัย รวมทั้งจะ ส่งเคราะห์และบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาทั้งทางกาย สมอง และอารมณ์ เพื่อ

การป้องกันปัญหาสุขภาพจิตเป็นหลักสำคัญ (กรมประชาสงเคราะห์ 2526 : 14 - 15)

แม้ว่ารัฐบาลจะกำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้อย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันก็ยังมีเด็กจำนวนมากที่กำพร้าบิดามารดา อนาคต ไร้ที่พึ่ง ถูกทอดทิ้งไว้ตามโรงพยาบาล บิดามารดาไม่สามารถให้การเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามควรแก่วัยให้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวยากจนขาดแคลน บิดามารดาป่วยเรื้อรัง เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่ต้องรับการรักษา ระยะยาว ต้องโทษอยู่ในเรือนจำ หรือเป็นขอทาน เป็นต้น ในแต่ละปีจำนวนเด็กเหล่านี้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ดังที่กรมประชาสงเคราะห์รายงานไว้ว่า ปี พ.ศ. 2524 เฉพาะเด็กที่ถูกทอดทิ้งไว้ตามโรงพยาบาลมีถึง 488 คน ปี พ.ศ. 2525 มีจำนวน 931 คน และปี พ.ศ. 2526 จำนวน 896 คน (กรมประชาสงเคราะห์ ม.ป.ป. : 33) ปัญหาเด็กกำพร้า อนาคต ไร้ที่พึ่งนี้ เป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลให้ความสำคัญ ทางแก้ปัญหามิใช่ประการหนึ่งที่รัฐบาล กระทำคือ นำเด็กเหล่านี้มาให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษาและฝึกฝนอาชีพในสถานสงเคราะห์ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เหมือนครอบครัว ให้มีบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น แต่จากการศึกษาของแพทย์หญิง สรวงเกษม ชื่นชูศิลป์ พบว่าเด็กในสถานสงเคราะห์ที่มีพัฒนาการ ทางร่างกาย บุคลิกภาพ สติปัญญา ภาษาและสังคมช้ากว่าเด็กที่มีครอบครัวของตนเอง เนื่องจากมีเด็กจำนวนมากจึงได้รับการกระตุ้นและการตอบสนองไม่เต็มที่ ประสบการณ์และ สิ่งแวดล้อมแคบกว่าเด็กในครอบครัว จึงมีโอกาสพัฒนาและเรียนรู้น้อยกว่า และค่าของความรัก และความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากสถานสงเคราะห์นั้นไม่เพียงพอ (สรวงเกษม ชื่นชูศิลป์ 2526 : 4) เพราะค่าของความรักที่ผู้ดูแลสถานสงเคราะห์ให้แก่พวกเขาเหล่านั้นเปรียบเทียบกับความรักของบิดามารดาไม่ได้ เด็กต้องการมีครอบครัวที่เป็นเจ้าของตัวเขาอย่างเต็มที่เท่านั้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ 2521 : 25)

สาเหตุดังกล่าว เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กที่มีความวิตกกังวลและหวาดกลัว ซึ่งจะบั่นทอนความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ไม่กล้าคิดแม้ว่าสิ่งนั้นจะถูกต้อง เป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่แน่ใจในความสามารถของตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่กล้ารับผิดชอบงานใด ๆ แต่ลำพัง สิ่งเหล่านี้ มีผลทำให้สุขภาพจิตและพัฒนาการทาง สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ต่ำกว่าเด็กที่ได้รับความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา

(จ่าเนียร์ ช่วงโซติ 2521 : 21) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมการพัฒนาชุมชน ที่พบว่า ความรัก ความอบอุ่น ความเป็นที่พึ่งพิงที่ลูกได้รับจากบิดามารดาจะสร้างความมั่นคงทางจิตใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพที่ดีและความสำเร็จในชีวิตต่อไป (กรมการพัฒนาชุมชน ม.ป.ป. : 16)

นอกจากนี้ จูไรรัตน์ เปรมีษเรีเยอร์ ยังศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นหญิงในสถานสงเคราะห์ มีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางรูปร่างลักษณะอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็ชอบเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น เมื่อเปรียบเทียบไม่เป็นที่พึงพอใจ ก็จะรู้สึกไม่พอใจตนเอง และเกิดความคับข้องใจ อันเป็นลักษณะหนึ่งของการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (จูไรรัตน์ เปรมีษเรีเยอร์ 2513 : 45) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ แสตรง ที่ว่า เด็กวัยรุ่นหญิงมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง กล่าวคือ มีความต้องการเป็นอิสระทางสังคม อารมณ์ เศรษฐกิจ ความรู้ และความคิดเห็น มีความต้องการที่จะหลุดพ้นจากการพึ่งพาผู้ใหญ่ มีแนวโน้มที่จะคิดถึงอนาคตของตนเอง และมีความต้องการสัมฤทธิ์ผลมาก จึงทำให้เกิดความวิตกกังวล มีอารมณ์เครียด และเห็นว่าตนเองยังไม่ดีพอต้องปรับปรุงแก้ไข จนในที่สุดเกิดความไม่เชื่อมั่นในตนเองขึ้นมา (Strang. 1957 : 67)

การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เพราะคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะคอยแต่พึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ ผลที่ตามมาคือ ขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรค หรืองานที่ยากลำบาก ละเลยมาถ้ ครหัตต์ และคนอื่น ๆ 2510 : 98) ซึ่งผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองย่อมกระทำการใด ๆ สำเร็จได้ยาก เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการแสวงหาความสำเร็จให้แก่ชีวิต (เดโช สวานานนท์ 2510 : 127) เช่นเดียวกับที่ เบรูซ์ ศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการเป็นผู้นำที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (Baruch. 1968 . 138)

ส่วนบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้าง วรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสมได้ พึ่งพอใจและมีชีวิตที่เป็นสุขได้ มีความอดุศสาหะบากับน้อย่างเต็งกำลังความสามารถ ไม่ย่อท้อหรือเลิกล้มความพยายามง่าย ๆ ไม่อับจนความคิด แต่กลับพยายามชวนชววย คิดค้นแปลง ปรับปรุง และมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับสถานการณ์ให้เหมาะสมในลักษณะที่

เป็นไปได้มากที่สุด ถ้าประสบการณ์ล้มเหลวก็สามารถถอน อากัน กล้าเผชิญและยอมรับสภาพที่เป็นจริง และสามารถปรับตนให้อยู่ในสภาวะแวดล้อมนั้นได้อย่างปกติ (อารี รังสินธ์ 2526 : 61)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง จะช่วยให้บุคคลสามารถใช้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมภาวะสุขภาพจิตที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนย่อมต้องการพื้นฐานทางสุขภาพจิตที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาที่ดีต่อไป

นักการศึกษามองเห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ จึงแสวงหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการบำบัดจิตใจให้แก่เด็กที่มีปัญหา เช่น วิธีการให้คำปรึกษา (Counseling) การบำบัดทางจิต (Psychotherapy) การบำบัดด้วยดนตรี (Musictherapy) และมีวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศคือ การบำบัดด้วยหนังสือ (Bibliotherapy) เพราะมีความเชื่อประการหนึ่งว่า การอ่านหนังสือเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถบำบัดผู้มีปัญหาทางจิตใจได้ การบำบัดด้วยหนังสือเป็นขบวนการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้อ่านภายหลังจากที่อ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ และผลจากการอ่านนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับตัวและพัฒนาการต่าง ๆ ของบุคคล (Darling. 1957 : 293) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฮาฟเนอร์ ที่ว่า การอ่านมีความสำคัญในการดำรงชีวิต การอ่านเป็นการสร้างประสบการณ์ขึ้นพื้นฐาน และจะช่วยให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหาเพื่อการดำรงชีพในสังคมอย่างมีความสุข (Hañner. 1967 : 3) ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงนำเอาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือมาใช้ เช่นที่ ห้องสมุด ซานตา คลารา เกานต์ (Santa Clara Country Library) ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้นำเอาการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้กับผู้ที่มีความบกพร่องทางจิต ผู้ติดยาเสพติด และผู้ป่วยโรคพิษสุราเรื้อรัง ผลปรากฏว่าผู้ที่เข้ารับการบำบัดด้วยหนังสือมีสุขภาพจิตและบุคลิกภาพไปในทางที่ดีขึ้น (Santa Clara Country Library Runs Bibliotherapy Program. 1974 : 1510)

สำหรับประเทศไทย ยังมีผู้นำเอาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้น้อยมาก เพราะยังเป็นวิธีการที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย ผลการวิจัยจึงจำกัดอยู่เฉพาะในวงการศึกษาเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกนำเอาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เพื่อศึกษาผลของการบำบัดในด้านความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ เพราะว่าสองสิ่งนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตซึ่งได้กล่าวมาแล้ว โดยผู้วิจัยเลือกทำการศึกษา กับเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ซึ่งเป็นเด็กที่ขาดความรักและความอบอุ่น จากครอบครัว จึงน่าจะส่งเสริมให้เด็ก ๆ เหล่านี้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อโอกาสในการพัฒนาตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป ใน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาโดยการเปรียบเทียบวิธีการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล เพื่อดูว่าผลของวิธีใดจะดีกว่ากัน และผลที่ได้จะสามารถเป็นแนวทางสำหรับ บรรณารักษ์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้บำบัดกับบุคคล ที่มีปัญหาในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลว่า การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคล กับเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีมีผลแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด
2. เพื่อศึกษาผลของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี
3. เพื่อศึกษาผลของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่า การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลให้ผลด้านความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กในสถานสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่เพียงใด
2. ทำให้ทราบว่า การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลให้ผลด้านความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กในสถานสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่เพียงใด
3. ผลการศึกษาจะช่วยให้บรรณารักษ์ นักการศึกษา นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปลูกฝังความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กในสถานสงเคราะห์ได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2528 ในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี จำนวน 24 คน จากจำนวนทั้งหมด 37 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดหมายเลขประจำตัวเด็กแต่ละคน แล้วจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 24 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 / กลุ่มทดลองที่ 1	จำนวน 8 คน
1.2 / กลุ่มทดลองที่ 2	จำนวน 8 คน
1.3 / กลุ่มควบคุม	จำนวน 8 คน

✓ 2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 / ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 2.1.1 วิธีการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล

2.2 / ตัวแปรตาม ได้แก่

- 2.2.1 ความเชื่อมั่นในตนเอง
2.2.2 ความคิดสร้างสรรค์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. / การบำบัดด้วยหนังสือ (Bibliotherapy) หมายถึง การใช้การอ่านหนังสือ การอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน เพื่อบำบัดปัญหาทางจิตใจด้านความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์

2. / การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม (Group Bibliotherapy) หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เพื่อช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ให้แก่สมาชิกผู้รับการบำบัด โดยการใช้การอ่าน การอภิปราย การรายงาน

ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน

3. การบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล (Individual Bibliotherapy) หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองบุคคล คือผู้ให้การบำบัดและผู้รับการบำบัด เพื่อช่วยคลี่คลายด้านจิตใจ และส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้รับการบำบัดโดยการใช้การอ่านหนังสือ และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน

4. หนังสือ หมายถึง วัสดุการอ่านที่คัดเลือกมาใช้ในการบำบัดปัญหาทางจิตใจ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก มี 2 ประเภทคือ

4.1 บันทึงกวี ได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น และนิทาน

4.2 สารคดี ได้แก่ หนังสือ บทความจากวารสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร

5. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - Confidence) หมายถึง ความมั่นใจหรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และมีความตั้งใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ถึงแม้ว่าจะมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่เกิดความรู้สึกท้อถอย ยังคงตั้งใจทำต้งนั้นต่อไป โดยมั่นใจว่าตนจะสามารถกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จได้ด้วยความถูกต้องและเหมาะสม ความเชื่อมั่นในตนเองนี้วัดได้ด้วยแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง

6. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง กระบวนการทางสมองของบุคคลที่คิดได้หลายทิศทาง เป็นความคิดที่แปลกใหม่ อาจแปลกไปจากความคิดของบุคคลทั่วไปทั้ง ปริมาณและคุณภาพ มันนำไปสู่การแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ และนำไปสู่การแก้ปัญหาความคิดใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ในด้านนี้แบ่งความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 3 ด้านคือ

6.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่คิดสิ่งแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดง่าย ๆ ธรรมดา และแตกต่างจากคนอื่น ๆ

6.2 ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดได้อย่างรวดเร็ว และมีปริมาณมาก และแตกต่างออกไปโดยไม่ซ้ำกันเลย

6.3 ความคิดละเอียดละออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านนี้ วัดได้ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัย
รูปภาพแบบ ก ของ อารี รังสิมันท์

✓ สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มกับรายบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเอง
สูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มกับรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์
สูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า
เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล
4. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็ก
ที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วน คือ

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กในสถานสงเคราะห์
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือ

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กในสถานสงเคราะห์

1.1 การศึกษาสำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์

กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย มีสถานสงเคราะห์เด็กทั้งหมด 19 แห่ง รับผิดชอบการเด็กอายุ 1 - 18 ปี จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ เป็นสถานสงเคราะห์ที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง 11 แห่ง ภาคเหนือ 1 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 แห่ง และภาคใต้ 2 แห่ง สถานสงเคราะห์เด็กส่วนใหญ่จัดการศึกษาสายสามัญ เริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือบางแห่งสูงกว่านั้นแต่ไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เด็กที่เรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนในสถานสงเคราะห์แล้วประสงค์จะเรียนต่อสายสามัญ และมีประวัติการเรียนดี จะได้รับการสนับสนุนโดยจัดให้ออกไปศึกษาตามโรงเรียนภายนอกสถานสงเคราะห์ตามความสามารถของเด็กแต่ละรายแบบ เข้าไปเยี่ยมกลับ โดยพยายามให้เด็กสอบเข้าโรงเรียนรัฐบาลเป็นอันดับแรก ส่วนเด็กที่ไม่ประสงค์จะเรียนต่อสายสามัญ สถานสงเคราะห์จะจัดฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้ เช่น ฝึกวิชาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้า การเสริมสวย พิมพ์ดีด ช่างเรียงพิมพ์ ช่างไม้ ช่างโลหะ คนตรี และอาชีพทางเกษตรกรรม

โรงเรียนในสถานสงเคราะห์จะรายงานผลการสอบของนักเรียนต่อกรมประชาสงเคราะห์ทุกภาคการศึกษา มีการติดตามผลการเรียนของเด็กที่สอบตกอย่างใกล้ชิด ถ้าเด็กสอบตกหลายครั้ง เมื่อจบชั้นประถมศึกษาแล้วจะได้รับการแนะนำให้เรียนสายอาชีพต่อไป แต่โดยทั่วไปนักเรียนใน

สถานสงเคราะห์สอบเลื่อนชั้นได้ ร้อยละ 90.00 ทุกปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 2524 : 8 - 9) สำหรับนักเรียนที่เรียนสายสามัญและมีผลการเรียนอยู่ใน
เกณฑ์ดี จะมีนักสังคมสงเคราะห์ประจำสถานสงเคราะห์คอยช่วยวินิจฉัยว่าเด็กควรจะเลือก
เรียนอะไร ที่ไหนต่อไป

1.2 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

วัตถุประสงค์ของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีคือ เพื่อให้ความอุปการะแก่
เด็กหญิงอายุ 5 - 18 ปี และเด็กชายอายุ 5 - 7 ปี ที่ตกอยู่ในสภาพสมควรได้รับการสงเคราะห์
และคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยให้เด็กได้มีที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ตลอดจน
การได้รับการแก้ไขปัญหา อบรมศีลธรรมจรรยา และให้การศึกษาทั้งด้านสามัญและการฝึกวิชาชีพ
ตามความสามารถ ความถนัด และความเหมาะสม ซึ่งเป็นการเตรียมตัวเด็กให้พร้อมที่จะเป็น
สมาชิกที่มีประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติในอนาคต สำหรับเด็กที่จะพิจารณา ใช้อุปการะนั้น
จะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (กรมประชาสงเคราะห์ ม.ป.ป. : 5)

1. กำพร้า อนาคต ไร้ที่พึ่ง ถูกทอดทิ้ง ยากจนขาดแคลน
2. เป็นเด็กที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม
3. เป็นเด็กที่มีปัญหาความประพฤติ หรือประพฤติน่าไม่สมแก่วัย
4. เป็นเด็กที่หน่วยงานในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ หรือหน่วยราชการ

อื่นขอความร่วมมือให้รับไว้อุปการะเนื่องจากความจำเป็น

สำหรับการดำเนินงาน เช่นการให้บริการ 8 ประการ ดังนี้

1. บริการด้านการเลี้ยงดู โดยจัดให้มีที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม
เครื่องใช้ประจำตัว และยารักษาโรค
2. บริการด้านการรักษาพยาบาลและอนามัย โดยตรวจสุขภาพให้เด็ก
เป็นประจำ และให้การรักษาเมื่อเจ็บป่วย
3. บริการด้านการศึกษาสามัญ และด้านการฝึกวิชาชีพ โดยจัดการศึกษา
ตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายในสถานสงเคราะห์ตามหลักสูตรกระทรวง-
ศึกษาธิการ เมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว จะพิจารณาว่าเด็กซึ่งมี

ความประพฤติ และการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ให้ศึกษาต่อตามโรงเรียนต่าง ๆ นอกสถานสงเคราะห์ ส่วนเด็กที่สนใจหรือไม่สามารถศึกษาต่อสายสามัญที่สูงกว่าได้ จะได้รับการฝึกวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ในสถานสงเคราะห์ เช่น ตักเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย การจัดดอกไม้ การฝีมือต่าง ๆ และการครัว

4. บริการด้านสังคมสงเคราะห์ ให้บริการดังต่อไปนี้

4.1 ให้แม่บ้านบันทึกรายงานประจำวันเกี่ยวกับการกินอยู่

หลับนอนและสุขภาพอนามัยของเด็ก รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมของเด็กในปกครอง

4.2 นักสังคมสงเคราะห์ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ร่วมกัน

แก้ปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล ในกรณีแม่บ้านแก้ไขไม่สำเร็จ

4.3 ในกรณีที่นักสังคมสงเคราะห์แก้ไขไม่สำเร็จ จะนำเด็ก

ไปรับบริการทางจิตเวชจากโรงพยาบาล หรือคลินิกสุขภาพจิต

4.4 จัดกิจกรรมกลุ่มสังคมเดือนละครั้ง เพื่อพัฒนาและแก้ไข

ปัญหาเด็ก

5. บริการด้านสันทนาการ โดยให้มีการฝึกกายบริหารเป็นประจำ

ทุกเช้า เล่นกีฬา ค่ายพักแรม บำเพ็ญประโยชน์ ทัศนศึกษานอกสถานที่ แสดงละคร ร่ายรำ การขับร้อง การรื่นเริงในเทศกาลต่าง ๆ และจัดวิทยุ และโทรทัศน์ไว้ประจำอาคารบ้านพัก ทุกหลัง

6. บริการด้านการอบรมศีลธรรมจรรยา โดยให้แม่บ้านอบรมเด็ก

ก่อนเข้านอน และสวดมนต์เป็นประจำทุกคืน นิมนต์พระภิกษุสงฆ์ อนุศาสนาจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ มาอบรมสั่งสอนเด็ก เดือนละครั้ง และร่วมกับองค์การเอกชนจัดให้มีการสอนพุทธศาสนวันอาทิตย์

7. บริการด้านการจัดหางาน ทางสถานสงเคราะห์จะติดต่อหางาน

ให้เด็กที่สำเร็จการศึกษาแล้วทำตามความถนัดและความสมัครใจ

8. บริการด้านการติดตามผลการให้การสงเคราะห์ เมื่อเด็กพ้น

ความอุปการะของสถานสงเคราะห์แล้ว นักสังคมสงเคราะห์จะทำการติดตามผลภายในระยะเวลา 2 ปี หรือตามปัญหาของแต่ละราย โดยการเยี่ยมบ้านให้คำแนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือ หรือส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

ปัจจุบันเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี มีจำนวน 208 คน แบ่งตามประเภทของเด็กที่รับเข้าอุปการะได้ดังนี้ (กรมประชาสงเคราะห์ ม.ป.ป. . 20)

1. ถูกทอดทิ้ง	134	ราย
2. กำพร้าอนาถา	49	ราย
3. พลัดหลง	39	ราย
4. ครอบครัวแตกแยก	35	ราย
5. ปัญหาความประพฤติ	22	ราย
6. บุตรผู้รับการสงเคราะห์	62	ราย
7. ชาวไทยภูเขา	118	ราย
8. บุตรสมาชิกนิคมสร้างตนเอง	116	ราย

1.3 งานวิจัยเกี่ยวกับเด็กในสถานสงเคราะห์

1.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ปี ค.ศ. 1984 พอร์เตอร์ (Porter. 1984 : 921) ได้ทำการศึกษาถึงการดูแลและการให้การอบรมเด็กหญิงกำพร้าในสถานสงเคราะห์เมืองบอสตันระหว่าง ปี ค.ศ. 1800 - 1840 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบอสตัน (Boston Female Asylum) นับเป็นสถานสงเคราะห์แห่งหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้นในยุคแรก ๆ โดยสมาคมสตรีอาสาสมัครของสหรัฐอเมริกา และเป็นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงแห่งแรกที่ตั้งดำเนินงานโดยสตรี ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1800 ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของสถานสงเคราะห์เด็กหญิงในศตวรรษที่ 19 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบอสตัน รับผิดชอบรับเด็กกำพร้าอายุ 3 - 10 ปี เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น จะได้รับการฝึกหัดงานเด็กรับใช้ในบ้าน ผลการศึกษาพบว่า เด็กกำพร้าจำนวน 400 กว่าคนที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์แห่งนี้ มีความประพฤติดี และพบว่าโครงการต่าง ๆ ของสถานสงเคราะห์มีประโยชน์โดยตรงต่อเด็ก เหล่านี้ในแง่ของโอกาสที่จะสร้างความสำเร็จให้แก่ตนเอง การสร้างสรรค์อาชีพที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ และการใช้ความฉลาดในการดำเนินชีวิตต่อไป

1.3.2 งานวิจัยในประเทศ

สำหรับประเทศไทย ยังมีผู้ศึกษาเรื่องของเด็กในสถานสงเคราะห์น้อยมาก ที่ปรากฏ เช่น จุไรรัตน์ เปรมีษฐียร (จุไรรัตน์ เปรมีษฐียร 2513 : 54 - 55) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ และสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี จำนวน 236 คน เป็นชาย 91 คน และหญิง 145 คน ผลการศึกษา ค้นคว้าพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นชาย ตอนปลายและเด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบอีกด้วยว่า เด็กวัยรุ่นชายและหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับความสุขและความพอใจในลักษณะที่เป็นส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เด็กวัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับความสุขและความพอใจ และในลักษณะที่เป็นส่วนรวมอยู่ในระดับที่สูงกว่าเด็กวัยรุ่นชาย

ส่วน นิตยา เงินประเสริฐศรี (นิตยา เงินประเสริฐศรี 2529 : ข - ง) ได้ศึกษาเรื่องของเด็กกำพร้า อนาคต ยากจน ขาดแคลน และไร้ที่พึ่ง ในด้านของความร่วมมือการประสานงานระหว่างองค์การสวัสดิการเด็กต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ผลการศึกษพบว่า การให้สวัสดิการแก่เด็กกำพร้าและเด็กที่ครอบครัวประสบปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจมีความสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนในระดับปานกลาง โดยมีนโยบายด้านเด็กและเยาวชนหลายฉบับถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน แต่การดำเนินงานด้านการให้สวัสดิการแก่กลุ่มเด็กกำพร้าและครอบครัวประสบปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ มักจะมีได้นำนโยบายมาใช้อย่างจริงจัง และพบว่า โครงสร้าง ระบบบริหารและขั้นตอนในการปฏิบัติงานของรัฐเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการประสานงานระหว่างองค์การสวัสดิการเด็กในภาครัฐและเอกชน

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กในสถานสงเคราะห์พอสรุปได้ว่า เด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กที่ห้องความรัก ความอบอุ่น และการเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดา หรือบุคคลที่ตนรัก เช่นเดียวกับเด็กคนอื่นโดยทั่วไป เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้เติบโตตามขั้นของพัฒนาการของเด็กอย่างสมบูรณ์ เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต และมีส่วนร่วมใน

การพัฒนาสังคมสืบไป ส่วนด้านการดำเนินงานช่วยเหลือเด็ก เหล่านี้ควรได้มีการประสานงาน และแนวทางที่แน่นอน เพื่อการแก้ปัญหาให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

2.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง ถ้าบุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจ และชอบพึ่งผู้อื่น (Smith. 1961 : 185) การอุปรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีส่วนทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงหรือต่ำได้ กล่าวคือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ยอมรับ จะมีลักษณะเชื่อมั่นตนเอง เป็นที่ยอมรับของสังคม ให้ความร่วมมือกับเพื่อนฝูง ใฝ่ใจตนเอง และมีความรับผิดชอบสูง (Radke. 1964 : 396)

2.2 องค์ประกอบของความเชื่อมั่นในตนเอง

บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยง่าย ซึ่งต่างกับคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ที่ได้แต่เพ้อฝัน ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางนึกว่าภาพเอาเอง ในสิ่งที่ตนต้องการ หรือปรารถนาสิ่งใดก็จะไม่กระทำตามลำดับแห่งความเป็นจริง เนื่องจากเกิดความกลัว หวั่นวิตก จึงกลายเป็นคนที่ไม่ทำอะไรเลย ฉะนั้นความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (Symonds. 1964 : 85 - 86, 89)

1. ทราบในสิ่งที่ตนต้องการ
2. คิดในสิ่งที่ตนเห็นว่าจะกระทำสำเร็จ
3. มีความสามารถในการตัดสินใจ
4. ลงมือกระทำจริง ๆ ในสิ่งที่ตัดสินใจแล้ว

ส่วนปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเองคือ

1. ขาดความรู้
2. ขาดความกล้าหาญในทางชอบธรรม

3. ความเกียจคร้าน

4. ความสงสัยที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจ หรือผลของความล้มเหลวในอดีต

ซูซีฟ อ่อนโงกสูง (ซูซีฟ อ่อนโงกสูง 2516 : 25 - 27) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. มั่นใจในการทำงานของตน และมั่นใจว่าจะพบความสำเร็จในสิ่งที่กระทำลงไป
2. ไม่หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เป็นปัญหา และมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
3. กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ และกล้าเผชิญความจริง
4. มีความรับผิดชอบสูง
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. ไม่เชื่อผู้อื่นโดยไร้เหตุผล
7. ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ง่าย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวและความสำเร็จที่ได้รับเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองนี้ ยังขึ้นอยู่กับ การฝึกอบรม ระดับอายุ ระดับพัฒนาการ และกลุ่มผู้ร่วมงาน ตลอดจนสถานการณ์ที่บุคคลนั้นกำลังเผชิญอยู่

2.3 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองมีประโยชน์ที่จะทำให้เกิดความแข็งแกร่งในการดำเนินชีวิต บุคคลใดที่มีความเชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติงาน ย่อมชักจูงใจให้บุคคลอื่นมีความเชื่อมั่นตามได้ และความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นพลังในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ (สมุท สิริโช ม.ป.บ. : 296 - 297)

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความคิดริเริ่มในการทำงาน (ประชา อภิบาล 2511 : 78) นอกจากนั้น ความเชื่อมั่นในตนเองยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการใฝ่หาความสำเร็จในชีวิตอีกด้วย (เดโช สวานานนท์ 2510 : 127)

ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Child Study Association of America. 1952 : 185 - 186) ที่กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง จะเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ บุคคลซึ่งประสบผลสำเร็จมากเท่าใด ย่อมทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีความรู้สึกว่าคุณไม่ถูกบุคคลอื่นข่มขู่ ทำให้ความยุ่งยากใจลดลงไปหรือหมดไป อันเป็นผล ทำให้มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็นหรือ คำนิยมของผู้อื่นได้ด้วย ซึ่งเป็นลักษณะของผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์

ดังนั้น ความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้เด็ก ตลอดจนส่งเสริมให้พัฒนาอยู่เสมอ เพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นผู้มองโลกในแง่ดี กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (สุชา จันท์เอม 2510 : 147) หรือกล่าวให้ว่าการเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเองนั้น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคลอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

2.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1955 : 80, 249) ได้อ้างถึงการศึกษาของ สโตรทเธอร์ แจ็ค และเพจ (Strother, Jack and Page) ซึ่งพบว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิด เรื่อง การนับถือตนเอง การมีความรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้แก่ การฝึกฝนเพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ จนมีทักษะและความสามารถสูง ในที่สุดจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

โฮเรซ (Horace. 1961 : 364) ศึกษาพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะปรากฏในบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของดักเกอร์ ที่สรุปไว้ว่า ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีบุคลิกภาพแสดงตัว (Dugger. 1969 : 1817) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบรุช ที่พบว่า ผู้นำจะต้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง (Baruch. 1968 : 138)

สำหรับสแตกเนอร์ (Smith 1961 : 187 citing Stagner. 1948) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 128 คน ที่มีผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

สำหรับเพนเตอร์ (Painter. 1968 : 760 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจูงใจกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาระดับวิทยาลัย 10 คน พบว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการจูงใจ กล่าวคือ คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะมีความสามารถในการจูงใจสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สไตรส์ (Stires. 1970 : 3551 - A) ที่พบว่า ยิ่งบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเท่าไร ยิ่งจะเรียกความศรัทธาจากผู้ร่วมงานได้มากเท่านั้น

ส่วน มุสเสน (Mussen. 1969 : 261) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่พ่อแม่ปล่อยให้ เป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ก้าวคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

2.4.2 งานวิจัยในประเทศ

สำหรับในประเทศไทย มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองไว้หลาย เช่น วันเพ็ญ อาชุกร (วันเพ็ญ อาชุกร 2512 : 89 - 90) ศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัว หรือแสดงการยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดชลบุรี จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก โดยเฉพาะการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ ถ้าเข้มงวดกวดขันในเรื่องระเบียบวินัยมากจะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จะคอยทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เท่านั้น จะไม่มีความคิดริเริ่มและลักษณะความเป็น

ผู้นำ เด็กจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชูชีพ อ่อนโกลสูง ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง และคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี ซึ่งสรุปได้ว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวและความสำเร็จที่ได้รับ เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (ชูชีพ อ่อนโกลสูง 2516 : 96)

นอกจากนี้ สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว (สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว 2526 : 54) ได้ทำการศึกษากันคว่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ปีการศึกษา 2526 จำนวน 364 คน ผลการศึกษพบว่า ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองกับความรู้สึกรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้บุคคลมีความรู้สึกรับผิดชอบ กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รู้จักพึ่งตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ แต่คุณสมบัติดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้รับความรัก ความอบอุ่น จากบิดามารดา และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แต่เด็กในสถานสงเคราะห์ เติบโตขึ้นมาโดยปราศจากบิดามารดา ขาดที่พึ่งทางใจ หรือเรียกได้ว่าเป็นเด็กขาดความรัก ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และควรได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง

3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (Gullford. 1959 : 389) ให้ความหมายของคำว่า "ความคิดสร้างสรรค์" ไว้ว่าเป็นความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะ "คิดได้หลายทิศทาง" หรือ "คิดแบบอเนกนัย" และกล่าวไว้ว่าคนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดเป็นของตนเอง กล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิด ส่วน ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962 : 16) ให้นิยามความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นกระบวนการของความรู้สึกที่ไวต่อปัญหา

หรือสิ่งบกพร่องที่ขาดหายไปแล้วรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมุติฐาน และทำการทดสอบสมมุติฐาน แล้วรายงานผลที่ได้รับจากการค้นพบ ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2520 : 121) ที่ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการรับรู้ ปัญหา หรือตัดทอนข้อมูล สร้างสมมุติฐาน ทดสอบสมมุติฐาน และสื่อความหมายให้ทราบผลลัพธ์

นอกจากนี้ วอลเลซ และโคแกน (Wallace and Kogan. 1965 : 13 - 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความคิดโยงสัมพันธ์ได้ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นคำว่า ปากกา จะนึกถึงกระดาษ ดินสอ ขวดหมึก โต๊ะ แก้วน้ำ สมุดบันทึก ฯลฯ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

จากเอกสารดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมอง ที่คิดในลักษณะอเนกนัย อันนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง บรู้งแต่งความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้มิใช่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่ไปกับความพยายามที่จะสร้างความคิดฝันหรือจินตนาการให้เป็นไปได้ หรือเรียกว่า เป็นจินตนาการประยุกต์

3.2 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด และฮอปฟ์เนอร์ (Gullford and Hoepfner. 1971 : 125)

ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ต้องมียุทธวิธีประกอบ 8 ประการ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องตัว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดละออ (Elaboration)
5. ความไวต่อปัญหา (Sensitivity to Problem)
6. ความสามารถในการให้นิยามใหม่ (Redefinition)

7. ความซึมซาบ (Penetration)

8. ความสามารถในการทำนาย (Prediction) -

วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2523 : 7) กล่าวว่า การที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้น จะต้องประกอบไปด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกแตกต่างไปจากบุคคลอื่น
2. ความว่องไวหรือความพรู่งพริ้ว (Fluency) คือ ปริมาณการคิดพรู่งพริ้วออกมามากกว่าบุคคลอื่น
3. ความคล่องตัว (Flexibility) ก็นิยามของความคิดที่ปรากฏออกมาจะแตกต่างกันออกไปโดยไม่ซ้ำกันเลย
4. ความกึกก้องละเอียดละออประณีต (Elaboration) ก็นิยามของความคิดที่แสดงออกมานั้นละเอียดละออ สามารถที่จะนำมาทำให้สมบูรณ์ และประณีตต่อไปได้อย่างเต็มที่
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) ก็คือการรวบรวมสิ่งที่คิดได้มาทำให้มีความหมาย และนำมาพัฒนาต่อไปให้สมบูรณ์เป็นจริงได้

อารี รังสินันท์ (อารี รังสินันท์ 2526 : 29 - 34) ได้สรุปองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ที่แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
2. ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility)
 - 3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility)

4. ความคิดละเอียดละออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถในการคิดรายละเอียดเพื่อคัดแยก หรือขยายความคิดริเริ่มให้มีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ แต่องค์ประกอบหลัก ๆ ที่สำคัญได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ ดังที่ อาร์ รังสินันท์ ศึกษาพบว่า คนทั่วไปมักเข้าใจว่าความคิดริเริ่มคือความคิดสร้างสรรค์ เพราะความคิดริเริ่มเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดการเริ่มต้นขึ้น แต่ความสำเร็จของความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออด้วย (อาร์ รังสินันท์ 2527 : 84)

3.3 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในตัวเด็กทุกคน และสามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ ในการสอน ฝึกฝน อบรม และทางอ้อมคือ การสร้างสภาพบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ (อาร์ รังสินันท์ 2526 : 74) บังสอคล้องกับแนวความคิดของ โรเจอร์ (Roger. 1959 : 78 - 90) ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมได้ เปรียบเหมือนกับชาวนาที่สามารถปลูกพืชให้เจริญงอกงามได้ถ้าจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ทั้งดิน น้ำ และอากาศ ความคิดสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกัน สถานการณ์ที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น ได้แก่ สถานการณ์ที่บุคคลรู้สึกปลอดภัย ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าตนเองมีค่าเป็นที่ยอมรับของคนอื่น และมีอิสระในการแสดงออก

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือกับความคิดสร้างสรรค์

หนังสือเป็นสิ่งเร้าอย่างหนึ่งที่อยู่ในรูปของภาษาและบางครั้งมีรูปภาพประกอบด้วย หนังสือสามารถกระตุ้นผู้อ่านให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ เมื่อพิจารณาตามหลักความคิดของกิลฟอร์ดที่กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลที่จะคิดได้รวดเร็วกว้างขวางและมีความคิดริเริ่มขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นให้เกิดความคิด ซึ่งมีอยู่ 4 ชนิด คือ (เพยาว์ ทักษิณ 2523 : 13 อ้างอิงมาจาก Guilford. 1968)

1. รูปภาพ
2. สัญลักษณ์
3. ภาษา
4. พฤติกรรม

แนวความคิดของกิลฟอร์ดนี้ตรงกับการศึกษาของ คอมพ์ตัน (ศิริพัฒน์ จันทศิริ 2516 : 35 - 36 อ้างอิงมาจาก Compton. 1968 : 164) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมประเภทที่ฝึกคิดแล้วพูดออกมาเท่าที่จะทำได้ จะช่วยเพิ่มความฉลาดด้านความคิดสร้างสรรค์ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วิธีการบำบัดด้วยหนังสือโดยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือ แล้วพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เป็นวิธีการหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้อ่าน

ความสนใจในการอ่าน เป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังที่ ชันด์ และโทรวบริดจ์ กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า บุคคลนั้นจะต้องมีความสนใจในการอ่านอย่างกว้างขวาง (Sund and Trowbridge. 1967 : 349 - 350)

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

3.5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เรนวอเทอร์ (Rainwater. 1965 : 6753) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 138 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง และกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ แล้วนำมาทดสอบแก้ปัญหา ผลการทดลองพบว่า พวกที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงทำคะแนนในการแก้ปัญหาได้สูงกว่าพวกที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับ บาร์รี (Barry 1974 : 7577 - A) ได้ศึกษาความก้าวหน้าด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนจากครูที่มีใจกว้าง กับครูที่ยึดความคิดเห็นของตนเอง โดยกระทำกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู 20 คน นักเรียน 240 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนจะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียน

ที่ได้รับ การสอน จากครูที่ ยึดความคิด เห็นของ ตนเอง อย่าง มีนัย สำคัญ ทาง สถิติ ที่ ระดับ .05 ซึ่ง สามารถ สรุป ได้ ว่า บุคลิก ภาพ ของ ครู มี อิทธิพล ต่อ ความคิด สร้างสรรค์ ของ นักเรียน มาก

ยูเซฟ (Yoosef. 1975 : 5355 - A) ได้ ศึกษา เกี่ยว กับ พฤติกรรม สร้างสรรค์ ของ นักเรียน ที่ ได้รับ แรงจูงใจ 3 แบบ คือ แบบ ชู และ ทำ โทษ แบบ ให้ รางวัล และ แบบ ให้ เหตุผล กลุ่ม ตัวอย่าง 168 คน แบ่ง ออก เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่ม ทดลอง 3 กลุ่ม และ กลุ่ม ควบคุม 1 กลุ่ม พบ ว่า กลุ่ม ทดลอง ที่ ให้ แรงจูงใจ แบบ ชู และ ทำ โทษ จะมี พฤติกรรม สร้างสรรค์ ไม่ แตก ต่าง จาก กลุ่ม ควบคุม กลุ่ม ทดลอง ที่ ได้รับ แรงจูงใจ แบบ ให้ รางวัล และ แบบ ให้ เหตุผล จะมี พฤติกรรม สร้างสรรค์ ดี กว่า อีก 2 กลุ่ม และ กลุ่ม ที่ ให้ แรงจูงใจ แบบ ให้ เหตุผล จะมี พฤติกรรม สร้างสรรค์ สูง ที่ สุด

นอกจาก นี้ ฮิคส์ (Hicks. 1980 : 44 - 48) ได้ ทำ การ ศึกษา พัฒนาการ ของ ความคิด สร้างสรรค์ และ ความสัมพันธ์ ระหว่าง ความคิด สร้างสรรค์ กับ ไอ. คิว. และ ผลสัมฤทธิ์ ทาง การอ่าน ของ นักเรียน ระดับ เกรด สี่ พบ ว่า ความคิด คล่องตัว ความคิด ยืดหยุ่น และ ความคิด ริเริ่ม พัฒนา ขึ้น ได้ โดย อาศัย กิจกรรม ใน ชั้น เรียน และ มีความสัมพันธ์ ใน ระดับ สูง ระหว่าง ความคิด สร้างสรรค์ กับ ไอ. คิว. และ ผลสัมฤทธิ์ ทาง การอ่าน ของ นักเรียน

3.5.2 งานวิจัยในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2521 อารี รังสินันท์ และ คนอื่น ๆ ได้ ทำ การ ศึกษา เรื่อง ความคิด สร้างสรรค์ ของ เด็ก ไทย ตั้งแต่ ระดับ อนุบาล ถึง ชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 4 จาก ทุก ภาค ของ ประเทศไทย กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 3,123 คน เครื่องมือ ที่ ใช้ เป็น แบบ ทดสอบ ความคิด สร้างสรรค์ ด้วย รูปภาพ แบบ ก ผลการ ศึกษา พบ ว่า พัฒนาการ ด้าน ความคิด สร้างสรรค์ โดยเฉพาะ ด้าน ความคิด คล่องตัว จะ สูง ขึ้น เมื่อ เด็ก มี อายุ เพิ่มขึ้น ส่วน ความคิด ริเริ่ม จะ สูง ใน ระดับ อนุบาล และ ลด ต่ำ สุด ที่ ชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 1 แต่ จะ เริ่ม สูง ขึ้น อีก ใน ชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 2 และ เพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ จนถึง ชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 4 (อารี รังสินันท์ และ คนอื่น ๆ 2521 : 51)

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2522 อารี รังสินันท์ ได้ ทำ การ วิจัย เรื่อง ความคิด สร้างสรรค์ ของ เด็ก ไทย อีก ครั้ง หนึ่ง โดย ศึกษา กับ นักเรียน ชั้น ป.5 ถึง ม.ศ.3 ผลการ วิจัย ปรากฏ ว่า กลุ่ม นักเรียน จาก กรุงเทพมหานคร มี ค่า เฉลี่ย ความคิด คล่องตัว ความคิด ริเริ่ม และ ความคิด ตกแต่ง สูง กว่า นักเรียน จาก ภาค อื่น ๆ และ ยัง พบ อีก ด้วย ว่า นักเรียน จาก โรงเรียน สาธิต

มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดริเริ่มสูงกว่านักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล องค์การ และโรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสาธิต มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนประเภทอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการอบรมสั่งสอนที่เน้นการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตัวเอง รู้จักตัดสินใจ เน้นการคิดเป็น ทำเป็น และสามารถแก้ปัญหาได้ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ ด้วยการจัดบรรยากาศที่ยืดหยุ่นให้เด็กอยากเรียนรู้ (อารี รังสินันท์ 2522 : 44 - 45)

นอกจากนี้ เขาวนา ยุทธสุริยพันธ์ (เขาวนา ยุทธสุริยพันธ์ 2514 : 17 - 18) ยังได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นประถมศึกษา พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่ว่าจะ เป็นความคิดด้านภาษาหรือรูปภาพ และระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

สายเพ็ชรชรินทร์ มีชิ้น (สายเพ็ชรชรินทร์ มีชิ้น 2528 : 81) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กหูหนวกกับเด็กปกติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ผลการศึกษาพบว่า เด็กหูหนวกกับเด็กปกติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านเพศ พบว่าเด็กหูหนวกและเด็กปกติชายหญิง มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับด้านชั้นเรียน พบว่าในกลุ่มเด็กหูหนวกและเด็กปกติ ระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับ วีระ ผังรักษ์ (วีระ ผังรักษ์ 2528 : 60) ทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการทดลองทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ พบว่านักเรียนที่ทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศแวดล้อม ความสามารถในการแก้ปัญหา และองค์ประกอบอื่น ๆ มากมาย และจากการที่งานวิจัยสรุปไว้ว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงด้วย นั้นแสดงว่าถ้ามีการกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอจะสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่

เด็กเหล่านั้นได้เช่นกัน เช่นเดียวกับเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือโดยการอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ หรือพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเกี่ยวกับเรื่องราวในหนังสือ อาจเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กได้

4 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือ

๔.1 ความหมายของการบำบัดด้วยหนังสือ

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "การบำบัดด้วยหนังสือ" ไว้หลายท่านดังนี้

พจนานุกรมทางการแพทย์ ชื่อ Dorland's Illustrated Medical Dictionary ให้ความหมายไว้เป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1941 ว่า การบำบัดด้วยหนังสือ หมายถึงการใช้หนังสือและการอ่านเพื่อการรักษาโรคประสาท (Stoneburg. 1980 : 666) ต่อมา รัสเซลและโซรเคส ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง กระบวนการของปฏิริยาระหว่างบุคลิกภาพของผู้อ่านกับหนังสือ และปฏิริยานี้จะมีประโยชน์ต่อบุคลิกภาพ การปรับตัว และการเจริญเติบโตของผู้อ่าน (Cornett. 1980 : 8 citing Russell and Shrodes. 1950) ซึ่งสอดคล้องกับ ดาร์ลิง (Darling. 1957 : 293) ที่ให้ความหมายของการบำบัดด้วยหนังสือว่าเป็นขบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจของผู้อ่านภายหลังจากที่อ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ผลของการอ่านหนังสืออาจเป็นประโยชน์ในการประเมินผลตัวบุคคลในเรื่องการปรับตัวและพัฒนาการต่าง ๆ ของบุคคล

สำหรับ ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน (ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน 2523 : 22) ได้ให้ความหมายของการบำบัดด้วยหนังสือไว้ว่า หมายถึง ขบวนการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้อ่านภายหลังจากที่ได้อ่านแล้ว ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับ สุนันท์ งานโคกกรวด ที่กล่าวว่า การบำบัดด้วยหนังสือคือ การใช้หนังสือเพื่อขจัดปัญหาส่วนบุคคล และปัญหาด้านอารมณ์ เป็นการนำวัสดุการอ่านที่เลือกสรรแล้วมาช่วยในการแก้ปัญหาทางสังคมและจิตใจของแต่ละบุคคล (สุนันท์ งานโคกกรวด 2526 : 72)

4.2 ประวัติและความเป็นมาของการบำบัดด้วยหนังสือ

การบำบัดด้วยหนังสือในทางปฏิบัตินี้เกิดขึ้นมานานมาแล้ว หลักฐานที่ปรากฏ เช่น คำจารึกที่ห้องสมุดเมืองเล็กซานเดรีย (Alexandria) ประเทศอียิปต์ ซึ่งจารึกไว้เมื่อ 300 ปีก่อนคริสตกักราชมาแล้วว่า "หนังสือคือไอศถสำหรับจิตใจ" และห้องสมุดที่เมืองทีบีส (Thebes) ในกรีกโบราณ มีคำจารึกว่า "หนังสือคือแหล่งบำบัดวิญญาณ" และในยุคคลาง ปรากฏคำจารึกที่ห้องสมุดแซนคัลลัส (Library of Saint Gall) ในเมืองแอ็บบีย์ (Abbey) ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ว่า "หนังสือคือผู้ยาสำหรับวิญญาณ" (Cornett. 1980 : 11) ส่วนในสหรัฐอเมริกาได้นำเอาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือมาใช้อย่างจริงจังในตอนต้นศตวรรษที่ 19 โดยนายแพทย์เบนจามิน รัช (Benjamin Rush) เป็นผู้ริเริ่มนำเอาคัมภีร์ไบเบิล และหนังสือด้านศาสนาไปให้ผู้ป่วยในโรงพยาบาลอ่าน และต่อมาได้ก่อตั้งห้องสมุดขึ้นในโรงพยาบาล เพื่อให้เป็นแหล่งส่งเสริมสติปัญญา และเป็นยารักษาจิตใจให้แก่ผู้ป่วย

ปี ค.ศ. 1811 นครบอสตัน มลรัฐแมสซาชูเซตส์ ได้ออกระเบียบของโรงพยาบาลทุกแห่งไว้ว่า คนไข้ทุกเตียงต้องมีคัมภีร์ไบเบิลและหนังสือทางศาสนาที่เหมาะสมให้อ่าน และต่อมาปี ค.ศ. 1841 ได้มีการอนุมัติเงินหนึ่งพันดอลลาร์เพื่อใช้ซื้อหนังสือให้คนไข้อ่านและแจกให้นำติดตัวไปอ่านที่บ้านเมื่อออกจากโรงพยาบาลแล้วคนละเล่ม และต่อมาเริ่มมีการซื้อหนังสือประเภทอื่น ๆ ที่มีใช้หนังสือศาสนาให้คนไข้อ่าน จนกระทั่ง ค.ศ. 1937 วิลเลียม เมนิงเจอร์ (William Meninger) รายงานว่าแพทย์ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบร่วมกับบรรณารักษ์ในการใช้หนังสือช่วยรักษาสุขภาพจิตของคนไข้ หน้าที่สำคัญของแพทย์ได้แก่ตรวจสอบว่าควรมีหนังสือเล่มใดไว้ในห้องสมุดบ้าง เช่น เกี่ยวกับการสั่งยา จากการสอบถามคนไข้ทำให้แพทย์สามารถศึกษาประวัติ เข้าใจสภาพจิตใจ และเรียนรู้ความสนใจในการอ่านของคนไข้ได้ แล้วนำมาบันทึกไว้เพื่อช่วยให้ทั้งแพทย์และบรรณารักษ์ได้รู้จักคนไข้ และรู้วิธีที่จะช่วยเหลือแนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับคนไข้แต่ละราย นอกจากนั้นแพทย์ยังมีหน้าที่จัดดำเนินการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านร่วมกับคนไข้อีกด้วย (ม.ล.จ้อย นันทิวชิรินทร์ 2523 : 55)

ในปัจจุบันต่างประเทศนิยมใช้การบำบัดด้วยหนังสือกันมาก เช่น ใช้ในโรงเรียน เพื่อช่วยลบล้างปัญหาด้านการเรียนและด้านอารมณ์ของนักเรียน และขยายขอบเขตการใช้กว้างออกไปถึงเด็กพิการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตลอดจนเด็กที่อยู่ในสถานกักกันต่าง ๆ อีกด้วย (Association of Hospital and Institution Libraries. 1971 : 3 - 6)

4.3 กระบวนการการบำบัดด้วยหนังสือ

วิธีการบำบัดด้วยหนังสือมีพื้นฐานมาจากวิธีการบำบัดทางจิต (Psychotherapy) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (กุลวนิดา กุญแจเศรษฐี 2523 : 10)

4.3.1 การเลียนแบบเชิงเปรียบเทียบ (Identification) คือเมื่อบุคคลได้อ่านหนังสือที่นักบำบัดได้คัดเลือกให้ตามความเหมาะสมกับปัญหา บุคคลนั้นจะเริ่มมีความผูกพันกับเรื่องราวของตัวละครในหนังสือและรู้สึกเสมือนตนเองเป็นตัวละครในเรื่อง ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึกเช่นนี้เป็นการนำตนเองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อเรื่อง หรือเป็นการเลียนแบบเชิงเปรียบเทียบ (Identification) นั้นเอง

4.3.2 การระบายอารมณ์และความขุ่นข้องเพื่อคลายความทุกข์ (Catharsis) กล่าวคือผู้อ่านจะเกิดอารมณ์คล้อยตามเนื้อเรื่อง มีความรู้สึกต่าง ๆ เช่น เศร้า โศก เสียใจ เมื่อตัวละครได้รับความทุกข์ หรือรู้สึกสมหวังดีใจเมื่อตัวละครสามารถเอาชนะอุปสรรคได้สำเร็จ ความรู้สึกดังกล่าวเป็นการช่วยให้ผู้อ่านได้ระบายอารมณ์ที่เก็บกดออกมา

4.3.3 การหยั่งเห็นหรือการรู้แจ้ง (Insight) เมื่อผู้อ่านมีความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านอย่างถ่องแท้ จะทำให้เข้าใจและยอมรับความเป็นจริงในชีวิต สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการอ่าน วิธีการแก้ปัญหาของตัวละครในเรื่องมาใช้แก้ปัญหาของตนเองได้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นขั้นของการหยั่งเห็นหรือรู้แจ้ง

4.4 องค์ประกอบของการบำบัดด้วยหนังสือ

การบำบัดด้วยหนังสือมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

4.4.1 ผู้ให้การบำบัด (Bibliotherapist) ในระยะแรก ๆ ที่การบำบัดด้วยหนังสือ เข้ามามีบทบาททางการแพทย์ ผู้ที่ทำหน้าที่ให้การบำบัดคือแพทย์ หรือ

จิตแพทย์ ส่วนบรรณารักษ์ทำหน้าที่คล้ายเภสัชกรคือเป็นผู้คัดเลือกหนังสือให้ผู้ป่วยอ่าน และเขียนรายงานผลความเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย ต่อมาเมื่อการบำบัดด้วยหนังสือแพร่หลายเข้าไปในวงการศึกษาก็เป็นที่ยอมรับกันว่า บรรณารักษ์มีหน้าที่โดยตรงในการให้การบำบัด (Hannigan. 1962 : 186 - 187)

4.4.2 หนังสือ (Books) เชฟเฟิร์ด และไอลส์ (Shepherd and Iles. 1976 : 569 - 571) เสนอแนะไว้ว่า ในการคัดเลือกหนังสือเพื่อนำมาใช้ในการบำบัดด้วยหนังสือนั้น ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ คือเนื้อเรื่องควรจะถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริง น่าเชื่อถือ ตัวละครและสภาพแวดล้อมในเรื่องควรคล้ายคลึงกับชีวิตของผู้อ่าน สร้างสรรค์ให้ผู้อ่านเกิดกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับตัวละครในเรื่อง นอกจากนี้ อัลท์แมน และนีลสัน (Altmann and Nielson. 1974 : 285 - 287) ยังได้เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาคัดเลือกหนังสือเพิ่มเติมไว้อีก 3 ประการคือ

1. หนังสือที่คัดเลือกจะต้องมีโครงเรื่องสมจริง ลักษณะตัวละครเด่นชัด เนื้อเรื่องสนุกสนานและน่าสนใจ
2. การใช้ภาษาและคำศัพท์เหมาะสมกับวัยและความรู้ของผู้รับการบำบัด
3. รูปเล่มของหนังสือมีความสวยงาม สะดุดตา ภาพประกอบชัดเจน และตรงกับเนื้อเรื่อง มีขนาดและรูปเล่มที่สะดวกในการหยิบถือ

สรุปได้ว่าหนังสือที่จะคัดเลือกมาให้ผู้รับการบำบัดอ่านนั้น จะต้องมามีเนื้อเรื่องสมจริง มีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงของผู้อ่าน และไม่บั่นทอนจิตใจของผู้อ่านให้รู้สึกท้อแท้ถดถอย ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์การทำงานด้านนี้ของ มูดี้ (Edna Pearl Moody) ซึ่งเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนเมืองคลีฟแลนด์ เคยมีหน้าที่ไปเยี่ยมคนไข้และจัดหาหนังสือที่เหมาะสมไปให้คนไข้ที่โรงพยาบาลเมืองคลีฟแลนด์ (Cleveland State Receiving Hospital) มูดี้ มีประสบการณ์ด้านนี้ถึง 10 ปี ได้กล่าวไว้ว่า 'ความคิดสมัยก่อนที่ใช้หนังสือกาสนาเป็นเครื่องปลอบใจนั้น สมัยใหม่ถือว่าไม่ควรให้คนไข้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไข้โรคจิต และในบรรดาหนังสือสารคดีนั้น หนังสือที่ต้องห้ามได้แก่

หนังสือด้านจิตวิทยา ส่วนนวนิยายให้หลีกเลี่ยงเรื่องมาตกรรมของขบวนการ อดิชนิเวศกรรม และนวนิยายที่โครงเรื่องหนักไปทางปัญหาด้านจิตวิทยา หนังสือที่บรรยายจากสงครามที่คุ้นเคย และปัญหาห่วงวายทางครอบครัวที่ลงเอยอย่างน่าสลดใจ (ม.ล. จ้อย นันทิวชิรินทร์ 2523 : 57 - 58)

4.4.3 / วิธีการ (Method) การบำบัดด้วยหนังสือมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการบำบัดด้วยหนังสือเพื่อเป็น

แนวทางในการกำหนดวิธีการซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมาย เชฟเฟิร์ด และไอลส์ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการบำบัดด้วยหนังสือไว้ดังนี้ (Shepherd and Iles. 1976 : 569 - 571)

1. เพื่อให้ผู้รับการบำบัดรู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์และความคิดในทางบวก
2. เพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างกำลังใจของผู้รับการบำบัด โดยการพูดถึงปัญหาของผู้รับการบำบัดอย่างเสรี
3. เพื่อให้ผู้รับการบำบัดสามารถวิเคราะห์ทัศนคติและพฤติกรรมของตนเองได้
4. เพื่อเป็นการชี้แนะให้ผู้รับการบำบัดมองเห็นว่าปัญหาแต่ละปัญหาย่อมมีวิธีแก้ปัญหาค้นหาได้หลายหนทาง
5. เพื่อสนับสนุนให้มีการคิดและหาวิธีแก้ปัญหาค้นหาอื่นจะช่วยลดความขัดแย้งทางสังคม
6. เพื่อให้ผู้รับการบำบัดได้มีโอกาสเปรียบเทียบปัญหาของตนกับผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางจิตใจของผู้รับการบำบัด เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับปัญหาของแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 3 สืบรวจความสนใจในการอ่านของผู้รับการบำบัดทั้งนี้ เพื่อจะได้คัดเลือกหนังสือได้ตรงตามความสนใจของผู้รับการบำบัด อาจใช้วิธีสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม

ขั้นที่ 4 ทำหะเป็นประวัติของผู้รับการบำบัดแต่ละคนโดยละเอียด ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ตลอดจนความสนใจในการอ่าน

ขั้นที่ 5 ถักเลือกหนังสือ โดยพิจารณาจากหะเป็นประวัติของผู้รับการบำบัดเพื่อให้เหมาะสมกับปัญหาและความสนใจของแต่ละคน หนังสือควรมีหลายประเภท เพื่อว่าผู้รับการบำบัดจะได้มีโอกาสเลือกอ่านตามความพอใจ

ขั้นที่ 6 นำหนังสือที่คัดเลือกแล้วไปให้ผู้รับการบำบัดอ่าน ทั้งนี้ ผู้ให้การบำบัดจะต้องพยายามกระตุ้นให้ผู้รับการบำบัดเกิดความสนใจในการอ่านโดยไม่รู้สึกรว่าตนถูกบังคับ ซึ่งอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น จัดทำนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือ จัดให้มีการอ่านออกเสียง ตลอดจนเล่าเรื่องจากหนังสือให้ฟังบางส่วน หรือจัดแสดงละครจากหนังสือ เป็นต้น

ขั้นที่ 7 จัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ผู้รับการบำบัดมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและระบายความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่าน สำหรับสถานที่ในการจัดอภิปรายควรกระทำในที่ซึ่งสมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่ถูกรบกวน สถานที่ซึ่งเหมาะสมที่สุดคือ ห้องสมุด เพราะมีบรรยากาศที่อบอุ่น ผู้รับการบำบัดจะเกิดความรู้สึกว่าตนมีความปกติเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปที่ใช้ห้องสมุด (Association of Hospital and Institution Libraries. 1971 : 22 - 26)

ขั้นที่ 8 เป็นขั้นควบคุมและประเมินผล ผู้ให้การบำบัดจะต้องสังเกตกิริยาและพฤติกรรมของผู้รับการบำบัดจากการอภิปรายทุกครั้ง และบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้เพื่อนามาประเมินผลว่าสมควรจะให้การบำบัดด้วยหนังสือต่อไปหรือควรจะเปลี่ยนวิธีการบำบัดเป็นแบบอื่น เช่น การบำบัดด้วยการฝึกอาชีพ (Occupational Therapy) หรือการจัดกลุ่มสนทนาการ (Group Activity) เป็นต้น

4.4.4 ผู้รับการบำบัด การบำบัดด้วยหนังสือจะใช้ได้ผลดีต่อเมื่อผู้รับการบำบัดมีความพร้อมและสนใจที่จะอ่านหนังสือที่ผู้ให้การบำบัดคัดเลือกมาให้ ทั้งนี้รวมความถึงความสนใจในการอ่าน การทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง และการจับใจความสำคัญของเรื่อง ดังนั้นการบำบัดด้วยหนังสือจึงกระทำให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะกับบุคคลที่อ่านหนังสือได้เท่านั้น

4.5 การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล

จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือแสดงให้เห็นว่ามีวิธีดำเนินการเป็นสองทางด้วยกันคือ การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม (Group Bibliotherapy) และการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล (Individual Bibliotherapy) วิธีการบำบัดด้วยหนังสือทั้งสองแบบไม่แตกต่างกันมากนัก เป็นแต่เพียงจำนวนผู้รับการบำบัดและบรรยากาศในการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านเท่านั้นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มนั้นผู้ให้การบำบัดจะกระทำกับผู้รับการบำบัดเป็นกลุ่ม โดยกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่มไว้ประมาณ 4 - 8 คน (วัชร ทรัพย์มี 2522 : 176) และ ราตรี พัฒนรังสรรค์ (ราตรี พัฒนรังสรรค์ 2522 : 114) ได้เสนอแนะไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันกับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มนั้น ควรใช้สมาชิกกลุ่มประมาณ 3 - 8 คน ส่วนพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ม.ป.ป. : 232) กำหนดขนาดของกลุ่มไว้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมควรมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 7 คนและไม่มากกว่า 10 คน ซึ่งสอดคล้องกับ มาร์ทเลอร์ (Mahler. 1969 : 54) ที่เสนอแนะไว้ว่ากลุ่มควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่เกิน 10 คน เพื่อทุกคนได้มีโอกาสสื่อความหมายซึ่งกันและกันได้เต็มที่ สำหรับวิธีการบำบัดนั้นดำเนินการโดยการอภิปรายกลุ่ม แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปัญหาของกันและกัน เป็นการช่วยเหลือและสร้างความรู้สึกร่วมกันใจ ทำให้สมาชิกกลุ่มไม่คิดว่าตัวเองโดดเดี่ยวอีกต่อไป ซึ่งผลของการให้คำปรึกษาหรือการบำบัดทางจิตใจโดยวิธีการแบบกลุ่มจะก่อให้เกิดประโยชน์ และเหมาะสมกับวัยรุ่นมากกว่า การให้เป็นรายบุคคลอาจยกเว้นเป็นบางกรณี (วัชร ทรัพย์มี 2522 : 186) นอกจากนี้การทำกิจกรรมเป็นกลุ่มผู้รับบริการยังได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมของตนไปกระทบกระเทือนผู้อื่นอย่างไร และพฤติกรรมของผู้อื่นมีผลอย่างไรต่อตน ได้ฝึกฝนการยอมรับ และเข้าใจผู้อื่น ซึ่งเป็นการฝึกมนุษยสัมพันธ์โดยสมาชิกกลุ่มได้รับประสบการณ์ตรงไม่ใช่การบรรยายให้ฟัง ซึ่งในกิจกรรมแบบรายบุคคลไม่ได้ให้ประสบการณ์นี้ (วัชร ทรัพย์มี 2522 : 177)

สำหรับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล เป็นการช่วยเหลือผู้รับการบำบัดเป็นรายบุคคลเท่านั้น ช่วยให้ผู้รับการบำบัดสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคนคือ ผู้ให้และผู้รับการบำบัดก่อนที่จะ

เริ่มอ่านหนังสือ ระหว่างการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลยังมีความคล้ายคลึงกัน อยู่หลายประการ เช่น มีจุดประสงค์ตรงกันคือเพื่อการพัฒนาตนเอง และผู้ให้การบำบัดต้อง เข้าใจความรู้สึก ให้เกียรติ และให้ความรู้สึกรอบอ้อมแก่ผู้รับการบำบัด ตลอดจนมีความจริงใจ (วีชัย ทรัพย์มี 2522 : 176)

4.6 งานวิจัยเกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือ

4.6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีผู้นิยมนำเอาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้กันแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการการศึกษา สำหรับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มนั้น ปรากฏผลงานวิจัยตั้งนี้ อัลส์บรูก (Alsbrook. 1971 : 4536) ได้ทดลองใช้วิธีการบำบัดด้วยหนังสือในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาผิวขาวที่มีต่อนักศึกษาผิวดำ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองสองกลุ่มแรกให้อ่านหนังสือเกี่ยวกับคนผิวดำ แล้วอภิปราย ส่วนกลุ่มทดลองอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านหนังสือแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการอภิปราย กลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มควบคุมไม่ต้องอ่านหนังสือ ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มทดลองที่อ่านหนังสือเกี่ยวกับคนผิวดำและอภิปรายเรื่องราวที่อ่านมีคะแนนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อคนผิวดำสูงขึ้น ส่วนกลุ่มทดลองที่อ่านหนังสือโดยไม่มีการอภิปรายมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติสูงขึ้นเป็นที่สอง ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในขั้นสุดท้าย

ในปี ค.ศ. 1979 มาร์เรลล์ (Marrelli. 1979 : 1965 - 1966) ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลของนักเรียนวัยรุ่น โดยใช้การบำบัดด้วยหนังสือ 3 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองที่หนึ่งใช้การอ่านหนังสือและการอภิปราย กลุ่มทดลองที่สองให้อ่านหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว และกลุ่มที่สามเป็นกลุ่มควบคุมกิจกรรม ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 5 - 8 คน ผลการศึกษาค้นพบว่า ภายหลังการทดลองทั้งสามกลุ่มมีคะแนนความวิตกกังวลลดลงและแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ต่อมาเทย์เลอร์ (Taylor. 1983 : 3505 - 3506) ได้ศึกษาผลของการบำบัดด้วยหนังสือที่มีต่อความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self - concepts) ของนักเรียนชั้นอนุบาล ที่มาจากครอบครัวที่มีพ่อเดี่ยวแม่เดี่ยว โดยการเปรียบเทียบ 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือและกลุ่มที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ ผลการทดลองปรากฏว่า ทั้ง 2 กลุ่ม

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทั้งโดยส่วนรวม บุคลิกภาพ สังคม และสติปัญญาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับ แมคกินนีย์ (McKinney. 1977 : 550 - 552) ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชาย 3 คน และ หญิง 1 คน กลุ่มตัวอย่างเลือกอ่านนวนิยาย และเรื่องสั้นจากรายชื่อหนังสือที่ผู้วิจัยคัดเลือกให้ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายทั้ง 3 คน กล้าพูดถึงปัญหาของตนเองซึ่งเคยเก็บกดเอาไว้ ออกมาอย่างเปิดเผยและยอมรับความเป็นจริงมากขึ้น ส่วนนักศึกษาหญิงกลับมีความวิตกกังวล สูงขึ้นภายหลังจากการอ่านหนังสือ

ในปี ค.ศ. 1984 ยะซิน (Yasin. 1984 : 2075) ได้ศึกษาการใช้ การบำบัดด้วยหนังสือเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ทำการทดลองโดยให้นักเรียนอ่านวรรณกรรมที่คัดเลือกไว้แล้วโดยครูผู้สอนภาษาอังกฤษ แล้วให้นักเรียนอภิปรายร่วมกับครูสอนภาษาอังกฤษในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาในวรรณกรรมที่ อ่านโดยใช้กระบวนการตัดสินใจที่เรียกว่า Decision tree model กลุ่มตัวอย่างได้พบ บุคลิกภาพที่เป็นปัญหาหลายประการในหนังสือที่อ่าน แล้วเลือกมาปัญหาหนึ่งเพื่อทดลองแก้ไข ผลการทดลองปรากฏว่า เมื่อนักเรียนสามารถแก้ปัญหานั้นได้แล้ว นักเรียนจะมีบุคลิกภาพและ สุขภาพจิตดีขึ้น

4.6.2 งานวิจัยในประเทศ

สำหรับประเทศไทยยังมีผู้นำเอาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้ไม่แพร่หลายนัก เพราะว่าเป็นวิธีการที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย ผลงานวิจัยจึงจำกัดอยู่เฉพาะใน วงการศึกษาเท่านั้น เช่น สาวิกา กาญจนะ (สาวิกา กาญจนะ 2518 : 124) ให้นำวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการยอมรับตนเอง ความวิตกกังวล และความเอื้อเฟื้อของเด็ก โดยทำการศึกษาแบบรายบุคคล ผลการศึกษา พบว่า การใช้การบำบัดด้วยหนังสือสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านดังกล่าวไปใน ทางที่ดีขึ้น

สำหรับการใช้วิธีการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม ปรากฏเพียง 2 ท่าน คือ
 กุลวนิดา ตุงคะเศรณี และชไมพร เจริญสิน สำหรับ กุลวนิดา ตุงคะเศรณี ได้ทำการ
 ศึกษาเกี่ยวกับเด็กพิการทางร่างกายและสุขภาพ เพื่อช่วยลบล้างปัญหาทางสุขภาพจิต และสร้างความ
 เชื่อมมั่นในตนเองให้แก่เด็กเหล่านั้น ผลการทดลองปรากฏว่า ภายหลังจากการทดลอง
 เด็กพิการมีสุขภาพจิตดีขึ้น และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นด้วย (กุลวนิดา ตุงคะเศรณี
 2523 : 49 - 50) ต่อมา ชไมพร เจริญสิน ได้นำการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม
 ไปใช้กับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษโดยศึกษาถึงความวิตกกังวลและความเชื่อมั่น
 ในตนเอง พบว่า เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น แต่
 ความวิตกกังวลลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชไมพร เจริญสิน
 2525 : 50 - 51)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบำบัดด้วยหนังสือ แสดงให้เห็นว่า
 วิธีการบำบัดด้วยหนังสือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาได้หลายด้าน เช่น ปัญหา
 ทางอารมณ์ ปัญหาทางสังคม พฤติกรรม บุคลิกภาพ ทัศนคติ ความสามารถในการแก้ปัญหา
 และสุขภาพจิต เป็นต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเด็กในสถานสงเคราะห์ซึ่งเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง
 ที่มีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ และยังมีผู้ศึกษาปัญหาของเด็กเหล่านี้เ็น้อยมาก ผู้วิจัยจึงเลือก
 นำเอาการบำบัดด้วยหนังสือมาทดลองใช้กับเด็กเหล่านี้ โดยทำการเปรียบเทียบว่าการใช้
 การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม แบบรายบุคคล และกลุ่มทดลองจะให้ผลด้านความเชื่อมั่นใน
 ตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ต่อเด็กเหล่านี้แตกต่างกันหรือไม่ และเพียงใด

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การดำเนินการทดลอง
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 24 คน ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากหมายเลขประจำตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 37 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 24 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 8 คน จัดให้ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม
2. กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 8 คน จัดให้ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล
3. กลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง
2. แบบทดสอบความกิดสร้างสรรค์
3. หนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

1. แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลองบำบัดด้วยหนังสือ ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามลำดับขั้นดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการ วิธีการสร้างแบบทดสอบตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert. 1967 : 180 - 188) และจากหนังสือการวัดทัศนคติและบุคลิกภาพของเชคส์คักกี้ โฆวาสิญ์ (เชคส์คักกี้ โฆวาสิญ์ 2520 . 28 - 70)

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองที่มีผู้ทำไว้แล้ว

1.3 สร้างแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี แบบทดสอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 3 อันคัม ได้แก่ จริงที่สุด จริงเป็นบางครั้ง และไม่จริงเลย จำนวน 33 ข้อ

ตัวอย่างแบบทดสอบ

กำชี้แจง

แบบทดสอบนี้ต้องการถามเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน หรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสถานการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงเป็นบางครั้ง	ไม่จริงเลย
1	เมื่อตั้งใจทำอะไรแล้วนักเรียนไม่เปลี่ยนความตั้งใจนั้นง่าย ๆ			
2	นักเรียนชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำตามลำพัง			
3	เมื่อถูกผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือน นักเรียนรู้สึกท้อถอยและหมดกำลังใจ			

1.4 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญของกรมประชาสัมพันธ์ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 24 คน เกณฑ์ในการให้คะแนนแบบทดสอบมี 2 แบบคือ

<u>แบบที่ 1</u> ข้อความที่มีความหมายเชิงพินาน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้				
จริงที่สุด	ให้	3	คะแนน	
จริงเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน	
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน	
<u>แบบที่ 2</u> ข้อความที่มีความหมายเชิงนี้เสธ การให้คะแนนจะกลับกันคือ				
จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน	
จริงเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน	
ไม่จริงเลย	ให้	3	คะแนน	

1.6 ตรวจให้คะแนนคำตอบของแบบทดสอบ แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้คะแนนสูงจัดเป็นกลุ่มสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำจัดเป็นกลุ่มต่ำ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยดูว่าแต่ละข้อกลุ่มสูงมีคะแนนเฉลี่ยเท่าใด และกลุ่มต่ำมีคะแนนเฉลี่ยเท่าใด แล้วใช้ $t - test$ ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่มเพื่อเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง ในที่นี้เลือกข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป

1.7 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 . 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .85

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ ที่มีชื่อว่า 'แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก' ของ อารี รังสิมันท์

ซึ่งได้ดัดแปลงมาจาก Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A (อาร์รี่ รังสินันท์ และคนอื่นๆ 2522 : 11)

2.1 ลักษณะของแบบทดสอบ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุดคือ

กิจกรรมชุดที่ 1 วาดภาพจากสิ่งที่กำหนดให้ ซึ่งเป็นกระดาษตัดปะรูปไข่สีเขียว

คำชี้แจง

1. นักเรียนจะเห็นกระดาษสีเขียวตามรูปที่อยู่ข้างล่างนี้ กระดาษชิ้นนี้ดึงออกมาได้ และกระดาษสีน้ำตาลที่อยู่ด้านหลังทิ้งไป แล้วนำกระดาษสีเขียวมาคิดไว้ทางด้านขวามือ

2. ลองพยายามคิด แล้ววาดภาพที่แปลกใหม่ที่ยังไม่เคยมีใครวาดมาก่อน โดยใช้กระดาษสีเขียวเป็นส่วนหนึ่งของภาพ พยายามทำให้ภาพน่าสนใจและน่าตื่นเต้นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ให้ตั้งชื่อภาพที่วาดให้แปลกที่สุดไว้บนเส้นที่ขีดไว้ให้

กิจกรรมชุดที่ 2 วาดภาพให้สมบูรณ์ 10 ภาพ

คำชี้แจง

1. ให้ต่อเติมภาพต่าง ๆ ที่ให้มาข้างล่างนี้

2. ให้คิดวาดภาพให้แปลก แตกต่างไปจากคนอื่น และทำให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ น่าตื่นเต้น มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ให้ตั้งชื่อภาพแต่ละภาพที่วาดเสร็จแล้ว ให้แปลกและตื่นเต้นที่สุด แล้วเขียนชื่อภาพไว้ในช่องที่กำหนด

กิจกรรมชุดที่ 3 วาดภาพจากเส้นคู่ขนานที่กำหนดให้เป็นสิ่งเร้า จำนวน

30 คู่

คำชี้แจง

1. ให้วาดภาพโดยต่อเติมจาก เส้นคู่ขนานข้างล่างนี้

2. คิดและวาดภาพให้แปลกแตกต่างไปจากคนอื่นให้มากที่สุด

3. ให้ตกแต่งภาพด้วยดินสอคำหรือดินสอสี ให้สวยที่สุด

4. ลองตั้งชื่อภาพที่วาดแล้วนั้น ให้นำต้นเห็น น่าสนใจที่สุด และเขียนชื่อภาพไว้ในช่องที่กำหนดให้

กิจกรรมทั้ง 3 ชุด ใช้เวลา 30 นาที โดยแบ่งเวลาเป็นกิจกรรมละ 10 นาที

2.2 การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ใช้คู่มือการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของ อารี รังสีนนท์ และคนอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจให้คะแนนด้วยตนเอง โดยได้รับการฝึกตรวจให้คะแนนจาก อารี รังสีนนท์ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ คู่มือการตรวจให้คะแนนมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) การตรวจให้คะแนนความคิดริเริ่มขึ้นอยู่กับความที่ทางสถิติของภาพที่แตกต่างไปจากธรรมดาในการตอบของกลุ่มตัวอย่าง และในการให้คะแนนความคิดริเริ่มให้ดูที่ภาพเป็นหลัก ไม่ใช่ดูชื่อที่กำกับไว้ สำหรับภาพที่ซ้ำกันมากจะได้คะแนน 0 ดังรายชื่อภาพที่กำหนดไว้เป็นหลัก (ดูภาคผนวก) ส่วนภาพที่แตกต่างจากรายชื่อในรายการที่ให้ไว้จะให้คะแนนภาพละ 1 คะแนน คะแนนรวมของความคิดริเริ่มให้มาจากผลรวมของความคิดริเริ่มทั้ง 3 กิจกรรม

2.2.2 ความคิดคล่องตัว (Fluency) การตรวจให้คะแนนความคิดคล่องตัวจะตรวจในกิจกรรมที่ 2 และ 3 เท่านั้น คะแนนความคิดคล่องตัวให้นับจากจำนวนภาพที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งในกิจกรรมชุดที่ 2 ความคิดคล่องตัวทั้งหมด 1 เรือสูงสุดจะเท่ากับ 10 คะแนน ส่วนในกิจกรรมชุดที่ 3 ความคิดคล่องตัวสูงสุดจะเท่ากับ 30 คะแนน

2.2.3 ความคิดละเอียดละออ (Elaboration) ในการให้คะแนนความคิดละเอียดละออ มีดังนี้

1. แต่ละภาพให้คะแนนค่าสุด 1 คะแนน
2. ส่วนรายละเอียดที่ต่อเติมภาพเพื่อขยายหรืออธิบายให้

ชัดเจนยิ่งขึ้นจะให้ส่วนละ 1 คะแนน ไม่ว่าจะเป็นการระบายสี การแรเงา การตกแต่งประดับประดาภาพที่มีความหมายมากขึ้น มีความสมบูรณ์ขึ้น หรือทำให้ภาพเปลี่ยนแปลง และส่วนรายละเอียดที่ขยายเพื่อประกอบความเข้าใจภาพให้มากขึ้นโดยไม่ต้องมีคำอธิบาย คะแนนความคิดละเอียดละออได้จากคะแนนรวมของทั้ง 3 กิจกรรม

2.3 การหาคุณภาพของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก นี้ อารี ริงสินันท์ และคนอื่น ๆ ได้ทำการวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นในการให้คะแนน ด้าน ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ เป็น 1.00, .99 และ .99 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูง (อารี ริงสินันท์ และคนอื่น ๆ 2522 : 12)

3. หนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

3.1 ผู้วิจัยคัดเลือกหนังสือที่ใช้ในการบำบัดด้วยหนังสือ โดยศึกษาจากเกณฑ์ ในการคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กและวัยรุ่นไทยของ รัฐฉวน อินทรกำแหง (รัฐฉวน อินทรกำแหง 2520 : 167) ศึกษาแนวความคิดเรื่องลักษณะแห่งวัย ความสนใจและความต้องการของเด็กระดับประถมศึกษาตอนปลายจากหนังสือวรรณกรรมเด็กของ บันลือ พฤกษ์วัน (บันลือ พฤกษ์วัน 2521 : 16 - 17) ศึกษาประเภทของหนังสือ ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายสนใจจาก ลมูล รัตตากร (ลมูล รัตตากร 2529 : 19 - 20) ซึ่งสรุปไว้ว่า หนังสือประเภทที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายสนใจมากที่สุด ได้แก่ หนังสือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. สารคดี ได้แก่ หนังสือที่เกี่ยวกับ ความรู้รอบตัว ศาสนา ชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่น วิทยาศาสตร์ วิธีทำสิ่งของต่าง ๆ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ วรรณคดี การผจญภัย ประวัติบุคคลสำคัญ การปฏิบัติตนเองของเด็กในวัยนี้ในประเทศต่าง ๆ และประวัติศาสตร์

2. นิทาน ได้แก่ นิทานพื้นเมือง และนิทานชาดก

3. นวนิยาย ได้แก่ นวนิยายประเภทตลกขบขัน

4. เรื่องสั้น

นอกจากนี้ยังศึกษาเกณฑ์ในการวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 11 - 14 ปีของ รัชณี แพรนิมิตร (รัชณี แพรนิมิตร 2523 : 37 - 39) และยังได้ศึกษาสภาพ ปัญหา ความสนใจในการอ่าน และความต้องการของเด็กจากนักสังคมสงเคราะห์ประจำ บ้านราชวิถี แล้วจึงนำเอาปัญหาเหล่านั้นมาพิจารณาประกอบหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วข้างต้น สร้างเป็นหลัก เกณฑ์ใหม่ขึ้นมาสำหรับใช้ในการคัดเลือกหนังสือ ซึ่งพอสรุปเป็นเกณฑ์ได้ดังนี้

- 3.1.1 หนังสือที่มีเนื้อหาให้ข้อคิด คติสอนใจ และแนวทางในการดำเนินชีวิต
- 3.1.2 หนังสือที่มีเนื้อเรื่องช่วยให้เด็กเห็นวิธีแก้ปัญหาอย่างใช้เหตุผลที่ถูกต้อง
- 3.1.3 หนังสือที่ช่วยเสริมสร้างจินตนาการให้เด็กก้าวไปไกลกว่าสภาพที่เคยพบเห็น
- 3.1.4 หนังสือที่มีเนื้อหาส่งเสริมให้เกิดค่านิยมที่ดี
- 3.1.5 หนังสือที่ให้ความรู้รอบตัว
- 3.1.6 หนังสือที่ให้ความสนุกเพลิดเพลินและตื่นเต้น

หนังสือที่คัดเลือกมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ มีทั้งประเภทบันเทิงคดี ซึ่งได้แก่นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน และประเภทสารคดี ได้แก่หนังสือ บทกวีจากวารสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร เป็นต้น รวมทั้งหมด 46 ชื่อเรื่อง

3.2 นำหนังสือที่คัดเลือกแล้วมาทำบรรณนิทัศน์สิ่งเชป แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น นักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาประจำสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของหนังสืออีกครั้งหนึ่ง

3.3 นำหนังสือที่ผ่านการคัดเลือกตามขั้นตอนดังกล่าวไปใช้ในการทดลองต่อไป

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยที่เรียกว่า Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (อังกฤษ สายยศ 2523 : 218)

ตาราง 1 แบบแผนการวิจัย

หน้า 11

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E ₁ R	T ₁	X _a	T ₂
E ₂ R	T ₁	X _b	T ₂
CR	T ₁	-	T ₂

X_a แทน การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม

X_b แทน การบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล

T₁ แทน การทดสอบก่อนที่จะทำการทดลอง

T₂ แทน การทดสอบหลังจากที่ทำการทดลอง

R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

C แทน กลุ่มควบคุม

E₁ แทน กลุ่มทดลองที่ 1

E₂ แทน กลุ่มทดลองที่ 2

✓ การดำเนินการทดลอง

1. การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม ดำเนินการทดลองโดยจัดให้สมาชิกของกลุ่มทดลองที่ 1 ทั้ง 8 คน เข้ารับการบำบัดเป็นกลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 3 ชั่วโมง รวม 14 ครั้ง โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ให้เด็กตอบแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนดำเนินการทดลองในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2528 เพื่อเป็นการทดสอบก่อน (Pretest)

1.2 ทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก โดยให้จากการสอบถามครูประจำชั้น ครูใหญ่ และนักสังคมสงเคราะห์ประจำสถานสงเคราะห์ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับ ตัวเด็กเอง และเพื่อน ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการประกอบการวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็ก ขณะให้การบำบัดด้วยหนังสือ และทำให้ทราบลักษณะนิสัยและสภาพปัญหาของเด็กแต่ละคน เพื่อที่จะได้สามารถแนะนำหนังสือได้ตรงกับความต้องการของเด็ก

1.3 นำหนังสือและบรรณนิทัศน์ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วมาจัดนิทรรศการ หนังสือ หลังห้องเรียน เพื่อเป็นการสร้างความสนใจในการอ่าน

1.4 นั้เด็กมาพบในวันเสาร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2528 เป็นครั้งแรก โดย ผู้วิจัยเริ่มสร้างความเป็นกันเองและแนะนำตัวซึ่งกันและกันด้วยการให้เด็กเล่นเกมแนะนำตัว ต่อจากนั้น ผู้วิจัยจึงเล่าเรื่องหนังสือ (Book Talk) จำนวน 3 ชื่อเรื่องให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กเลือกเล่มที่ตนสนใจกลับไปอ่านเป็นการบ้าน

1.5 ในวันเสาร์ถัดมาสมาชิกของกลุ่มจะมาพบกัน บริเวณสนามหญ้าของ สถานสงเคราะห์ เพื่อให้แต่ละคนเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้เพื่อนฟัง ร่วมกันอภิปรายและ แสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ตลอดจนแสดงความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่าน โดยทุกคนมี โอกาสพูดและแสดงออกอย่างเสรี เสร็จแล้วผู้วิจัยจะเล่าเรื่องหนังสือเล่มอื่นให้ฟัง และให้ สมาชิกเลือกกลับไปอ่านเป็นการบ้าน เพื่อนำกลับมาอภิปรายร่วมกันในวันเสาร์ถัดไป กระทำ เช่นนี้เรื่อยไปจนครบ 14 ครั้ง

1.6 ผู้วิจัยในฐานะผู้ให้การบำบัดจะสังเกตและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ระหว่างการอภิปรายแต่ละครั้งไว้ เพื่อนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มว่า มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เพียงใด และใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องที่ เกิดขึ้นระหว่างการอภิปราย

1.7 เมื่อทำการทดลองจนครบทั้ง 14 ครั้งแล้ว จึงให้กลุ่มทดลองตอบ แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง และแลทดสอบความคิดสร้างสรรค์ชุดเดิมอีก ครั้ง ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2529 เพื่อเป็นการทดสอบหลัง (Posttest)

ตารางการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม

ครั้งที่	วัน เดือน ปี/เวลา	กิจกรรม
1	เสาร์ 16 พฤศจิกายน 2528 (13.00 น. - 16.00 น.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคยโดยการแนะนำตัวด้วยการเล่นเกม 2. สนทนากันเรื่องความสนใจในการอ่านของแต่ละคน 3. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟัง 3 เล่ม คือ <u>แมงมุมเพื่อนรัก</u> <u>แก้วจอมแก่น</u> และ <u>เสือร้อยชุด</u> 4. สมาชิกแต่ละคน เลือก เล่มที่ชอบและสนใจ นำกลับไปอ่านที่บ้าน เพื่อนำกลับมาสนทนาในครั้งต่อไป
2	เสาร์ 23 พฤศจิกายน 2528 (13.00 น. - 16.00 น.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้กลุ่มฟัง แล้วร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือ อีก 3 เล่มให้ฟังคือ <u>เทียนแห่งวันอาทิตย์</u> <u>หลุยส์</u>, <u>อีโก้และเพื่อน</u> และ <u>แก้วจอมซน</u> แล้วให้สมาชิกเลือกนำไปอ่านที่บ้าน
3	เสาร์ 30 พฤศจิกายน 2528 (13.00 น. - 16.00 น.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้กลุ่มฟัง แล้วร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้ฟังอีก 4 เล่มคือ <u>ความฝันของมิเกล</u> <u>พรานน้อยนุกิ</u> <u>ต้นส้ม-</u> <u>แสนรัก</u> และ <u>กำสัญญา</u> แล้วสมาชิกเลือกกลับไปอ่านที่บ้าน

ครั้งที่	วัน เดือน ปี/เวลา	กิจกรรม
4	เสาร์ 7 ธันวาคม 2528 (13.00 น. - 16.00 น.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกเล่าเรื่องที่อ่านมาให้กลุ่มฟัง แล้วร่วมกันสนทนา และแสดงความคิดเห็น 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้ฟังใหม่อีก 3 เล่มคือ <u>โลกของหนูแทน</u> <u>บ้านที่มีพ่อทกลีบคน</u> และ <u>พ่อรักผมรักพ่อ</u> เพื่อให้สมาชิกเลือกนำกลับไปอ่าน
5	เสาร์ 14 ธันวาคม 2528 (13.00 น. - 16.00 น.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกแต่ละคนเล่าเรื่องที่ตนอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟัง 3 เล่มคือ <u>รอบเดือน</u> <u>รอทั้งนั้น</u> และ <u>จดหมายนายแพทย์ถึงลูกสาว</u>
6	เสาร์ 21 ธันวาคม 2528 (13.00 น. - 16.00 น.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟัง เพื่อนำกลับไปอ่านที่บ้านใหม่อีก 3 เล่ม คือ <u>เค้าโผงส์โลก</u> <u>เกมชีวิตของเจ้าหนู</u> และ <u>เรนก วินยอนคนักแสดง</u>
7	เสาร์ 28 ธันวาคม 2528 (13.00 น. - 16.00 น.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แล้วทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้ฟังใหม่อีก 2 เล่มคือ <u>วัยรุ่นหมุนตัว</u> และ <u>หน้าต่างบานเดียว</u>

ครั้งที่	วัน เดือน ปี/เวลา	กิจกรรม
8	เสาร์ 4 มกราคม 2529 (13.00 น. - 16.00 น.)	1. สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้เพื่อนฟังแล้วร่วมกันอภิปราย 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟังอีก 3 เรื่อง คือ <u>ห้าใบเตา สามตรุณ</u> และ <u>โลกกว้าง</u>
9	เสาร์ 11 มกราคม 2529 (13.00 น. - 16.00 น.)	1. สมาชิกแต่ละคนเล่าเรื่องที่ตนอ่าน แล้วร่วมกันอภิปราย 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือเล่มใหม่ให้ฟัง คือ <u>เด็กกระป๋อง ศาสตราจารย์สมองใส</u> และ <u>เพื่อนผู้อยู่ในบ้าน</u>
10	เสาร์ 18 มกราคม 2529 (13.00 น. - 16.00 น.)	1. สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านมา แล้วร่วมกันอภิปราย 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือเล่มใหม่ให้ฟัง 3 เล่ม คือ <u>ลูกป่า หมู่บ้านอาบจันทร์</u> และ <u>เสียงเพรียกจากหงพี</u>
11	เสาร์ 25 มกราคม 2529 (13.00 น. - 16.00 น.)	1. สมาชิกเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟังถึงเรื่องที่ตนอ่านมา 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้ฟังใหม่อีก 3 เล่ม คือ <u>สมาคมไฟฟ้าดี</u> <u>เอมิลยอคนักสืบ</u> และ <u>ปราบควมวิทแชลล์</u>
12	เสาร์ 1 กุมภาพันธ์ 2529 (13.00 น. - 16.00 น.)	1. สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้เพื่อนในกลุ่มฟัง 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือเล่มใหม่ให้ฟัง 4 เรื่อง คือ <u>ผีเสื้อและดอกไม้</u> <u>นาฬิกาเรือนทอง</u> <u>นิโกลาสูกท้อ</u> และ <u>จิ้งจอกขี้ลูกท้อ</u>

ครั้งที่	วัน เดือน ปี/เวลา	กิจกรรม
13	เสาร์ 8 กุมภาพันธ์ 2529 (13.00 น. - 16.00 น.)	1. สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้เพื่อนในกลุ่มฟัง 2. ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือเป็นครั้งสุดท้าย โดย แนะนำหนังสือที่น่าสนใจให้ฟังดังนี้ <u>ประวัติ</u> <u>นักวิทยาศาสตร์ไทย คนที่คนเค้น ความเป็นมา</u> <u>ของรางวัลแมกไซไซ สมุดภาพแสดงผลงาน</u> <u>เยาวชนไทย และอมต วาจา</u>
14	เสาร์ 15 กุมภาพันธ์ 2529 (13.00 น. - 16.00 น.)	1. อภิปรายถึงหนังสือเล่มที่แนะนำไปครั้งที่แล้ว ร่วมกัน 2. อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผล ที่ได้รับจากการอ่าน 3. ปิดการทดลอง

2 การบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล ผู้วิจัยในฐานะผู้ให้การบำบัดจะนัดหมาย
กลุ่มทดลองที่ 2 ทั้ง 8 คนมาพบเป็นรายบุคคล เพื่อให้การบำบัดในวันอาทิตย์ สัปดาห์ละ
1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 40 นาที ติดต่อกัน 14 ครั้ง โดยดำเนินการต่อไปนี้

2.1 ให้เด็กตอบแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองและแบบทดสอบความคิด
สร้างสรรค์ก่อนดำเนินการทดลอง เพื่อเป็นการทดสอบก่อน ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2528

2.2 ทำการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี โดยศึกษาข้อมูลความจริงเกี่ยวกับ
ตัวเด็กจากการสอบถามครูประจำชั้น ครูใหญ่ นักสังคมสงเคราะห์ประจำสถานสงเคราะห์ฯ
และจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลตัวเด็กเองและเพื่อน ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้ประโยชน์
เช่นเดียวกับที่กล่าวไว้แล้วในข้อ 1.2 ของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม

2.3 นำหนังสือพร้อมบรรณนิทัศน์ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วมาจัดนิทรรศการ
เพื่อสร้างความสนใจในการอ่านโดยจัดนิทรรศการหนังสือไว้หลังห้องเรียนในคราวเดียวกันกับ
ที่จัดให้กลุ่มทดลองที่ 1

2.4 ให้การบำบัดด้วยหนังสือแก่เด็กเป็นรายบุคคล ดังต่อไปนี้

2.4.1 ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับเด็กก่อน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองมากขึ้น โดยการแนะนำตัวของผู้วิจัย กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัย ตลอดจนพูดคุยถึงเรื่องความสนใจในการอ่านและเรื่องทั่ว ๆ ไป ต่อจากนั้นเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กันยิ่งขึ้นระหว่างผู้วิจัยกับผู้รับการบำบัดแต่ละคน จึงมีการเล่นเกมเพื่อแนะนำตนเอง หวังเพื่อให้เด็กกล้าที่จะมาพบผู้วิจัยในครั้งต่อ ๆ ไป

2.4.2 ผู้วิจัยนัดเด็กให้มาพบทีละคนตามเวลาต่าง ๆ กัน แล้วผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้ฟัง ในแต่ละสัปดาห์จะเล่าเรื่องหนังสือแต่ละเรื่องเช่นเดียวกับที่เล่าให้กลุ่มทดลองที่ 1 ฟัง ตามที่ปรากฏรายชื่อหนังสือในตารางดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้ง 14 ครั้ง แต่จะให้เด็กเลือกนำไปอ่านเป็นการบ้านคนละ 1 ชื่อเรื่องต่อสัปดาห์

2.4.3 ในวันอาทิตย์ของสัปดาห์ต่อมา เด็กทุกคนจะกลับมาพบผู้วิจัยเป็นรายบุคคล เพื่อสนทนากันเกี่ยวกับตัวละคร เรื่องราว และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหนังสือเล่มนั้น ๆ กระทำเช่นนี้จนครบ 14 สัปดาห์ ใช้เวลาครั้งละประมาณ 40 นาที

2.4.4 ในการทดลองครั้งนี้ เด็กที่เข้ารับการบำบัดเป็นรายบุคคล ทั้ง 8 คน ใช้ชื่อลุ่มมติทั้งหมดดังต่อไปนี้ ดาวเรือง กรรณิการ์ ทานตะวัน เบญจมาศ การะเกด ชงโค รสสุคนธ์ และมะลิวัลย์

2.5 หลังจากทำการทดลองครบ รายละ 14 ครั้ง จึงให้เด็กตอบแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์เดิมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการทดสอบหลัง ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2529

ในการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล ผู้วิจัยนัดเด็กให้มาพบทีละคนทุกวันอาทิตย์อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 14 สัปดาห์ ตามวันและเวลาดังต่อไปนี้

วัน	เวลา	ชื่อผู้รับการบำบัด
วันอาทิตย์ที่ 17, 24 พฤศจิกายน 2528;	9.00 น. - 9.40 น.	เด็กหญิง คาวเรือง
วันอาทิตย์ที่ 1, 8, 15, 22, 29 ธันวาคม 2528;	10.00 น. - 10.40 น.	เด็กหญิง กรรณิการ์
วันอาทิตย์ที่ 5, 12, 19, 26 มกราคม 2529;	11.00 น. - 11.40 น.	เด็กหญิง ทานตะวัน
วันอาทิตย์ที่ 2, 9, 16 กุมภาพันธ์ 2529	13.00 น. - 13.40 น.	เด็กหญิง เบญจมาศ
	14.00 น. - 14.40 น.	เด็กหญิง การะเกด
	15.00 น. - 15.40 น.	เด็กหญิง ชงโค
	16.00 น. - 16.40 น.	เด็กหญิง รสสุคนธ์
	17.00 น. - 17.40 น.	เด็กหญิง มะลิวัลย์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าคะแนนเฉลี่ย โดยคำนวณจากสูตร (Gulford. 1950 : 44)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนเฉลี่ย

N แทน จำนวนคน

2. การหาค่าความแปรปรวน โดยคำนวณจากสูตร (Rickmers an Tood. 1967 : 2-)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคน

3. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยคำนวณจากสูตร (Cronbach, 1970 : 61)

$$\alpha_k = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_{x_1}^2}{S_{x_t}^2} \right]$$

เมื่อ	α_k	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	$S_{x_1}^2$	แทน	ความแปรปรวนของแบบทดสอบแต่ละข้อ
	$S_{x_t}^2$	แทน	ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งชุด
	k	แทน	จำนวนข้อความทั้งหมด

4. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ ใช้ค่าสถิติ t จากสูตร (อังคณา สายยศ 2523 : 179)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	\bar{X}_H	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของเด็กทั้ง 3 กลุ่ม คำนวณจากสูตร (ยูทรี วังศรีตนะ 2527 : 249 - 251)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ MS_B แทน Mean square between - groups

MS_W แทน Mean square within - groups

ถ้าพบว่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ทดสอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ต่อไป โดยใช้ Studentized q - statistic แบบ Newman - Keul Method (Winer. 1971 : 210 - 218)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยข้อมูล

1. การเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องตัวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละออระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการทดลอง จากการทดสอบเมื่อสิ้นสุดการทดลองในการบำบัดด้วยหนังสือ ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1336.750	918.375	9.040*
ภายในกลุ่ม	21	2133.875	101.613	
รวม	23	3470.625		

$$F(2, 21) = 3.47 \text{ ที่ระดับ } .05$$

จากตาราง 2 แสดงว่าเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม แบบรายบุคคล และกลุ่มควบคุม มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่า ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมคู่ใด จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้ q - statistic แบบ Newman - Keuls Method ทดสอบความแตกต่างของรายเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ดังผลปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองรายเฉลี่ยระหว่างคู่

กลุ่ม		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
	\bar{x}			
กลุ่มควบคุม	-10.125	-	16.875*	19.875*
กลุ่มทดลองที่ 1	6.750		-	3.000
กลุ่มทดลองที่ 2	9.750			-
	r		2	3
	q.95 (r, 21)		2.920	3.500
	$\sqrt{MS_{error}/n}$	q.95 (r, 21)	10.410	12.580

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ตาราง 3 แสดงว่า หลังการบำบัดด้วยหนังสือ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ หลังจากการบำบัดด้วยหนังสือ เด็กที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

แต่ผลของการบำบัดด้วยหนังสือด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ การทดลองให้การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล ให้ผลด้านความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	616.583	308.291	11.041*
ภายในกลุ่ม	21	586.374	27.922	
รวม	23	1202.957		

$$F(2, 21) = 3.47 \text{ ที่ระดับ } .05$$

จากตาราง 4 แสดงว่า ภายหลังจากการบำบัดด้วยหนังสือ กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่า ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ใดจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้ q - statistic แบบ Newman - Keuls Method ทดสอบความแตกต่างของรายเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ดังปรากฏผลในตาราง 5

ตาราง 5 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม
รายเฉลี่ยระหว่างคู่

กลุ่ม		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
	\bar{X}			
กลุ่มควบคุม	0.875	-	8.375	12.125*
กลุ่มทดลองที่ 1	9.250		-	3.750
กลุ่มทดลองที่ 2	13.000			-
	r		2	3
	q.95 (r, 21)		2.920	3.530
	$\sqrt{MS_{error}/n}$	q.95 (r, 21)	5.450	6.590

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงว่า ภายหลังจากการบำบัดด้วยหนังสือ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ภายหลังจากทำการทดลองบำบัดด้วยหนังสือ เด็กที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลมีความคิดริเริ่มสูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ

แต่เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มีความคิดริเริ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ การทดลองให้การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลให้ผลด้านความคิดริเริ่มไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดสร้างสรรค์ระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1692.750	846.375	19.982
ภายในกลุ่ม	21	893.250	42.357	
รวม	23	2586.000		

$$F(2, 21) = 3.47 \text{ ที่ระดับ } .05$$

จากตาราง 6 แสดงว่า ภายหลังจากการทดลองบำบัดด้วยหนังสือ กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่าระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ใดใดจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้ q - statistic แบบ Newman - Keuls Method ทดสอบความแตกต่างของรายเฉาะระหว่างกลุ่ม ดังปรากฏผลในตาราง 7

ตาราง 7 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดล่องตัว
รายเฉลี่ยระหว่างคู่

กลุ่ม		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
	\bar{X}			
กลุ่มควบคุม	-1.750	-	16.125	19.129*
กลุ่มทดลองที่ 1	14.375		-	3.000
กลุ่มทดลองที่ 2	17.375			-
	r		2	3
	q.95 (r, 21)		2.920	3.530
	$\sqrt{MS_{error}/n}$		6.716	8.119

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า ภายหลังจากการให้การบำบัดด้วยหนังสือ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดล่องตัว สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ภายหลังจากการให้การบำบัดด้วยหนังสือเด็กที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคลมีความสร้างสรรค์ด้านความคิดล่องตัวสูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ

แต่เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดล่องตัวแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ การให้การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ให้ผลด้านความคิดล่องตัวไม่แตกต่างกัน

ตาราง ๘ การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละเอียดระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	208.583	104.291	29.849
ภายในกลุ่ม	21	73.375	3.494	
รวม	23	281.958		

$$F(2, 21) = 3.47 \text{ ที่ระดับ } .05$$

จากตาราง 8 แสดงว่า ภายหลังจากการบำบัดด้วยหนังสือ กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม
และกลุ่มควบคุม มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละเอียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่า ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม
ผู้ใดจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้ q - statistic
แบบ Newman - Keuls Method ทดสอบความแตกต่างของรายเฉีระหว่างกลุ่ม
ดังปรากฏผลในตาราง 9

ตาราง 9 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด
ละเอียดละออ รายเฉลี่ยระหว่างคู่

กลุ่ม		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
	\bar{X}			
กลุ่มควบคุม	-1.375	-	6.375 ^a	6.125 ^b
กลุ่มทดลองที่ 1	5.000		-	0.250
กลุ่มทดลองที่ 2	4.750			-
	r		2	3
	9.95 (r , 21)		2.920	3.530
	$\sqrt{MS_{error}/n}$	9.95 (r , 21)	1.930	2.330

^aมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ภายหลังจากที่ให้การบำบัดด้วยหนังสือ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละออ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ภายหลังจากที่ให้การบำบัดด้วยหนังสือ เด็กที่ได้รับการบำบัดแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละออสูงกว่า เด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ

แต่เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละออ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ การให้การบำบัดด้วยหนังสือแก่เด็กแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ได้ผลด้านความคิดละเอียดละออไม่แตกต่างกัน

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลว่า การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลกับเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีมีผลแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด
2. เพื่อศึกษาผลของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี
3. เพื่อศึกษาผลของการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2528 ในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี จำนวน 24 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 8 คน ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 8 คน ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคลและกลุ่มทดลองที่ 3 จำนวน 8 คน ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า มี 3 ระดับ จำนวน 33 ข้อ หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร $\alpha - \text{Coefficient}$ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85
 - 2.2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ ที่มีชื่อว่า "แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก" ซึ่งกรมการฝึกหัดครูได้หาความเชื่อมั่นด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออไว้แล้วคือ 1.00 .99 และ .99 ตามลำดับ

2.3 หนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ได้แก่ หนังสือประเภทต่าง ๆ ทั้งบันเทิงคดี และ สารคดี ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกแล้วว่าจะมีผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี จำนวน 46 ชื่อเรื่อง

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม ผู้วิจัยให้การบำบัดด้วยหนังสือด้วยตนเอง โดย จัดให้สมาชิกของกลุ่มทั้ง 8 คน พบกันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ ประมาณ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 14 สัปดาห์ หรือ 3 เดือน ตามวิธีการที่กำหนดไว้
2. การบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล ผู้วิจัยเป็นผู้ให้การบำบัดด้วยหนังสือด้วยตนเอง โดยนัดให้ผู้รับการบำบัดมาพบเป็นรายบุคคล เพื่อให้การบำบัดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 40 นาที ติดต่อกันเป็นเวลา 14 ครั้ง หรือ 3 เดือน ตามวิธีการที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดหาค่าต่อไปนี้

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย
2. หาค่าความแปรปรวน
3. วิเคราะห์ความแปรปรวน โดยใช้ $F - test$

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้
2. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกับเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล

3. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม คือเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า เด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการอ่านหนังสือช่วยให้เด็กได้ เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาจากตัวละครในเรื่อง ซึ่งสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ในที่สุด ทำให้เด็กเกิดความรู้สึก มีความหวังอันจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชไมพร เจริญสิน (ชไมพร เจริญสิน 2525 : 51) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษ โดยวิธีการบำบัดด้วยหนังสือ ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น เช่นเดียวกับ ผลการวิจัยของ กุลวนิดา ตุงคะเศรณี (กุลวนิดา ตุงคะเศรณี 2523 ; 51) ที่ทำการศึกษาดังกล่าวที่ทำการศึกษาดังกล่าวที่ทำการศึกษาดังกล่าวที่ทำการศึกษาเด็กพิการทางร่างกาย และสุขภาพพบว่า เด็กพิการที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

นอกจากนั้น การที่เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือหรือตัวละครในเรื่อง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หรือระบายความรู้สึกต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ให้ผู้วิจัยและสมาชิกในกลุ่มฟังจะช่วยให้ลดความวิตกกังวลของเข็กลง อีกทั้งยังช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในการตัดสินใจ กล้ารับผิดชอบ ตรวจสอบตนเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่น ในที่สุดจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

(มานิกา ทองทวี 2526 : 72) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมกวร อภัยพันธุ์ (สมกวร อภัยพันธุ์ 2507 : 83) ที่พบว่า เด็กจะมีความรู้สึกว่าการกระทำบางอย่างของตัวนั้นบางคนชอบ บางคนไม่ชอบ เด็กจะพยายามคิดค้นเอาเองว่าจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น เมื่อมองไปตามความกดดัน ๆ แล้วมีผู้ยอมรับนับถือก็จะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ซึ่งการยอมรับนับถือนั้นเด็กจะได้รับการบำบัดด้วยหนังสือทั้ง 2 วิธี สำหรับการบำบัดแบบกลุ่มเด็กจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม หรือมีผู้ที่เห็นคล้ายตาม ส่วนการบำบัดแบบรายบุคคลนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ให้การบำบัดจะรับฟังปัญหา เหตุผล และความคิดเห็นต่าง ๆ ของเด็กผู้รับการบำบัด กระตุ้นและให้กำลังใจแก่เด็กเสมอ เด็กจะได้สำรวจตนเอง กล้าเผชิญปัญหา ฝึกใช้ความคิดในการแก้ปัญหา ปรับปรุงตนเอง และยอมรับตนเอง เมื่อเด็กได้รับการฝึกฝนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเวลานาน ๆ เด็กก็จะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น (Coechran and Peters. 1972 : 230 - 232) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ

2. การเปรียบเทียบผลของความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มกับแบบรายบุคคล พบว่า เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้สาเหตุที่ทำให้เด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยในฐานะผู้ให้การบำบัดด้วยหนังสือได้ให้การยอมรับความคิดเห็นของเด็กทั้ง 2 กลุ่มที่แสดงออกเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ มีคำยกย่องชมเชย ไม่กล่าวตำหนิหรือทำให้เสียหน้า จึงทำให้เด็กทั้ง 2 กลุ่มรู้สึกว่าคุณค่า มีความสามารถ จนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาสโลว์ (Maslow 1954 : 411) ที่พบว่า มนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ และต้องการให้ผู้อื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนเองด้วย ถ้าความต้องการเหล่านั้นได้รับการตอบสนองก็จะทำให้ผู้นั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าคุณค่า มีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม

อีกประการหนึ่ง เด็กทั้ง 2 กลุ่ม เป็นเด็กที่มีสภาพปัญหาใกล้เคียงกันคือ เป็นเด็กกำพร้า อนาคตา เร่ร่อน ไร้ที่พึ่ง ถูกทอดทิ้ง รวมทั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สามารถให้การเลี้ยงดูและให้การศึกษาคตามควรแก่วัยได้ จึงทำให้เด็กเหล่านี้มีสภาพปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ และสังคมใกล้เคียงกัน เมื่อได้อ่านหนังสือที่ได้รับการคัดเลือกมาให้ได้อย่างเดียวกัน ได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับถือ ความรัก ความอบอุ่น และความเป็นกันเองจากผู้วิจัยเหมือน ๆ กัน จึงมีผลให้เด็กทั้ง 2 กลุ่มเกิดความมั่นคงทางอารมณ์เพิ่มขึ้น และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราณีต สุขอุดม (ปราณีต สุขอุดม 2514 : 103) ที่ว่า เด็กวัยรุ่นไทยมีความเชื่อมั่นในตนเองสัมพันธ์กับความสามารถทางอารมณ์และความสามารถในการควบคุมจิตใจ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกื้อกุล ทาสีทธิ (เกื้อกุล ทาสีทธิ 2514 : 186) ที่พบว่า ความมั่นใจในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเข้าสังคม ความมั่นคงทางอารมณ์ การอยู่ในระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความสามารถในการควบคุมจิตใจ การบังคับตนเองและการแสดงออกทางอารมณ์

แม้ว่าเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลจะมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อดูจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแล้ว ทำให้เห็นว่าการบำบัดด้วยหนังสือ แบบรายบุคคลมีแนวโน้มที่จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติของเด็กในสถานสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเด็กที่มีปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ และสังคม ไม่เหมือนเด็กปกติโดยทั่วไป จึงชอบที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นกับผู้ที่ตนให้ความไว้วางใจตามลำพังมากกว่าที่จะแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม และเมื่อได้รับความรัก ความอบอุ่น ความรู้สึกเห็นใจและเข้าใจปัญหาของตนจากผู้วิจัย จึงทำให้เด็กที่ได้รับการบำบัดแบบรายบุคคลมีความมั่นใจมากกว่า ซึ่งถ้าผู้วิจัยขยายเวลาการทดลองครั้งนี้ให้นานออกไปอีก อาจทำให้เห็นความแตกต่างกันของการบำบัดด้วยหนังสือทั้ง 2 วิธีอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม คือเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ

สูงกว่า, กลุ่มควบคุมคือ เด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เลือกสรรมาแล้วอย่างดี จะช่วยให้เด็กเกิดความคิดเลียนแบบเหตุการณ์ในเรื่อง ได้ฝึกการคิดแก้ปัญหา และยอมรับความเป็นจริงในชีวิต รวมทั้งเกิดจินตนาการที่กว้างไกลออกไปจากที่ตนเคยพบเห็นและเป็นอยู่ อันจะมีผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ตามมาได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อารี รังสินันท์ (อารี รังสินันท์ 2526 : 86) ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ของไทยที่ได้เสนอ แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ข้อหนึ่งว่า "ควรจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยไว้ให้เด็กอ่าน เช่น หนังสือนิทาน มีภาพประกอบและการ์ตูนสำหรับเด็ก วัยประถมศึกษา อายุ 6 - 13 ขวบ และจัดหาหนังสือจำพวกชีวิตเด็ก ๆ นกสีบและการผจญภัย สำหรับเด็กวัยตอนกลางและวัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น"

การบำบัดด้วยหนังสือทั้ง 2 วิธี เป็นภาพแนะนำหนังสือให้เด็กอ่าน แล้วอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือแสดงความคิดเห็นกับผู้วิจัยเป็นรายบุคคล ซึ่งหนังสือเหล่านี้ได้ผ่านขั้นตอนการคัดเลือกมาอย่างดีแล้ว โดยผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็กและวัยรุ่น และนักจิตวิทยาประจำสถานสงเคราะห์ผู้ซึ่งเข้าใจสภาพปัญหาของเด็กแต่ละคนเป็นอย่างดี จึงมีผลให้เด็กทั้ง 2 กลุ่มที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ

4. การเปรียบเทียบผลของความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคล พบว่า เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและรายบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกับ เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคล

การที่เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกับเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคลนั้น อาจเป็นเพราะว่าการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มสนองความต้องการของเด็กที่่างเข้าสู่วัยรุ่น อันเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ

พยายามที่จะแสวงหาการยอมรับและการสนับสนุนจากเพื่อนรุ่นเดียวกัน เมื่อมีเพื่อนสนับสนุน จึงทำให้กล้าแสดงออก กล้านำปัญหาต่าง ๆ มาอภิปรายกัน เต็มใจที่จะฟังและพยายามเข้าใจ และยอมรับความคิดเห็นและการเสนอแนะจากเพื่อนรุ่นเดียวกัน (วัชรีย์ ทรัพย์มี 2523 : 197) จึงทำให้เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรีย์ ฤๅชะคำ (วัชรีย์ ฤๅชะคำ 2521 . 57) ที่พบว่า เด็กที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะต้องดำเนินการให้คำปรึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพการณ์สนทนาโต้ตอบภายในกลุ่มเหมือนสภาพชีวิตจริงเมื่อต้องตัดสินใจ โอกาสต่าง ๆ สภาพเช่นนี้จะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้ค้นหาวิธีในการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2. มีโอกาสที่จะพูดอย่างเปิดเผยโดยเสรี เกี่ยวกับความคิดเห็นและอารมณ์ที่มีต่อการอ่านโดยกล่าวหาคพิงถึงเรื่องส่วนตัวน้อยที่สุด

3. โอกาสที่จะให้และรับการสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกของกลุ่มเป็นการสร้างความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

สำหรับการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พยายามให้เด็กได้สนทนาโต้ตอบและแสดงความคิดเห็นไปอย่างเปิดเผย ซึ่งสมาชิกในกลุ่มได้มีการโต้ตอบ หรือสนับสนุนความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม จนเกิดความมั่นใจที่จะแสดงออก จึงมีผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นเมื่อสิ้นสุดการทดลอง เช่นเดียวกับที่ แพตเตอร์สัน (Patterson. 1973 . 176 - 178) ศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาซึ่งมีวิธีการใกล้เคียงกับการบำบัดด้วยหนังสือ นั้น สมาชิกกลุ่มทุกคนได้รับประสบการณ์ตรงในการรับฟัง การยอมรับผู้อื่น ได้เรียนรู้พฤติกรรมของตนที่ไปกระทบกระเทือนผู้อื่น และพฤติกรรมที่มีผลต่อตนเองแล้วหาทางปรับปรุงแก้ไขให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในหมู่สมาชิก และความภาคภูมิใจนี้จะนำไปสู่การมีความคิดสร้างสรรค์ในที่สุด

นอกจากนั้นสมาชิกในกลุ่มยังมีความคุ้นเคยกันมากอยู่เป็นอย่างมาก เพราะว่าการ่าลังศึกษาอยู่ห้องเรียนเดียวกัน และกรอบกับผู้วิจัยได้ให้กำลังใจ และความอบอุ่นเป็นแรงเสริมให้สมาชิกกล้าแสดงความคิดเห็นโดยทั่วทุกคน จึงน่าจะเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกกล้าและมั่นใจที่จะแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมา

ส่วนการให้การบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคลนั้น แม้ว่าเด็กจะไม่มีโอกาสได้ตอบสนองความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม แต่ผู้วิจัยได้พยายามส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างเปิดเผย โดยการแจ้งให้เด็กรู้ว่า การสนทนากันนั้นไม่มีการประเมินผลและให้คะแนนแต่อย่างใด และพยายามให้ความรู้สึกที่อบอุ่น มั่นคงและปลอดภัยให้แก่เด็กให้มากที่สุด เพราะว่าผู้วิจัยมีแนวความคิดตรงกับ สรวงเกษม ชื่นชูศิลป์ ที่ว่าเด็กทุกคนมีความต้องการความรัก ความอบอุ่น ความสุข ความเทียว ความรู้สึกปลอดภัย และความอยากรู้อยากเห็น แต่เด็กในสถานสงเคราะห์ที่ได้รับการตอบสนองสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรัก ความอบอุ่น และความรู้สึกปลอดภัย (สรวงเกษม ชื่นชูศิลป์ 2526 . 4) ผู้วิจัยจึงพยายามให้ความรักและความเมตตาแก่เด็กทุกคนอย่างจริงจัง ด้วยเหตุนี้จึงจะทำให้เด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคลมีความมั่นใจ และกล้าที่จะแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ไม่น้อยไปกว่าเด็กที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป ทั้งการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน ถือการบำบัดด้วยหนังสือทั้ง 2 วิธีจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ โรเจอร์ (อาร์ ริงสันท์ 2526 : 74 - 75 อ้างอิงมาจาก Rogers 1959) ที่ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคน และสามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงก็การสอน ฝึกฝน อบรม และในทางอ้อมก็ การสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ และให้เทคนิคที่เหมาะสม ซึ่งการให้การบำบัดด้วยหนังสือทั้ง 2 วิธีนี้ดำเนินการสอดคล้องกับหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรเจอร์ทั้ง 3 ประการคือ

1. มีการยอมรับในคุณค่าของแต่ละบุคคลโดยไม่มีเงื่อนไขผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ต้องยอมรับในความสามารถของเด็กแต่ละคน และเชื่อมั่นในตัวเด็กอย่างไม่มีเงื่อนไข ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย

2. สร้างบรรยากาศที่ไม่ต้องมีการวัดหรือประเมินผล ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง เด็กจะเริ่มรู้จักประเมินผลตนเอง และกล้าแสดงออกซึ่งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้

3. ความเข้าใจ ถ้าผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจตัวเด็ก เห็นใจเขา และเข้าใจความรู้สึกของเขา เข้าไปสู่โลกส่วนตัวของเด็กและมองอย่างที่ว่าเด็กมอง และยังคงยอมรับตัวเด็กอยู่ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไว้วางใจ และกล้าที่จะคิดอย่างสร้างสรรค์

อย่างไรก็ดี เมื่อดูจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองทั้งสองจะเห็นแนวโน้มว่าการบำบัดด้วยหนังสือแบบรายบุคคลจะให้ผลทั้งด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม และความคิดคล่องตัวดีกว่าการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม ทั้งนี้นอกจากมีสาเหตุมาจากธรรมชาติของเด็กในสถานสงเคราะห์ที่ไม่กล้าแสดงออกในกลุ่มเนื่องจากอายในปมด้อยของตนเองแล้ว อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมของเด็กไทยที่ชอบบรรยายอารมณ์ ความรู้สึก และความคิดเห็น เป็นการส่วนตัวมากกว่าแสดงออกในกลุ่ม ถ้าการทดลองครั้งนี้ใช้เวลามากกว่านี้ จะทำให้ทราบผลที่แน่ชัดว่า การบำบัดทั้งสองวิธีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เพราะว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองนั้นต้องใช้เวลาที่ยาวนาน ในการสร้างสมประสบการณ์ ความคิดและจินตนาการ

✓ โดยสรุป สำหรับผลการวิจัยครั้งนี้แสดงว่า การใช้การบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดละออดีขึ้น แต่ด้านำผลการวิจัยทั้ง 2 แบบมาเปรียบเทียบกัน จะไม่สามารถบอกได้ว่าให้ผลแตกต่างกัน หรือไม่สามารถบอกได้ว่า การบำบัดด้วยหนังสือแบบใด ได้ผลดีกว่ากัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อสถานสงเคราะห์

สถานสงเคราะห์เด็กหลายแห่งไม่มีห้องสมุดให้เด็ก ๆ ได้ศึกษาค้นคว้า และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้านการอ่าน ดังนั้นสถานสงเคราะห์เด็กทุกแห่งควรจัดให้มีห้องสมุดและบรรณารักษ์ประจำ เห็นความสำคัญของห้องสมุดและสนับสนุนกิจการห้องสมุดทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเงิน

บุคลากร และความจำเป็นอื่น ๆ เพื่อบรรณารักษ์จะได้ใช้ความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด และคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กในสถานสงเคราะห์ไว้ให้บริการแก่เจ้าหน้าที่และเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรณารักษ์จะสามารถคัดเลือกหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดมาทำการบำบัดด้วยหนังสือ หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์ของสถานสงเคราะห์

บรรณารักษ์ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด และนำมาให้บริการอย่างเหมาะสม ไม่ควรทำหน้าที่ให้บริการการอ่านและยืมคืนแต่เพียงอย่างเดียว ควรศึกษาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไม่ว่าจะเป็นแบบกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล ซึ่งแล้วแต่สภาพปัญหาของเด็กแต่ละคนแต่ละกลุ่ม ควรจะนำมาใช้แก่เด็ก ๆ เป็นอย่างยิ่ง อันจะเป็นการช่วยจัดปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ และสังคมให้เด็กได้ทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะต่อนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ของสถานสงเคราะห์

นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ ควรศึกษาถึงวิธีการบำบัดด้วยหนังสือ ทั้งจากเอกสารและจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการบำบัดปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็กในสถานสงเคราะห์ และร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของเด็กที่จะรับการบำบัด หรืออาจนำเอาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปประยุกต์ใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบวิธีการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลของเด็กในสถานสงเคราะห์ว่ามีผลแตกต่างกันหรือไม่อีกครั้งหนึ่ง โดยขยายเวลาในการบำบัดให้มากขึ้น เพราะแม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็มีแนวโน้มให้เห็นว่าจะเกิดความแตกต่างกัน
2. ควรศึกษาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือกับบุคคลที่มีปัญหาทางจิตใจด้านอื่น ๆ เช่น นักโทษในเรือนจำ เด็กในแหล่งชุมชนแออัด เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลวนิดา ตุงกะเศรณี การใช้การบำบัดด้วยหนังสือกับเด็กมีการทางร่างกายและสุขภาพ
ปริญญาณิพนธ์ กศ ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 108 หน้า
อัครสำเนา
- เกื้อกุล ทาสีธี การศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิผลและบุคลิกภาพของบุคคลจากครอบครัว
ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2514, 186 หน้า อัครสำเนา
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาพิเศษในนโยบาย
และแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522-2524 1 เล่ม (หน้าไม่ติดต่อกัน)
- จ้อย นันทวิษรินทร์, ม.ล. "การบำบัดโรคด้วยหนังสือ" ใน เพื่อครู : รวมบทความ
สำหรับผู้รักเด็ก ครู และบรรณารักษ์ผู้ให้บริการแก่เด็ก หน้า 55 - 63 ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523
- จำเนียร ช่างโชติ ธีรพันธ์ เหยงทองคำ และจิตรา วสุวานิช จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น
มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2521, 347 หน้า
- จุไรรัตน์ เปรมขำเสีเยร การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นใน
สถานสงเคราะห์ วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 77 หน้า
อัครสำเนา
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ เด็กกำพร้า 2521, 34 หน้า
- ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน "การบำบัดด้วยกาอ่าน" บรรณารักษศาสตร์ 3 : 21 - 31 มกราคม
2523
- ชไมพร เจริญสิน การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษใน
สถานกึ่งและคุ้มครองเด็กกลาง ปริญญาณิพนธ์ กศ ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2525, 112 หน้า อัครสำเนา
- ชัยยงก์ พรหมวงศ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ 2520, 181 หน้า

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 135 หน้า

เขาวนา ยุทธสุริยพันธ์ การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ
ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 118 หน้า
อัครสำเนา

ชูชีพ อ่อนโคกสูง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่น
ในตนเอง กับคุณภาพแห่งพลเมืองดี ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2516, 104 หน้า อัครสำเนา

ชูศรี วงศ์รัตน เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล
2527, 370 หน้า

เดโช สวณานนท์ จิตวิทยาสังคม โอเคียนส์ไตร์ 2510, 157 หน้า

_____ จิตวิทยาทั่วไป โอเคียนส์ไตร์ 2510, 258 หน้า

ทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ, องค์การ ปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิเยาวชน ม.ป.ป.,
ไม่มีเลขหน้า

นิตยา เงินประเสริฐศรี องค์การสวัสดิการเด็ก : การประสานงานระหว่างองค์การของ
รัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2529, 221 หน้า

บันลือ พฤกษ์วัน วรรณกรรมกับเด็ก ไทยวัฒนาพานิช 2521, 138 หน้า

ประชาสงเคราะห์, กรม นโยบายของรัฐบาล นโยบายกระทรวงมหาดไทย นโยบาย
กรมประชาสงเคราะห์ โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด 2526, 45 หน้า

_____ สรุปกิจการสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กองสงเคราะห์เด็กและบุคคล
วัยรุ่น ม.ป.ป., 31 หน้า

_____ สรุปผลการดำเนินงานประจำปีกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น ปีงบประมาณ
2524 - 2526 กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น ม.ป.ป., 41 หน้า

ปราณีต สุขอุดม การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณี และบุคลิกภาพระหว่างคนไทยกับคนจีน
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 103 หน้า อัครสำเนา

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา การแนะแนวและให้คำปรึกษา ทักษะอักษร ม.ป.ป., 296 หน้า

พเยาว์ ทักนิธ การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้ อย่างอิสระกับ

ครูเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่อง ปรินุญานีพันธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2523, 209 หน้า อัดสำเนา

✓ มานิดา ทองทวี การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความ

เชื่อมั่นในตนเอง ปรินุญานีพันธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2526, 115 หน้า อัดสำเนา

รัชณี แพรณิมิตร การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 11 - 14 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทย

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - 2522 ปรินุญานีพันธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2523, 79 หน้า อัดสำเนา

รัญจวน อินทรกำแหง วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น ดวงกมล 2520, 167 หน้า

ราตรี พัฒนรังสรรค์ จิตวิทยาแนะแนว วิทยาลัยครูจันทระเกษม 2522, 250 หน้า

ลมุล รัตตากร การเขียนและการแปลหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

2529, 198 หน้า

ละม้ายมาศ กรทัตต์ และคนอื่นๆ อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สถาบันระหว่างชาติสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

184 หน้า

วัชรีย์ ทรัพย์ยิ่ง การแนะแนวในโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนาพานิช 2523,

149 หน้า

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในโรงเรียน ไทยวัฒนาพานิช 2522,

354 หน้า

วัชรีย์ อู่ระกำ "เทคนิคการแนะแนวในการสัมภาษณ์ให้คำปรึกษา" แนะแนว 54 : 55 -

67 ธันวาคม 2520 - มกราคม 2521

- วันเพ็ญ อายุกา การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพ
เก็บตัวหรือแสดงตัว กับการยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
ในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดชลบุรี ปรินญาทิพนธ์ กต.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2512, 163 หน้า อัดสำเนา
- วิชัย วงษ์ใหญ่ เอกสารประกอบการเรียน "กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน"
ม.ป.ท., 2523, 65 หน้า
- ศิริพัฒน์ จันทรศิริ บทบาทของการสอนแบบสืบสวนสอบสวน Investigative Method
of Inquiry ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพด้านมโนภาพแห่งตน ความคิดสร้างสรรค์
แบบการรับรู้ ปรินญาทิพนธ์ กต.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2516,
119 หน้า อัดสำเนา
- สมควร อภัยพันธุ์ เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะวิชาการศึกษา
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2507, 317 หน้า
- สรวงเกษม ชื่นภูภิบาล "สุขภาพจิตของเด็กในสถานสงเคราะห์" การประชาสงเคราะห์
26 : 1 - 5 พฤษภาคม - มิถุนายน 2526
- สาวิกา กาญจนะ การบำบัดด้วยหนังสือ - การศึกษาเด็กเป็นรายกรณีกับนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 7 ปรินญาทิพนธ์ กต.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518,
124 หน้า อัดสำเนา
- สุชา จันทน์เอม ปัญหาเด็กและวัยรุ่น โอเคียนลโตร์ 2510, 153 หน้า
- สุนันท์ งานโคกกรวด บรรณานำบัด : กรรมวิธีการบำบัดด้วยหนังสือแก่เด็กที่มีปัญหา"
ชมรมนิสิตวิชาบรรณารักษศาสตร์จุฬา 3 : 72 - 79, 2526
- ✓ สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลักษณ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน
ความรู้สึกที่พึงพอใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง ปรินญาทิพนธ์ กต.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 88 หน้า อัดสำเนา
- ✓ สมุท ศิริโช วิธีสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง ประมวลสาส์น ม.ป.ป., 318 หน้า
- อังคณา สายยศ วิธีการวิจัยทางการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 265 หน้า อัดสำเนา

อารี รังสินันท์ "ความคิดริเริ่มนั้น...เป็นฉันท" ใน รวมบทความการพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ของเด็ก หน้า 84 - 86 ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527

ความคิดสร้างสรรค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2526, 205 หน้า

การวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทย ระดับชั้น ป.5 - ม.ศ. 3
หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู 2522, 62 หน้า

รายงานการวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทย ในระดับอนุบาล - ป.4
หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู 2521, 78 หน้า

Asbrook, Eleanor Young. "Changes in the Ethnocentrism of Select
Group of College Students as a Function of Bibliotherapy,"
Dissertation Abstracts. 31 4536A, March, 1971.

Altmann, H. and B. Nielson, "Books and Empathy Help Troubled
Children," Canadian Library Journal. 32 284 - 287, August, 1974.

Association of Hospital and Institution Libraries. Bibliotherapy - Methods
and Materials. Chicago, American Library Association, 1971. 161 p.

Barry, Gerald C. "Teacher Open - Class Mindedness as a Predictor of
Student Creativity Progress," Dissertation Abstracts. 34 - 7577A,
June, 1974

Baruch, D. New Ways in Discipline. New York, McGraw - Hill, 1968.
650 p

Breckenridge, Marian Edgar. Child Development. Philadelphia, W.B.
Saunders, 1955. 487 p

Child Study Association of America. Our Children Today. New York,
The Viking Press, 1952. 366 p.

Cochran, Peters and James Herman. An Introduction Selected Readings.
Ohio, Bell & Howell, 1972. 1552 p.

Cornett, Claudia E and Charles F. Cornett. Bibliotherapy the
Right Book at the Right Time. Bloomington, Indiana, Phi Delta
Kappa Educational Foundation, 1980. 41 p.

Cronbach, Lee Joseph, Essential of Psychological Testing. 4th.ed.,
New York, Harper & Row, 1970. 752 p.

Darling, R.F.. "Mental Hygiene and Books : Bibliotherapy as Used
with Children and Adolescents," Wilson Library Bulletin.
32 - 293 - 296, December, 1975.

- Dugger, James A. "A Study of Measurable Personal Factors of Leaders and Non-Leaders Among University Women," Dissertation Abstracts. 30 . 1817A, 1969.
- Guilford, J.P. and R.M. Hoepfner The Analysis of Intelligence New York, McGraw - Hill, 1971. 541 p.
- Guilford, Joy Paul. Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York, McGraw - Hill, 1950. 633 p.
- "Traits of Creativity," in Creativity and Its Cultivation. Ed by Anderson, Harold H., New York, Harper & Row, 1959
293 p
- Hafner, Lawrence E Improving Reading in Secondary Schools, Selected Readings New York, Macmillan, 1967. 445 p.
- Hannigan, Margaret C. "The Librarian in Bibliotherapy . Pharmacist or Bibliotherapist ?," Library Trends. 11 : 186 - 187, October, 1962.
- Hicks, C.G. "Development of Creative Thinking and Its Relationship to I.Q. and Reading Achievement," Reading World. 20 . 44 - 47, October, 1980.
- Horace, B. English. Dynamics of Child Development. New York, Holt Rinehart and Winston, 1961. 461 p.
- Likert, Rensis. The Human Organization - Its Management and Value. New York, McGraw - Hill, 1967. 258 p.
- McKinney, Fred. "Exploration in Bibliotherapy," Personnel and Guidance Journal. 55 . 550 - 552, May, 1977.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York, Harper & Row 1954. 411 p.
- Merrelli, Anne Frances. "Bibliotherapy and School Anxiety in Young Children," Dissertation Abstracts 40 . 1965A - 1966A, October, 1979.
- Mussen, P. Henry and others. Child Development and Personality. New York, Harper & Row, 1969. 569 p.
- Painter, J.J. "An Investigation of Relationship Between Self - Confidence Personality and Related Behavior Among Males," Dissertation Science 29 . 7608, October, 1969.
- Patterson, C.H. Theories of Counseling and Psychotherapy. 2nd.ed., New York, Harper & Row, 1973. 554 p.

- Porter, Susan Lynne. "The Benevolent Asylum Image and Reality : the Care a Training of Female Orphans in Boston, 1800 - 1840," Dissertation Abstracts. 45 - 921A, September, 1984
- Redke, Marian J. The Relation of Parental Authority to Children Behavior Attitude. Minneapolis, University of Minnesota Press, 1964. 550 p.
- Rickmers, A.D. and H.N. Todd. Statistics. New York, McGraw - Hill, 1967. 221 p.
- Rogers, Carl R. "Toward a Theory of Creativity," in Creativity and Its Cultivation. p. 78 - 80. Ed. by Anderson, Harold H., Harper & Row, 1959.
- "Santa Clara County Library Runs Bibliotherapy Program," Library Journal 99 . 1510, June, 1974.
- Shepherd, T. and L.B. Iles. "What is Bibliotherapy ?," Language Arts 53 569 - 571, May 1976.
- Smith, Henry C. Personality Adjustment. New York, McGraw - Hill, 1961 616 p.
- Stonburg, Mary Rita. "Bibliotherapy and Its Use With Exceptional Children," Illinois Libraries. 62 . 665 - 671, October, 1980.
- Strang, Ruth. The Adolescent views Himself. New York, McGraw - Hill, 1957 156 p
- Sund, Robert L. and Trowbridge Leslie W. Teaching Science by Inquiry. Ohio, Charly E Merrill, 1967. 757 p.
- Symonds, Addington F Teaching Yourself Personality Efficiency. London, The English University Press, 1964. 757 p.
- Taylor, Velma Williams "An Investigation of the Effect of Bibliotherapy on the Self - Concepts of Kindergarten Children from One - Parent Families," Dissertation Abstracts. 43 3505A - 3506A, May, 1983
- Torrance, Paul E. Guiding Creative Talent. Englewood Cliffs, N.J., Prentice - Hall, 1962. 278 p.
- Wallach, Michael A. and Nathan Kogan. Models of Thinking in Young Children. New York, Holt Rinehart and Winston, 1965. 357 p.
- Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. New York, McGraw - Hill, 1971. 907 p.

Yasin, Jon Abdullah. "Bibliotherapy, the Use of the Decision Tree Model and the Teacher of English," Dissertation Abstracts, 44 2075A, January, 1984.

Yoosef, Rarımı. "The Relation Effect of Threat of Punishment, Promised Reward, and Reasoning on Students Grating Behavior," Dissertation Abstracts. 38 5355A, March, 1978.

การผนวก

ภาคผนวก ก

แบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง

คำอ่านอาจจำแนก เป็นรายชื่อของแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง

แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้ต้องการถามเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนหรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสถานการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงเป็นบางครั้ง	ไม่จริงเลย
0	นักเรียนเป็นคนใจน้อย			✓
00	นักเรียนไม่ชอบนอนคนเดียว	✓		

คำอธิบาย

จากตัวอย่างแสดงว่าข้อความในข้อ (0) ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ส่วนข้อความในข้อ (00) นั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด 33 ข้อ ขอให้ให้นักเรียนทำทุกข้อ คำตอบของนักเรียนไม่มีผิดหรือถูก และคำตอบของนักเรียนไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่ประการใด นักเรียนมีอิสระในการตอบอย่างเต็มที่ แต่ข้อสำคัญคือขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นได้

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงเป็น บางครั้ง	ไม่จริงเลย
1	นักเรียนคิดว่าชีวิตของตนมีแต่อุปสรรค			
2	ในขณะที่ทำงานนักเรียนไม่ชอบให้ใคร มาเยี่ยมดู _____			
3	นักเรียนเคยสร้างสิ่งใหม่ ๆ ด้วย ตนเอง เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ของเล่น ฯลฯ _____			
4	นักเรียนชอบทำงานตามลำพังมากกว่า เป็นกลุ่ม _____			
5	นักเรียนเคยรู้สึกอยากกลับไปเป็นเด็ก เล็ก ๆ อีก _____			
6	เมื่อต้องตัดสินใจเลือกระหว่างของ สองสิ่งนักเรียนมักตัดสินใจไม่ได้			
7	ขณะที่พูดคุยกับคนที่ไม่คุ้นเคย นักเรียนไม่กล้ามองหน้าผู้ที่พูดด้วย			
8	นักเรียนชอบรับอาสาช่วยงานเพื่อน ๆ			
9	ในการทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนชอบ เป็นหัวหน้ากลุ่ม _____			
10	เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายงานจะ รีบทำให้เสร็จโดยเร็วที่สุด _____			
11	นักเรียนรู้สึกเป็นกังวลเมื่อต้องไป สถานที่ที่ไม่มีคนรู้จัก _____			

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงเป็น บางครั้ง	ไม่จริงเลย
12	เมื่อนักเรียนชื่อของมักจะต้องขอให้เพื่อน ช่วยเลือกให้ _____			
13	เมื่อนักเรียนพูดหรือทำอะไรแล้วมีคน หัวเราะเยาะนักเรียนรู้สึกเฉย ๆ _____			
14	ขณะที่ครูกำลังสอน ถ้านักเรียนไม่เข้าใจ จะถามครูทุกครั้ง _____			
15	เมื่อนักเรียนคิดว่าจะทำอะไร นักเรียน จะลงมือทำตามความคิดเห็นทุกครั้ง _____			
16	ถ้านักเรียนได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้น นักเรียนจะรับเป็นทันที _____			
17	นักเรียนไม่ชอบทำอะไรแข่งขันกับคนอื่น _____			
18	นักเรียนชอบการเขียนเพื่อแสดงความคิด เห็นของตนเองมากกว่าการลุกขึ้นพูด แสดงความคิดเห็น _____			
19	นักเรียนรู้สึกท้อแท้ในชีวิตบ่อย ๆ _____			
20	เมื่อถูกผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือน นักเรียนจะหมกกำลังใจทันที _____			
21	หากนักเรียนทำความผิดจะยอมรับผิด _____			
22	เวลาคู่กับเพื่อนนักเรียนไม่ชอบ ขัดแย้งเพราะกลัวเพื่อนโกรธ _____			
23	เมื่อทำสิ่งใดผิด นักเรียนจะพยายาม ทำใหม่ให้ถูกต้อง _____			

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงเป็น บางกว้าง	ไม่จริงเลย
24	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับตัวเอง นักเรียน สามารถตัดสิ้นใจแก้ปัญหานั้น ๆ ได้			
25	เมื่อใครบอกกล่าวสิ่งใด นักเรียนจะไม่ ยอมเชื่อจนกว่าจะให้เห็นด้วยตาตนเอง เสียก่อน			
26	นักเรียนรู้สึกพึงพอใจในผลการ เรียน ของตน			
27	เมื่อนักเรียนตอบคำถามของครูฝึก นักเรียนจะรู้สึกอายเพื่อน			
28	ขณะที่นักเรียนกำลังทำการบ้านหากมีเพื่อน มาชวนไปเล่น นักเรียนจะไปกับเพื่อนที่			
29	เมื่อนักเรียนจะทำสิ่งใด นักเรียนตั้งใจว่า จะต้องทำให้สำเร็จทุกครั้ง			
30	เมื่อนักเรียนต้องเดินผ่านกลุ่มคนมาก ๆ ตามลำพัง นักเรียนจะรีบเดินและไม่กล้า มองหน้าใคร			
31	เมื่อมีการให้แสดงความคิดเห็น ถ้ามีโอกาส เลี้ยงได้ นักเรียนจะเลี้ยงทันที			
32	เวลามีการบ้านที่ยาก นักเรียนมักลอก การบ้านของเพื่อน			

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงเป็น บางครั้ง	ไม่จริงเลย
33	นักเรียนจะคล้อยตามความคิดเห็นของเพื่อน ส่วนใหญ่ในกลุ่ม แม้ว่านักเรียนจะไม่ เห็นด้วยกับความคิดเห็นนั้นก็ตาม			

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	3.914	18	2.520
2	4.646	19	6.770
3	2.959	20	1.978
4	3.171	21	2.960
5	2.640	22	4.639
6	1.960	23	2.520
7	2.980	24	1.960
8	2.520	25	2.707
9	2.950	26	2.820
10	4.490	27	1.800
11	5.110	28	2.960
12	4.050	29	2.959
13	3.010	30	2.500
14	3.080	31	1.960
15	3.016	32	2.820
16	2.820	33	2.520
17	2.380		

3.4 E 70. 2.820
 4.2 75
 5.0
 2.5

ภาคผนวก ข

คู่มือการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

แบบฟอร์มสำหรับกรอกคะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก

คู่มือการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ จัดแบ่งตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งในที่นี้มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความคิดคล่องตัว (Fluency)

การตรวจให้คะแนนความคิดคล่องตัวจะ เรวจในกิจกรรมที่ 2 และที่ 3 เท่านั้น คะแนนความคิดคล่องตัวนับจากจำนวนภาพที่ชัดเจน สามารถเข้าใจได้ ในกิจกรรมที่ 2 ส่วนกิจกรรมที่ 3 ให้นับจากจำนวนภาพที่ไม่ซ้ำกัน หรือแตกต่างกัน ซึ่งในกิจกรรมที่ 2 ความคิดคล่องตัวทั้งหมดหรือสูงสุด จะเท่ากับ 10 คะแนน และใส่ไว้ในกระดาษตรวจให้คะแนน หรือ แบบฟอร์มสำหรับกรอกคะแนน กิจกรรมที่ 3 ความคิดคล่องตัวสูงสุดจะเท่ากับ 30 คะแนน ดังนั้นก่อนจะเริ่มตรวจให้คะแนนควรตรวจสอบความชัดเจน และความแตกต่างของภาพ ถ้ามีภาพซ้ำกันหลาย ๆ ภาพ ก็ให้คิดคะแนนเพียงภาพเดียว คะแนนทั้งหมดของ กิจกรรมที่ 3 ให้ใส่ไว้ในหัวข้อความคิดคล่องตัว กิจกรรมที่ 3 ในกระดาษตรวจให้คะแนน

2. ความกิริเริ่ม (Originality)

การให้คะแนนความคิดริเริ่ม ยึดถือความถี่ทางสถิติของภาพที่แตกต่างไปจากธรรมดา ในการตอบของกลุ่มตัวอย่าง และในการให้คะแนนความคิดริเริ่ม ให้ดูที่ภาพเป็นหลัก ไม่ใช่ดูชื่อที่กำกับไว้

คู่มือการให้คะแนนความคิดริเริ่มนี้ ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนประมาณ 3,000 คน ของระดับชั้น ป.5 - มศ. 3 จาก 6 เขตภูมิศาสตร์ของประเทศไทย และจาก 4 ประเภท โรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนในสังกัดเทศบาล และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือโรงเรียนราษฎร์

การให้คะแนนความคิดริเริ่ม สำหรับภาพที่ซ้ำกันมากจะให้คะแนน 0 ดังรายชื่อที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

ส่วนภาพที่แตกต่างจากรายชื่อที่ให้ไว้ กำหนดให้คะแนนภาพละ 1 คะแนน
 คะแนนที่ได้ให้เขียนลงในช่องว่างข้างหลังความถี่เริ่ม กิจกรรมที่ 1
 กิจกรรมที่ 2..... กิจกรรมที่ 3 ในกระดาษตรวจให้คะแนน คะแนน
 รวมของความถี่เริ่มได้มาจากผลรวมของความถี่เริ่มทั้ง 3 กิจกรรม

ภาพต่อไปนี้ให้คะแนนความถี่เริ่มศูนย์ (0)

กิจกรรมที่ 1

- ภาพวาดที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- ภาพเด็กผู้ชาย, คนผู้ชาย, เด็กผู้หญิง, คนผู้หญิง, ใบหน้าคน, หัวคน
- วงกลม
- รูปไข่
- มนุษย์ประหลาด
- ดอกไม้ (ไม่มีชื่อเฉพาะ)
- มะม่วงทุกชนิด
- ผลไม้ (ไม่มีชื่อเฉพาะ)
- ลูกโป่ง

ภาพต่อไปนี้ให้คะแนนความถี่เริ่มศูนย์ (0)

กิจกรรมที่ 2

ภาพที่ 1

- ภาพวาดที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หัวใจ
- แอบเปิด
- หน้าคน, หัวคน

- นกทุกชนิด
- แวนตา
- ผลไม้
- จิว
- ปีส เจ

ภาพที่ 2

- ภาพนามธรรมที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หน้าคน หรือหัวคน, รูปร่างคน
- หนังสือ
- ต้นไม้หรือกิ่งไม้
- ดอกไม้
- แวนตา
- จิว
- เสื้อ
- หัวใจ

ภาพที่ 3

- ภาพวาดที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หน้าคน, รูปคน
- เรือใบ
- ลูกตา
- ดวงจันทร์
- ผลไม้

ภาพที่ 4

- ภาพวาดที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หอย, หอยทาก
- งู
- หน้าคน, หรือรูปคน
- สัตว์ที่ไม่บ่งชื่อเฉพาะ
- รถ, รถยนต์
- พญานาค

ภาพที่ 5

- ภาพที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หน้าคน, หัวคน, ปากคน หรือรูปคน
- กะทะ, , ถ้วย, ชาม
- เรือ, เรือใบ
- วงกลม, พระจันทร์

ภาพที่ 6

- ภาพวาดที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หน้าคน, หัวคน, หรือรูปคน
- ชั้นบันได
- ปลา
- เสือ
- ดอกไม้
- กุญแจ

ภาพที่ 7

- ภาพวาดที่ไม่มีควาหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หน้ากน, รูปคน
- รถ, รถยนต์
- ชื่อน
- เครื่องหมายคำถาม
- กระบวยตักน้ำ

ภาพที่ 8

- ภาพวาดที่ไม่มีควาหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- ภูเขา
- นก, นกฮูก
- เสือ
- ทิวทัศน์
- คน
- ปลา

ภาพที่ 9

- ภาพวาดที่ไม่มีควาหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- ภูเขา
- กน
- วิว
- บ้าน

ภาพที่ 10

- ภาพวาดที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- นก
- อักษร ก
- เบ็ด
- ไก่
- หน้ากน
- จมูก (อยู่บนใบหน้า)
- บ้าน
- ลุงศรี

ภาพที่ได้คะแนนความถนัด เรมศูนย์ (0)

กิจกรรมที่ 3

- ภาพวาดที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้
- หนังสือ
- ประตู
- หน้าต่าง
- หีบ, กล่อง
- กรอบรูปภาพ, ภาพวิวต่าง ๆ
- บ้าน
- หน้ากน, เด็ก (ชาย หญิง), ผู้ใหญ่ (ชาย หญิง)
- รูปสี่เหลี่ยม
- เสื่อ
- ต้นไม้
- ขวด

- บันได
- จรวด
- รูปทรงเรขาคณิต
- พยัญชนะไทย, ภาษาอังกฤษ
- ตัวอักษร
- ห่อของขวัญ
- โทรศัพท์
- แก้วน้ำ
- กางเกง
- ดอกไม้
- ถังน้ำ
- เข็มไช
- ไม้บรรทัด
- ธงชาติ
- นาฬิกา
- กระจก
- ดินสอ
- ตู้

3. ความคิดละเอียดละออ (Elaboration)

ในการให้คะแนนความคิดละเอียดละออ มีดังนี้

1. แต่ละภาพให้คะแนนค่าสุด 1 คะแนน
2. ส่วนละเอียดที่ต่อเติมภาพ เพื่อขยายหรืออธิบายภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถือเป็น

ความคิดละเอียดละออ

ดังนั้น การตรวจให้คะแนนความคิดละเอียดละออ ก็นำให้ 1 คะแนน ส่วนละเอียด แต่แต่ละส่วนที่ต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ขึ้น ไม่ว่าจะต่อเติมในตัวสิ่งเร้า หรือขอบ หรือส่วนที่ว่างรอบ ๆ สิ่งที่กำหนดให้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต่อเติมจะต้องดูแล้วสมจริง และมีความหมาย

เกณฑ์ในการให้คะแนนความคิดละเอียดละออ มีดังนี้

1. ส่วนละเอียด ทุกส่วนที่ไม่ซ้ำกัน ให้ 1 คะแนน
2. การระบายสี เพื่อเน้นความสมจริงมากขึ้น
3. การแรเงา ใช้สีอ่อนหรือสีแก่
4. การตกแต่งประดับประดาภาพให้มีความหมายมากขึ้น
5. การตกแต่งที่ทำให้ภาพเปลี่ยนแปลง และมีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. ส่วนละเอียดที่ขยายเพื่อประกอบความเข้าใจภาพให้มากขึ้น โดยไม่ต้องมี

คำอธิบาย

ถ้าเส้นแบ่งภาพหนึ่งออกเป็น 2 ภาพ ก็ให้คะแนน 2 คะแนน และถ้าเส้นแบ่ง มีความหมายในตัวของมัน เช่น เข็มขัด ตะเข็บ ขอบแขนเสื้อ บานหน้าต่าง เป็นต้น ก็ให้คะแนนส่วนนั้น ๆ ด้วย

ในการนับคะแนนความคิดละเอียดละออ นั้น การนับให้แน่นอนทุก ๆ อย่างไม่จำเป็นนัก เพราะการตรวจให้คะแนนจะทำได้โดยการประมาณจากสเกล 5 สเกล ในแต่ละกิจกรรม ดังที่ปรากฏในกระดาษตรวจให้คะแนน

ตัวอย่างเช่น กิจกรรมที่ 1 ส่วนละเอียด 0 - 5 แห่ง = 1 คะแนน, 6 - 12 แห่ง = 2 คะแนน, 13 - 19 แห่ง = 3 คะแนน

คะแนนความคิดละเอียดละออ ได้จากคะแนนรวมของทั้ง 3 กิจกรรม โดยเฉลี่ย คะแนนของส่วนละเอียดนี้จะเป็น = 9 คะแนน

แบบฟอร์มสำหรับกรอกคะแนน

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก

ชื่อ นามสกุล อายุ เพศ

ชั้น โรงเรียน วันที่สอบ เดือน พ.ศ.

1. ความคิดกล่่องตัว : กิจกรรมชุดที่ 2 + กิจกรรมชุดที่ 3 =

2. ความคิดริเริ่ม : กิจกรรมชุดที่ 1 + กิจกรรมชุดที่ 2 + กิจกรรมชุดที่ 3
=

3 ความคิดละเอียดละออ (วงกลมรอบตัวเลขที่เหมาะสม)

กิจกรรมชุดที่ 1 1. (0 - 5) 2. (6 - 12) 3. (13 - 19)

4. (20 - 26) 5. (27.....)

กิจกรรมชุดที่ 2 1. (0 - 8) 2. (9 - 17) 3. (18 - 28)

4. (29 - 39) 5. (40.....)

กิจกรรมชุดที่ 3 1. (0 - 7) 2. (8 - 16) 3. (17 - 27)

4. (28 - 37) 5. (38

รวมทั้งหมด

ภาคผนวก ค

บรรณนิทัศน์หนังสือที่ใช้ในการทดลอง

การ์คเนอร์ ลูแลน, โจแอนน์ และคนอื่นๆ ๑ รอบเดือน แปลจาก Period โดย
จันทวิภา อภิสุข แสงแดด 2526, 87 หน้า

เป็นเรื่องที่รวบรวมขึ้นจากประสบการณ์ สำหรับเด็กหญิงที่กำลังจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น
ตอนต้น อธิบายถึงการเจริญเติบโตของร่างกาย แบ่งเนื้อหาเป็น 7 ตอน เช่น การเริ่ม
วัยสาว ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ประจำเดือน ฝึนอนามัย การตรวจภายใน ฯลฯ ช่วยลด
ความวิตกกังวล และสร้างความมั่นใจในตัวเองให้ผู้อ่านมากขึ้น ผู้เขียนอธิบายด้วยภาษาง่าย ๆ
อ่านได้เพลิดเพลิน

เก็งเก็ง นกน้อยเพื่อน ภาพโดย เจียงเจียงอัน อุ้กั๋เซ็ง ภาษาต่างประเทศ 2523,
38 หน้า

นกน้อยตัวหนึ่งรูปร่างสวยงามมาก ถูกเพื่อน ๆ เาะะเหยี่ยวว่า ม่แต่ความสวย
แต่ไม่มีปัญญา นกน้อยจึงต้องการเอาชนะด้วยการเนรมิตตนเองให้เป็นวีรชนด้วยวิธีการต่าง ๆ
เช่น เห็นนกอินทรีสามารถเห็นฟ้าสูง ๆ ได้อย่างสง่า ก็อยากเป็นวีรชนบนเวหาบ้าง จึงทำ
ท่าทางเลียนแบบนกอินทรีในการฝึกบินแต่ไม่สำเร็จหมดความพยายามเสียก่อน ต่อมาก็อยาก
ว่ายน้้ำได้เหมือนนกยวนยาง อยากร้องเพลงโก้ไพเราะเหมือนนกไ้โหล่ง อยากรเป็นหมอ
รักษาต้นไม้เหมือนนกหัวขวาน แต่นกน้อยไม่สามารถทำสิ่งใดได้สำเร็จเลย เพราะไม่มีความ
อดทนพอ ในที่สุดถึงฤดูหนาวก็ไม่มีเงินอยู่ ังไม่มีอาหารกิน เาะะจะไม่ได้เตรียมสร้างรัง
หาอาหารสะสมไว้ เช่นที่นกตัวอื่น ๆ ทำกัน เพื่อน ๆ นกเห็นนกน้อยหนาวตายไม่ได้จึง
ช่วยสร้างรังให้ นกน้อยสำนึกในความผิดพลาดของตน จึงสัญญาว่าจะหมั่นศึกษาและฝึกฝนตนเอง
อย่างจริงจัง ังให้มีความรู้ความสามารถต่อไป

เกิ่งเกิ่ง แมวน้อยทะเลนงตน ภาพประกอบโดย เจียงเจิ้งอัน อู่ไต้เจิง ภาษาต่างประเทศ
2523, 38 หน้า ภาพประกอบ

หนูน้อยนิพนว วาดภาพแมวน้อยได้สวยงามมาก จึงได้ส่งไปร่วมแสดงในงาน
นิทรรศการภาพวาดของเด็ก ในวันเด็กสากล ประชาชนที่มาชมงานนิทรรศการครั้งนี้ต่างก็
ชมภาพแมวน้อยของนิพนวว่า สวยงามมาก มันเต็มไปด้วยชีวิตชีวาและสง่างาม ทำให้แมวน้อย
คิดทะเลนงตนว่า ตนเองสวยออกอย่างนี้จะมาอยู่แต่ในกรอบทำไม จึงกระโดดออกจากกรอบรูป
เที่ยวเตร่ไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้คนรู้ว่ามันเป็นแมวที่สวยงามที่สุดในโลก จนในที่สุดก็ไปพบฝูงที่
ขยันทำงาน เห็นแมวน้อยโอ้อวดจึงว่ากล่าวสั่งสอนว่าที่แมวน้อยสวยได้ก็เพราะนิพนวใช้กระดาษ
ผูกกัน และสีแต่งแต้มให้ต่างหาก แมวน้อยโกรธมากจึงควาดไล่สี กระดาษ และสายเส้นออก
จากตัว ทำให้แมวน้อยเกือบทรงตัวอยู่ไม่ได้ จึงเกิดความเข้าใจว่า ความสำเร็จทั้งหลายมา
จากกำลังส่วนรวม ในที่สุดฝูงก็ช่วยติดกามสี กระดาษ และสายเส้นมาให้แมวน้อยได้สวยงาม
ตามเดิม และกลับเข้าไปอยู่ในกรอบรูปเช่นเก่า นับว่าเป็นหนังสือที่ส่งเสริมจินตนาการและ
ความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กเป็นอย่างดี

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน สมุดภาพแสงผลงาน
เยาวชนไทย ปีเยาวชนสากล พุทธศักราช 2528 เรื่องเยาวชนกับงานอาชีพ 2529,
200 หน้า

เป็นสมุดภาพที่รวบรวมผลงานของเยาวชนไทย โดยรวบรวมอาชีพสาขาต่าง ๆ ที่
เยาวชนประกอบอยู่ เป็นอาชีพอิสระหรืออาชีพที่เยาวชนดำเนินการด้วยตนเอง โดยไม่รวม
อาชีพลูกจ้างและรับราชการ เพื่อมุ่งเน้นให้เยาวชนเปลี่ยนเจตคติมาให้ความสนใจกับอาชีพ
ซึ่งประกอบได้ด้วยตนเอง และให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกประกอบอาชีพ และยัง
แสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจของเยาวชนที่ประกอบอาชีพว่าทุกอาชีพสามารถทำรายได้
เลี้ยงตนและครอบครัวได้ ทุกคนสามารถเลือกประกอบอาชีพได้หากไม่เลือกและรังเกียจงาน

คณะอนุกรรมการ เผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยในคณะอนุกรรมการ เอกลักษณ์ของชาติ ฉบับเป็น
คนไทย 2526, 20 หน้า

เป็นผลงานวาดภาพของนักเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ที่ได้รับการคัดเลือกให้ชนะการประกวดจากคณะอนุกรรมการฯ ทั้งสิ้น เป็นภาพที่เกิดจากความสามารถเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในการเขียนภาพและเขียนเรื่อง มีข้อความบรรยายภาพทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ক্রমগোল্ড, জোজেফ ความใฝ่ฝันของมิเกล แปลโดย พิสูจน์ (นามแฝง) คันทมากร
2525, 139 หน้า

กล่าวถึงครอบครัวของชาวเวซซึ่งมีอาชีพเลี้ยงแกะสี่พวกกันมาหลายชั่วคน มิเกล ลูกชายวัย 12 ปี จึงใฝ่ฝันว่าวันหนึ่งคนจะเป็นคนเลี้ยงแกะดังเช่น พ่อและพี่ และคงจะมีโอกาสสอนฝูงแกะขึ้นไปบนภูเขาซานเกรู เดคริสโตบัง ในทุก ๆ ฤดูร้อนที่เขาบอกชอบ เขาใฝ่อาธิษฐานต่อนักบุญให้ความฝันของเขาเป็นความจริง และพยายามทำตัวเป็นเด็กดี มีความรับผิดชอบ จนกระทั่งวันหนึ่งความใฝ่ฝันของเขาก็กลายเป็นความจริง เมื่อพี่ชายคนโต ถูกเกณฑ์ทหาร มิเกลจึงต้องทำหน้าที่เลี้ยงแกะแทน

"ความเป็นมาของรางวัลแมกไซไซ, นายแพทย์กระแสนะวงศ์ และนางสาวประทีป อึ้งทรงธรรม" ใน คนไทยที่ได้รับรางวัลแมกไซไซ หน้า 1-74 กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ 2526

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของรางวัลแมกไซไซ ซึ่งมูลนิธิแมกไซไซแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ร่วมกับมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์แห่งสหรัฐอเมริกา จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่นายรามอน แมกไซไซ อดีตประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ ผู้ล่วงลับไปแล้ว รางวัลนี้จะมอบให้แก่ผู้กระทำความดีชาวเอเชียตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือ นายแพทย์กระแสนะวงศ์ และนางสาวประทีป อึ้งทรงธรรม เป็นคนไทยที่ได้รางวัลนี้ ทั้งสองคนเป็นผู้ที่เกิดมาในตระกูลของคนยากจน แต่ด้วยความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก จึงประสบความสำเร็จในชีวิตและใช้ชีวิตในการช่วยเหลือประเทศชาติ และสังคมด้วยความน่ายกย่อง

เคสท์เนอร์, แฮร์ริค เอมิลยอกนัสส์ แปลโดย บันลือ ถิ์พงษ์งา พิมพ์ครั้งที่ 2 บรรณกิจ
2520 150 หน้า

เอมิล เป็นเด็กชายกำพร้าบิดา จึงต้องอยู่กับมารดาที่ทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้เอมิลมีความอดทนและรับผิดชอบมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน ระหว่างการเดินทางไปเยี่ยมคุณยายที่เบอร์ลิน เอมิลถูกคนร้ายขโมยเงินที่ติดตัวไปจนหมด เอมิลจึงติดตามสืบสวนหาเงินคืนมาจากคนร้ายได้ในที่สุด ซึ่งปรากฏว่า คนร้ายเป็นรายเดียวกับที่ขโมยเงินจากธนาคารที่ตำรวจกำลังตามจับอยู่ เอมิลจึงเป็นผู้มีชื่อเสียงและได้รับเงินรางวัลนำจับจากทางราชการ เป็นหนังสือที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และให้ผู้อ่านได้เห็นตัวอย่างเด็กที่มีความกล้าหาญ อดทน มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

เจตนาพร, นามแฝง หลุยส์, อีโก้ และเพื่อน วลี 2520, 95 หน้า

หลุยส์ อีโก้ และเพื่อน ๆ เป็นเด็กลูกครึ่งอเมริกัน - ไทย ที่กำพร้า พ่อแม่ และถูกกูดจากผู้คน เด็กเหล่านี้ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด หลุยส์นั้นอยู่กับพ่อแม่บุญธรรม ต้องเก็บสามล้อหาเลี้ยงชีพหลังจากเลิกเรียน แต่ได้รับการอุปการะจากมูลนิธิ เฟิร์ล เอส. บัก ส่วนอีโก้เป็นลูกครึ่งนิโกร ที่ทำหน้าที่ช่วยแม่ค้าส้มตำ ทำงานเพื่อแลกอาหารและเศษเงินเล็กน้อย ๆ โดยคอยส่งอาหารไปแจกตามโรงบรม

เกจอง, ไมนเกิร์น บ้านที่มีพ่อหกสิบคน แปลจาก The House of Sixty Fathers
โดยเนื่องน้อย ศรีธธา (นามแฝง) วิชาการ 2525, 215 หน้า

เทียนเป้าเป็นเด็กบ้านนอกในครอบครัวที่ยากจน เมื่อหมู่บ้านถูกทหารญี่ปุ่นเข้ายึดครอง จึงต้องหนีลงเรือสำเภาไปอยู่กับพ่อแม่และน้อง แต่เทียนเป้าต้องพลัดพรากจากรอบครัว โดยมีลูกหมูตัวหนึ่งเป็นเพื่อน ต้องเผชิญความลำบากตามลำพัง ในที่สุดได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีจากค่ายทหารอเมริกัน แต่เขาก็มองติดตามหาพ่อแม่และน้องด้วยความเชื่อมั่นว่าจะต้องพบและในที่สุดเขาก็ประสพกับความสมหวัง เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีน้ำใจและกล้าหาญ

ห่าน อ้นประเสริฐ พ่อครับผมรักพ่อ ชมรมเด็ก 2526, 136 หน้า

เด็กชายรุ่ง เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 พ่อของรุ่งชอบดื่มสุราเมาทุกวันตั้งแต่เช้าจรดเย็น ทำให้รุ่งต้องต่อสู้ชีวิตร่วมกับแม่ โดยการเร่ขายของกระจุกกระจิกตามท่ารถ ด้วยความมานะอดทน รุ่งหัดรักและเกลียดพ่อในเวลาเดียวกัน เพราะรุ่งอยากให้พ่อเลิกดื่มสุราและช่วยแม่ทำงานอย่างครอบครัวอื่น ๆ ในที่สุดรุ่งก็ทำสำเร็จพ่อของรุ่งพยายามปรับปรุงตัวเสียใหม่และกลับมาทำมาหากินเลี้ยงรุ่งและแม่ต่อไป

เทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ แก้วจอมแก่น โดย แวนแก้ว (นามแฝง)
พิมพ์ครั้งที่ 4 ไทยวัฒนาพานิช 2526, 128 หน้า ภาพประกอบ

เป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กหญิงคนหนึ่ง ชื่อ แก้ว เขียนขึ้นเป็นตอน ๆ ตัวละครที่เดินเรื่องคือแก้ว ซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของเด็ก ๆ ที่จะทำให้ทราบถึงความต้องการ ความนึกคิด การรู้จักมีความรับผิดชอบไม่ไขว่ขว้านเพียงอย่างเดียว พร้อมทั้งให้คุณค่าแก่ความรู้ไว้เป็นอย่างดี ให้ความสนุกสนานสามารถที่จะใช้จินตนาการเปลี่ยนสภาพห้องนอนหรือห้องเรียนให้เป็นดินแดนลึกลับมหัศจรรย์ สร้างความตื่นเต้นผจญภัยให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

เทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ แก้วจอมขลุ่ย โดยแวนแก้ว (นามแฝง)
สุวีริยาสาส์น 2526, 110 หน้า ภาพประกอบ

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน ตลอดจนสอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับชีวิตและคติสอนใจด้วย แสดงให้เห็นความสนุกสนานว่า เริงของแก้ว ตัวละครเอกในเรื่องที่มีความนึกคิดที่รับผิดชอบ และเชื่อมั่นในตนเองและมีจินตนาการที่กว้างไกล เขียนขึ้นเป็นตอน ๆ อ่านสนุกและเพลิดเพลิน

เทลเลอร์, ซิดนีย์ ห้าใบเถา แปลโดย เนื่องน้อย ศรีทธา (นามแฝง) ไทยวัฒนาพานิช
2527, 192 หน้า ภาพประกอบ

เป็นเรื่องของครอบครัวชาวฮิวที่อยู่ในย่านใจกลางเมืองนิวยอร์ก มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจน มีลูกสาวไล่ ๆ กันถึง 5 คน จึงถูกเรียกว่า ครอบครัวชั้นบันไดข้าง ครอบครัวห้าใบเถาข้าง ลูกสาวทั้ง 5 คน เป็นเด็กน่ารักและเป็นเด็กดี เอลล่า นั้น แสนสวย ชาร์ว แสนชัย เสนนี ชุกชน ชาร์ลลอต ช่างพูด และเกอร์ตี แสนฉลาด ทำให้พ่อที่อยากได้ลูกชายมาก เกิดความรู้สึกว่าไม่มีลูกชายก็มีความสุขได้ เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของครอบครัวยากจนที่มีลูกมากซึ่งต้องอาศัยความประหยัด ภาวะมีระเบียบวินัยของลูก ๆ และความรับผิดชอบแบ่งงานกันทำ จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุขได้

นงไฉน ปริณูธาวัช โลกกว้าง โดย กาญจนา นากันท์ (นามแฝง) พิมพ์ครั้งที่ 5
แพร่พิทยา 2525, 227 หน้า

เป็นเรื่องของเด็กชายหญิงสี่คนที่น้อง ลาก ยก สรรเสริญ และ สุข เด็กทั้งสี่คน เป็นเด็กกำพร้า พ่อแม่ตายตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ แต่ก็ได้ใช้ความอดทน ความเพียรอุตสาหะ ช่วยตัวเอง โดย ลาก พี่ชายคนโตออกไปทำงานกับเรือทะเล หาเงินมาเลี้ยงน้อง ๆ จนกระทั่งเข้าไปบุกเบิกที่ในป่า ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ จากความขยันหมั่นเพียร จนกลายเป็นผู้ที่มีฐานะมั่นคงคนหนึ่ง และต่างก็พบกับความสุขในครอบครัวของแต่ละคน แสดงให้เห็นถึงความมานะอดทนของเด็กอายุเพียง 2 ปี ที่ต้องเป็นผู้นำครอบครัว

นงไฉน ปริณูธาวัช สามครอบครัว โดย น.ฉ.นง (นามแฝง) พิมพ์ครั้งที่ 2 2527, 190 หน้า

เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของเด็กชาย 3 คนที่มีฐานะทางครอบครัวแตกต่างกัน คือ คิติ เป็นลูกคหบดีจังหวัด ชม เป็นเด็กวัด และดอกไม้ ถูกเรียกว่าลูกคนคุก เด็กทั้ง 3 คน ต่างก็มีปัญหา แต่ก็พยายามช่วยเหลือกัน และร่วมมือกันฝ่าฟันอุปสรรค จนในที่สุดต่างก็ได้รับความสำเร็จในชีวิต ผู้อ่านจะได้รับความสนุกสนาน และความคิดสร้างสรรค์ในการวางแผน การทำงานอย่างมีขั้นตอน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนแนวความคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี

นวลจันทร์ รัตนากร คนดีคนเด่น เนื่องในโอกาส ปีเยาวชนสากล 2528

รุ่งเรื่องสารสินการพิมพ์ 2528, 158 หน้า

เป็นหนังสือที่กล่าวถึง ชีวิตบางตอนและผลงานดีเด่นของ ศิลปิน นักดนตรี นักเขียน จิตรกร นักวิทยาศาสตร์ นักสังคมสงเคราะห์ และนักธุรกิจ ชีวิตและผลงานของ บุคคลเหล่านี้มาศึกษา ยิ่งนัก ซึ่งจะทำให้ทราบว่า ทำไมจึงได้ประสบความสำเร็จในอาชีพและการดำเนินชีวิต ทำให้ทราบว่า บุคคลเหล่านี้ได้ต่อสู้ฟันอุปสรรคมาอย่างไรบ้าง และ ต้องใช้ความพยายามหรือคุณงามความดีอะไรจึงได้ชัยชนะในที่สุด

นิพพาน (นามแฝง) ผีเสื้อและดอกไม้ ดอกไม้ 2521, 280 หน้า

ผีเสื้อและดอกไม้ เป็นเรื่องราวของเด็กชายชาวมุสลิมคนหนึ่ง ที่เกิดในครอบครัวที่ยากจน กำพร้ามารดา พยายามเรียนรู้การดำเนินชีวิตจากคำสอนของพ่อ และเชื่อฟังคำสอนของครู ช่วยเหลือพ่อในการหาเลี้ยงชีพและดูแลน้อง ๆ เมื่อได้เผชิญชีวิตในโลกกว้าง เขาได้เรียนรู้อะไรหลายอย่างที่ไม่มีสอนในโรงเรียน แต่เรียนรู้ได้จากการอ่านหนังสือและจากประสบการณ์ในชีวิตจริง สิ่งที่ทำให้ชีวิตเขาประสบความสำเร็จคือ การได้คบเพื่อนที่มีความจริงใจต่อกัน ช่วยเหลือกันและกัน สุดท้ายเขาได้วางแผนชีวิตที่จะปลูกดอกไม้ขาย เรื่องนี้แสดงให้เห็นความพากเพียร การต่อสู้กับชีวิตที่ยากแค้น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม และมีความกตัญญู

เนสบิท, อี. สมาคมไฟทำดี แปลจาก The Would be Goods โดย สุพรรณิการ์

(นามแฝง) ดวงกลม 2524, 266 หน้า

พี่น้อง 6 คน ตระกูลแมสเทอเบิล ไปพักผ่อนในชนบทขณะปิดเทอมกับเพื่อนอีก 2 คน ทั้งหกคนจึงกีดตั้งสมาคมทำความดีขึ้น เพื่อเป็นการแก้ตัวที่มักก่อความเดือดร้อนให้พวกผู้ใหญ่เป็นประจำ ทุกคนพยายามคิดหาวิธีทำความดีกันอย่างเต็มความสามารถ ถึงแม้ว่า ความพยายามทำความดีของเด็กเหล่านั้นจะไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าใดนัก แต่ก็นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อ่าน อีกทั้งยังเป็นหนทางให้เกิดความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กคนอื่นต่อไป

เนอสลิงเจอร์, คริสทีเนอ เด็กกระป๋อง แปลโดย อ่ำภา โอดระกุล ตันหมาก
2525, 175 หน้า

คุณป้าบาร์โพลอตตี เป็นตัวแทนของกนสมัยใหม่ที่มีชีวิตอยู่ท่ามกลางสังคมนิโภคที่ทุกคนตกเป็นทาสของการโฆษณาขายสินค้าพร้อมมีของแถมขวงแถม วันหนึ่งคุณป้าบาร์โพลอตตีได้รับสินค้าเป็นเด็กคอมพิวเตอร์บรรจุกระป๋อง ชื่อว่า คอนราด โดยที่โรงงานผู้ผลิตได้บรรจุโปรแกรม "สมบัติทางคุณธรรม" ไว้ในตัวคอนราด เช่น ขยัน มีวินัย เจ้าระเบียบ ซื่อสัตย์ และฉลาดขยอกเยี่ยม ขณะที่คุณป้าหลงรักคอนราดอย่างถอนตัวไม่ขึ้นนั้น ทางโรงงานได้มีจดหมายแจ้งให้คุณป้าทราบว่า โรงงานส่งสินค้าให้ผิด และจะตามมาเก็บสินค้า ซึ่งหมายถึงคอนราดคืน คุณป้าร้อนใจมากจึงเตรียมแผนการที่จะทำให้คอนราดเสียเด็ก เพื่อว่าโรงงานจะได้จำเด็กไม่ได้ การกระทำของคุณป้าทำให้คอนราดเกิดความสับสนมากระหว่างความดีกับความไม่ดีที่ถูกอบรมใหม่ แต่ในที่สุดคอนราดก็ให้พบทางสายกลาง โดยความช่วยเหลือของคิตตี้ นับเป็นเรื่องที่เสริมคุณค่าทางคุณธรรมและความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง

เนืองน้อย ศรัทธา, ผู้แปล ครอบครัวมิทแชลล์ สร้างสรรค์ ม.ป.ป. 146 หน้า

ครอบครัวมิทแชลล์ เป็นครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง พ่อ แม่ ลูก ๆ ต่างให้ความรักต่อกัน เสียสละ และให้เกียรติกันและกัน เด็ก ๆ ได้รับการอบรมให้รู้จักช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด รู้จักทำงานหารายได้ในตอนปิดภาคเรียน ลูกทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบความเป็นอยู่ในบ้าน ช่วยกันทำงานบ้าน เมื่อเกิดความขัดแย้งในครอบครัว ก็รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

บลู, โรส เดือนแห่งวันอาทิตย์ แปลโดย นิดดา หงษ์วิวัฒน์ บรรณกิจ 2524, 78 หน้า
ภาพประกอบ

เจฟฟรี เด็กชายวัยสิบขวบ ต้องเผชิญกับปัญหาการหย่าร้างของพ่อกับแม่ ต้องย้ายถิ่นที่อยู่ ย้ายโรงเรียน ต้องจากเพื่อนรัก เพื่อไปอยู่กับแม่ในที่แห่งใหม่ จะพบพ่อเพียงวันอาทิตย์วันเดียวเท่านั้น ทำให้เจฟฟรีอยากให้ทุกวันเป็นวันอาทิตย์ เจฟฟรีกลายเป็นเด็กขาดความอบอุ่น วิตกกังวล จนบางครั้งเป็นเด็กก้าวร้าว เพราะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณืใหม่ได้ แต่ในที่สุด เจฟฟรี ก็ได้รับความช่วยเหลือจากคุณวอลเตอร์ แม่ของแมทธิว เพื่อนใหม่ของเจฟฟรี ให้สามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตใหม่ได้สำเร็จ เนื้อเรื่องสะท้อนให้เห็นชีวิตในสังคมสมัยใหม่ ที่ถูกภาวะเศรษฐกิจบีบบังคับ จนพ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ความไม่เข้าใจกันของพ่อแม่ ที่มีผลต่อจิตใจของลูก และชี้ให้เห็นแนวทางในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กที่เผชิญปัญหาอย่างเดียวกับเจฟฟรี อีกทั้งยังแสดงให้เห็นความมีไมตรีจิตระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

บลูม, จูดี รอวันนั้น แปลโดย กันยรัตน์ ปฐมกุลมัย กัญญา 2525, 183 หน้า

เป็นเรื่องราวของเด็กผู้หญิง วัย 12 - 13 ปี คือ มาร์กาเรต แนนซี เกร็ดเซ็น และแอนนี่ พวกเขาเริ่มมีความวิตกกังวลและตื่นเต้นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย กลัวว่าตนเองจะผิดปกติไม่เหมือนกับเด็กสาวรุ่นราวคราวเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาร์กาเรต มีความวิตกกังวลมากกว่าเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ทั้ง 4 คนนี้ เกิดความรู้สึกอิจฉา ลอรา เพื่อนร่วมห้องคนหนึ่งที่มีหน้าอกโตกว่าพวกเขา แต่ความจริงแล้ว ลอรา ก็รู้สึกมีบมด้อย เพราะรู้สึกว่า ร่างกายเธอโตเร็วกว่าเพื่อนในห้องเดียวกัน และมักจะถูกเพื่อนชายล้อเลียนอยู่เสมอ

บุญเยี่ยม วิเสปนพุกณ์ จิงโจ้ลูกพ่อ ไทยวัฒนาพานิช 2525, 119 หน้า

จิงโจ้เป็นเด็กโชคดี เกิดมามีชีวิตที่อบอุ่น ได้รับความรักจากบุคคลรอบข้าง จิงโจ้ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตที่สนุกสนานน่าประทับใจในวัยเด็กให้แก่ผู้อ่าน สะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของครอบครัวคนไทย ที่มีความรักความเมตตาต่อกัน ซึ่งช่วยหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นคนดี มองโลกในแง่ดี มีจิตใจมั่นคง ไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรค

ประยูร เวชพงศ์ จดหมายนายแพทย์ถึงลูกสาว พิมพ์ครั้งที่ 2 ดวงกมล 2524, 62 หน้า

เป็นจดหมายที่พ่อผู้เป็นนายแพทย์เขียนถึงลูกสาว เพื่อให้คำแนะนำ มีทั้งหมด 4 ฉบับ กล่าวถึง การสืบทอดของสิ่งมีชีวิต การเลือกคู่ครอง การปฏิบัติตัวเมื่อแต่งงานแล้ว และเมื่อมีลูก แต่ละฉบับเขียนในวาระต่าง ๆ กันตามวัยของลูก ตั้งแต่อายุ 12 ปี จนกระทั่งมีลูก และให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์หลายประการสำหรับเด็กผู้หญิง

พระธรรมกาย, มูลนิธิ มงคลชีวิต ฉบับ "ธรรมทายาท" เล่ม 1 โรงพิมพ์นิวไวเด็ก 2527, 199 หน้า

เป็นหนังสือที่รวบรวม มงคลชีวิตไว้ 18 ประการ เช่น การไม่คบคนพาล ตึงตนชอบ มีวินัย มีวาจาสุภาพดี บำรุงบิดามารดา ทำงานไม่ตั้งค่าง ประพฤติชอบ ทำงานไม่มีโทษ และ สงเคราะห์ญาติ เป็นต้น

พระธรรมกาย, มูลนิธิ มงคลชีวิต ฉบับ "ธรรมทายาท" เล่ม 2 โรงพิมพ์นิวไวเด็ก 2528, 255 หน้า

เป็นหนังสือที่รวบรวม มงคลชีวิต 38 ประการ ต่อจากเล่ม 1 เช่น สอนให้คงใจ จากบาป มีความเคารพ มีความถ่อมตน มีความอดทน จิตไม่โศก จิตเกษม เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอนให้รู้จักฝึกสมาธิเบื้องต้นอีกด้วย

พานเทลิฟ, แอล นาฬิกาเรือนทอง แปลโดย อนิวรรณ์ (นามแฝง) กอไฟ่ 2523,
140 หน้า

ปิติกา วาราเดล เด็กกำพร้าชาวรัสเซีย ที่ต้องเป็นเด็กเร่ร่อนอยู่ข้างถนน
ยังชีพอยู่ได้ด้วยการลักขโมย เมื่อได้เข้าไปอยู่ในสถานฝึกอบรม ซึ่งเป็นสังคมที่ส่งเสริม
ให้เขาเป็นคนดี ปิติกาจึงค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจากเด็กเหลือขอ มาเป็นเด็กที่มีความสำนึก
ที่ดีงาม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ กล้ายอมรับผิดแม้จะต้องถูกลงโทษ หนังสือเล่มนี้ได้
เสนอทัศนะที่ว่า "คนสามารถเปลี่ยนแปลงได้" ไว้ในการดำเนินเรื่องอย่างน่าสนใจ

มาร์แชล, เจมส์ ก่าสัญญา แปลจาก A River Ran out of Eden โดย
อ สนิทวงศ์ (นามแฝง) ต้นหมาก 2525, 163 หน้า

จิม ลี นานรทยา ค่อ ทาเนีย มาอยู่ที่เกาะยูนิแมคอย่างโดดเดี่ยว จุดประสงค์คือ
ต้องการล่าแมวน้ำสีทองที่หายากและมีราคาแพง 8 ปีต่อมา จิม มีลูก 2 คน คือ อีริก และ
เจส แม้จะยังไม่พบแมวน้ำขนสีทอง แต่ครอบครัวของเขาก็มีความสุข วันหนึ่งเกิดพายุ
ร้ายแรงทำให้อีริกหายไป และมีชายแปลกหน้า ชื่อ ควอฟอร์ด เข้ามาขอหลบพายุฝน
อีริกหลบพายุอยู่ในเงื้อมเดียวกับแมวน้ำสีทอง และนอนด้วยกันตลอดคืน เขารักมันมาก
เมื่อกลับมาเล่าให้พ่อฟัง จึงให้ จิม สัญญาว่าจะไม่ทำร้ายแมวน้ำตัวนั้น ส่วน ควอฟอร์ด
ซึ่งต้องการมาล่าแมวน้ำสีทอง กลับคิดจะทำร้ายจิม และทาเนีย เพื่อตนจะได้เป็นเจ้าของ
แมวน้ำ แม้จะให้คำสาบานกับ อีริก ก็ตาม ในที่สุด เขาก็ถูกหมีโกลิเอคฆ่าตาย ขณะออกไป
ล่าแมวน้ำสีทองตัวนั้น และแมวน้ำสีทองกับลูกอีก 2 ตัวก็กลับสู่ทะเลโดยปลอดภัย

มาลา คำจันทร์ (นามแฝง) ลูกป่า คนวรรณกรรม 2525, 152 หน้า

เป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเผ่าที่มีฐานะต่างกัน คือ ยาซี กับเมืองคำ ยาซี เป็นเด็กชายเผ่ากะเหรี่ยง ที่ไฟฝันจะเรียนหนังสือเพื่อออกมาเป็นครู แต่สภาพความแร้นแค้นทางบ้านทำให้ยาซี ต้องออกจากโรงเรียน แต่ทั้งพ่อและครูก็ปลอบใจเขาว่า ความสำเร็จไม่ใช่อยู่ที่การเรียนหนังสือเพียงอย่างเดียว ส่วน เมืองคำ เป็นเด็กชายในหมู่บ้านชาวไทย เป็นลูกชายผู้ใหญ่ว่าน เมืองคำ เคยมีชีวิตอย่างอิสระเสรี เมื่อต้องมาอยู่ในระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เขาก็มีปัญหามาก ในที่สุดเขาก็เอาชนะอุปสรรคได้ เพราะแรงกระตุ้นของพ่อและเพื่อน

มาลา คำจันทร์ (นามแฝง) หมู่บ้านอาบจันทร์ หันหมาก 2523, 166 หน้า

สะท้อนภาพชีวิตของชาวเขาเผ่ายาง ซึ่งอยู่บนยอดสูงทางภาคเหนือของไทย ที่ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความแร้นแค้น และอดทน การศึกษาและความเจริญยังเข้าไปไม่ถึงหมู่บ้าน แต่เกือบทุกชีวิตในหมู่บ้านนี้เต็มไปด้วยความรักใคร่ และมีน้ำใจดีต่อกัน และให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ อีกด้วย

ลอนดอน, แจ็ก เสียงเพรียกจากพงพี แปลจาก The Call of the Wild โดย
อติศร เทพบริษัา วิชาการ ม.ป.ป , 175 หน้า

เป็นเรื่องของสุนัขชื่อ แจ็ค มันเกิดและเติบโตในบ้านของคนรวย ชีวิตมีแต่ความสุขสบาย แต่แล้ววันหนึ่ง มันถูกลักพาตัวไปขายให้พวกหมีอพยพไปซุกดงในอลาสก้าอันหนาวเย็น เพื่อให้มันลากเลื่อน ณ ที่นี้เอง แจ็ค ได้เรียนรู้ชีวิต ต้องต่อสู้เพื่อเอาชีวิตรอด ให้พ้นจากการลอบทำร้ายของมนุษย์ และสัตว์อื่น ตลอดวนธรรมชาตินี้ที่แสนจะทารุณ ในที่สุด นายคนสุดท้ายที่ช่วยเหลือมันไว้และรักมันมากได้ตายจากไป แจ็คจึงกลับเข้าไปอยู่ในป่าตามความปรารถนา ที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจมานานแสนนาน

ลาวัณย์ โยธามระ วัยรุ่นหมั่นตัว ตันหมาก 2527, 164 หน้า

เป็นเรื่องของวัยรุ่น 4 คนที่เป็นเพื่อนสนิทรักใคร่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ หรือฐานะทางครอบครัว เด็กทั้ง 4 คนได้ปฏิบัติตนและแสดงออกในทางที่งาม ปรับตัวให้เข้ากับสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีต่อวัยรุ่นคนอื่น ๆ แต่ไม่ทิ้งบุคลิกภาพของวัยรุ่น ก็มีความสนุกสนาน เฮฮา พุดจาคะนองปาก มีอารมณ์ขัน น่าอ่าน ตั้งแต่ต้นจนจบ

วาณิช จรุงกิจอนันต์ ไร้สารคดีชุดเพื่อนผู้อยู่ในบ้าน ขุนทอง 2522, 103 หน้า

เป็นเรื่องที่ผู้เขียนได้พูดคุย ได้เถียงกับ พี่ช และสัตว์นานาชนิดที่อยู่ในบ้าน และรอบบริเวณบ้าน เช่น ตัวตะเข็บที่ชอบเลื้อยเข้ามาอยู่ในห้อง การปราบเก็บ อี้อ่างหนุ่มมอกหัก นกกระจอกจอมกวน ผีเสื้อแสนสวย เป็นต้น เนื้อเรื่องสนุก เบาสบาย สดกแทรกอารมณ์ขันไว้ตลอดเรื่อง ช่วยส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

वासคอนเชลอส, โจเซ่ ต้นส้มแสนรัก แปลจาก My Sweet Orange Tree

โดย มัทนี เกณกมล กวางกมล 2523, 210 หน้า

เซเซ่ เด็กชายวัย 5 ขวบ เป็นเด็กฉลาดและซุกซนจนเป็นที่เอือมระอาของครอบครัว และเพื่อนบ้าน เนื่องจากครอบครัวของเขาจน เซเซ่จึงมีปัญหามาก และทำในสิ่งที่ผิด ๆ เสมอ โดยที่เขาไม่คิดได้สำนึกว่า มีผู้สั่งให้ทำเช่นนั้น จึงถูกที่และพ่อทำโทษอยู่เสมอ เมื่อครอบครัวย้ายบ้าน ที่ ๆ แ่่งกันเป็น เจ้าของตนไม่ใหญ่ ๆ กันหมด เขาจึงได้เป็นเจ้าของต้นส้มเล็ก ๆ เท่านั้น ต่อมาเขามีต้นส้มเป็นเพื่อน พูดคุยกันได้ เขาจึงรักต้นส้มมาก เป็นเรื่องที่น่าให้เร้นปัญหาของเด็กที่มีฐานะยากจน ต่่วงคู่ต่อสู้กับปัญหาเศรษฐกิจ ที่พ่อแม่พยายามหาเงิน ด้วยการทำงานพิเศษมาเลี้ยงดูลูก และปัญหาการปรับตัวของเด็ก ๆ

ไวท์, อี.บี. แมงมุมเพื่อนรัก แปลจาก Charlotte's Web โดย มัลลิกา (นามแฝง)
ภาพโดย สันทัด ตัญจนันท์ ไทยวัฒนาพานิช 2528, 163 หน้า ภาพประกอบ

วิลเบอร์ คือ ลูกหมูตัวเล็ก ๆ ที่ลุงโฮเมอร์ ซื้อมาเลี้ยงไว้ในโรงนา วิลเบอร์มีเพื่อนมากมาย เพื่อนที่ดีที่สุดก็คือ ชาร์ลอตต์แมงมุมตัวใหญ่ ชาร์ลอตต์ช่วยวิลเบอร์ ไม่ให้ถูกฆ่าในวันคริสต์มาสที่จะมาถึงเร็ว ๆ นี้ โดยลงมือชักใยเป็นถ้อยคำต่าง ๆ เช่น คำว่า หมูวิเศษ หมูกล้าหาญ ลุงโฮเมอร์เห็นเข้าจึงรู้สึกชื่นชมที่ตนเป็นเจ้าของหมูวิเศษ จึงตัดสินใจไม่ฆ่าวิลเบอร์ และเลี้ยงดูและเอาใจใส่เป็นพิเศษ ชาร์ลอตต์ ได้ช่วยชีวิตวิลเบอร์ไว้ได้สำเร็จ แต่ตัวมันเองต้องตายภายหลังจากวางไข่ เนื่องจากใช้พลังงานมากเกินไป วิลเบอร์ รับประทานรักว่า ตนจะเป็นธรรมาตุลากร ๆ ของ ชาร์ลอตต์ อย่างดีที่สุด

ศรราว (นามแฝง) โลกของหนูแหวน เล่ม 2 ดอกหญ้า 2527, 125 หน้า
ภาพประกอบ

หนูแหวนเป็นเด็กหญิงชนบทที่ไม่ห่างไกลเมืองหลวงนัก มีความช่างคิด ช่างฝัน มีโลกส่วนตัว คือ ธรรมชาติที่บริสุทธิ์ สนใจธรรมชาติรอบตัว คน สัตว์ แมลง ดอกไม้ และสิ่งแปลกประหลาด มีจินตนาการของตัวเอง และเชื่อมั่นในความคิดของตน แบ่งเนื้อเรื่องเป็น 21 ตอนสั้น ๆ ชวนให้ติดตามอ่าน

สตัก, วิลเลียม เกมชีวิตของเจ้าของหนู แปลจาก Abel's Island โดย
เขาวนันท์ เขงสุรัตน์ ต้นหมาก 2525, 120 หน้า

ตัวเอกของเรื่องเป็นหนูชื่อ อาเบล มีภรรยาชื่ออะมันดา อาเบลเป็นหนูที่น่ารัก นึกถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีความรักที่บริสุทธิ์และรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง ครั้งหนึ่งในชีวิต ของอาเบลเขาต้องเผชิญกับความลำบาก ได้เรียนรู้ถึงความเจ็บปวด เนื่องจากเขาโดนพายุพัดกระหน่ำจนเกือบเอาชีวิตไม่รอดขณะที่เขาใช้ความกล้าหาญวิ่งฝ่าพายุฝนออกมาเก็บผ้าพันคอของภรรยาเขาต้องพลัดพรากจากภรรยา พ่อ แม่ พี่น้องไปใช้ชีวิตตามลำพังที่เกาะร้างแห่งหนึ่ง เขาพยายามใช้สมอง ใช้จินตนาการในการคิด ประดิษฐ์พาหนะและหาทุกวิถีทางเพื่อให้ออกไปจากเกาะร้างนั้นให้ได้เขาไม่ย่อท้อเมื่อโครงการหนึ่ง สอง สาม สี่...ล้มเหลว เขาใช้ความพยายามอยู่ 1 ปี จึงประสบความสำเร็จและได้กลับไปหาภรรยาอันเป็นที่รักและครอบครัวได้ในที่สุด

สมบัติ จำปาเงิน ประวัติศาสตร์ไทย บรรณกิจ 2526, 386 หน้า

รวบรวมประวัติศาสตร์ทุกแขนงรวม 33 ท่าน ที่มีผลงานดีเด่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์และทำประโยชน์ให้กับสังคม เช่น ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล คร.ชวาล แพร์ติกุล ดร.ชัยวัฒน์ คุประตกุล ฯลฯ แต่ละท่านจะกล่าวถึง ชีวิตส่วนตัว การศึกษา ชีวิตครอบครัว ตำแหน่งหน้าที่ ผลงานดีเด่นด้านต่าง ๆ และความสำเร็จในชีวิต

แสง เหนือกุล, ผู้แปลและเรียบเรียง อมตวาจา พิมพ์ครั้งที่ 2 ประชุมช่าง 2522, 100 หน้า

เป็นหนังสือที่แปลถอดความมาจากเอกสารของชาติต่าง ๆ ซึ่งเป็นปรัชญาชีวิต ที่เป็นคติเตือนใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี แบ่งข้อความออกเป็น 11 ตอน เช่น เรื่องของชีวิต เรื่องของการครองตน เรื่องของการครองเรือน เรื่องของการศึกษาหาความรู้ เรื่องของสังคม และเรื่องของบุคลิกลักษณะ เป็นต้น

เด็กที่ช่างเข้าสู่วัยรุ่น สนใจที่จะทิ้งปรัชญาชีวิตให้แก่ตนเอง กำลังแสวงหาปรัชญาของชีวิต ถ้าได้มีโอกาสอ่านหนังสือเล่มนี้ จะทำให้วัยรุ่นเหล่านั้นประพฤติปฏิบัติตามคำคมเหล่านี้ จะทำให้มีแนวทางในการดำรงชีวิต อันจะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่อไป

สุภา สิริสิงห เค้าโมงสู่โลก โฉม ปียดา วัฒนันท์ (นามแฝง) ภาพประกอบโดย สมชาย เวชวิทย์ ชมรมเด็ก 2520, 36 หน้า

เค้าโมงเป็นลูกคนสุดท้ายของครอบครัวนกเค้าแมว เค้าโมงมีปัญหาเรื่องสายตาคือ ตาฟางในเวลากลางคืนจึงต้องออกหากินในเวลากลางวัน ซึ่งผิดปรกติวิสัยของนกเค้าแมวทั่วไป ได้ไปพบ ผึ้ง วัว และหนูเป็นเพื่อนกัน เค้าโมงพยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ตนดำรงชีวิตอยู่ในโลกต่อไปได้ เช่น หาแว่นดำมาใส่เวลาที่แสงแดดจ้าเกินไป เมื่อผิวหนังถูกแดดเผาจนปวดแสบปวดร้อนก็เอาโคลนพอกตัว และใช้กิ่งไม้มาทำร่มช่วยบรรเทาความร้อน เค้าโมงได้เรียนรู้ และรู้จักแก้ปัญหา ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคของชีวิต จนในที่สุดกลายเป็นนกที่นอนกลางวัน ที่ออกหากินกลางวันผิดจากนกเค้าแมวตัวอื่น ๆ และมีความสุขที่ได้เพื่อนใหม่

หลุยส์, ซี. เคย์. หน้าต่างบานเดียว แปลจาก The Ollerbury Incident

โดย สุธีชริน (นามแฝง) บัตเตอร์ฟลาย 2526, 214 หน้า

เด็กนักเรียนคนหนึ่งในกลุ่มเตะฟุตบอลไปถูกกระจกหน้าต่างโรงเรียนแตก ครูใหญ่ บังคับให้ชดใช้ค่าเสียหาย เด็กทุกคนในกลุ่มจึงร่วมมือกันหาเงินด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แปลก ๆ แต่น่ารักและน่าขำเพื่อนำไปใช้ให้แก่โรงเรียน เมื่อหาเงินได้ครบตามจำนวนเงินที่ต้องการแล้ว ปรากฏว่าเงินถูกขโมยไป เด็กเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นนักสืบจำเป็น ในที่สุดได้พบกับขโมยที่เป็น ผู้ร้ายผลัดเงินปลอมและรับซื้อของโจรอีกด้วย คำรวจจึงยกย่องในคุณความดีของเด็กเหล่านี้ เป็นเรื่องที่เด็ก ๆ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการคิดหาเงินและใช้ไหวพริบในการแก้ไข สถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

อาเธอร์, รูธ เอ็ม นิโคลาลูกพ่อ แปลจาก My Daughter, Nicola โดย

อร (นามแฝง) ไทยวัฒนาพานิช 2526, 175 หน้า

นิโคลา เป็นเด็กที่กำพร้าแม่ ส่วนพ่อไปเรียนทำนาฬิกาที่กรุงเบอร์ลิน นิโคลาต้องอาศัย อยู่กับยาย จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีมดก้อย เพราะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ทำให้นิโคลา เป็นเด็กหญิงที่แข็งกร้าว เอาแต่ใจตัวเอง และชอบทำตัวให้เหมือนเด็กผู้ชาย เพราะเข้าใจว่า พ่อรักเด็กผู้ชาย จึงพยายามทำในสิ่งที่ยากลำบาก เพื่อให้พ่อเห็นว่าตนมีความสามารถ เนื่องจากนิโคลาเป็นเด็กกล้าหาญ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง จึงสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ในที่สุดนิโคลาก็ทราบความจริงว่า พ่อรักและภูมิใจในตัวเธอ แม้ว่า นิโคลาจะเป็นเด็กผู้หญิงก็ตาม

เอสเตส, อีลีเนอร์ เสื้อร้อยชุด แปลจาก The Hundred Dresses โดย
สุพรรณถาวร (นางแฝง) ตันหมาก 2525, 75 หน้า

ตัวเอกของเรื่องเป็นนักเรียนหญิงตัวเล็ก ๆ ชื่อ แวนด้า เพทรอนสกี ซึ่งมีมด้อย
หลายอย่าง เช่น มีฐานะยากจนมากจนไม่มีเครื่องแต่งตัวที่สวยงามเหมือนเพื่อน ๆ อีกประการ
หนึ่งคือ นามสกุลของเธอฟังดูตลกมากสำหรับเพื่อน ๆ แต่แวนด้าก็สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์
ของเธอสร้างชื่อเสียงขึ้นมาได้โดยการวาดรูปและออกแบบเสื้อ ความที่ใจเธอปรารถนา

แอ็ทวอเทอร์, ริชาร์ด และ ฟลอเรนซ์ เพนกวินยอคนักแสดง แปลจาก
MR. Popper's Penguins โดย สุทธิลักษณ์ อำนวยการ สู่วิยาสาส์ 2526,
136 หน้า

ครอบครัวของนายป๊อปเปอร์ มีความรักและเอ็นดู นกเพนกวินที่นายพลเดรก ส่ง
เป็นของขวัญมาให้จากขั้วโลกใต้ เมื่อครอบครัวประสบความยากจน นายป๊อปเปอร์
ภรรยา และลูก ๆ ได้ มานะฝึกฝนนกเพนกวินให้แสดงท่าทางต่าง ๆ จนสามารถนำไปแสดง
ที่โรงละครได้ และประสบความสำเร็จอย่างงดงาม จนต้องตระเวนไปแสดง ยังรัฐต่าง ๆ
ตามคำเรียกร้องของผู้ชม

ฮันเตอร์, นอร์แมน ศาสตราจารย์สมองใส แปลจาก The Incredible
Adventures of Professor Branestawm โดย กรรชิต มาลัยวงศ์
ไทยวัฒนาพานิช 2526, 182 หน้า ภาพประกอบ

ศาสตราจารย์เบรนสตอม เป็นนักประดิษฐ์ผู้ยิ่งใหญ่ สิ่งประดิษฐ์ของเขามักจะเป็น
ของที่ทำขึ้นใช้เองในบ้าน เช่น เครื่องจับขโมย เครื่องทำความสะอาดบ้าน นาฬิกาไม่ต้อง
ไขลาน เขาเป็นนักประดิษฐ์ที่ไม่เหมือนนักประดิษฐ์คนอื่น ๆ เรื่องราวของเขาทำให้ผู้อ่าน
หัวเราะขบขันได้ตลอดเรื่อง ผู้อ่านจะเห็นความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่แปลกออกไป

ฮิวสตัน, อัลมา พรานน้อยนุกิ แปลจาก Nuki โดย ลมูล รัตตากร ไทยวัฒนาพานิช
2526, 147 หน้า ภาพประกอบ

นุกิ เด็กชายชาวเอสโกโม วัย 11 ปี ต้องทำงานหนักด้วยการล่าสัตว์ หาอาหาร
แทนพ่อที่หายสาบสูญไปในทะเลน้ำแข็ง การล่าเมวน้ำ และตัวออริสต์เป็นงานที่หนักมาก
และต้องการความกล้าหาญเป็นอย่างมาก แต่นุกิก็มีความมานะบากบั่น ไม่ท้อแท้ เขาสามารถ
ฆ่าตัวออริสต์ขนาดใหญ่ได้สำเร็จด้วยตัวเขาเองคนเดียว ครอบครัวยังจ้จกงานฉลองให้
กับความสำเ็จของนุกิ และในที่สุดพ่อของเขาที่หายสาบสูญไปก็กลับมาพร้อมกับความยินดีที่เห็น
ความสำเร็จของลูกชาย

ภาคผนวก ง

บันทึกการสังเกตพฤติกรรมเด็กในการบำบัดด้วยหนังสือแบบกลุ่ม

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
1	วันเสาร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2528 (13.00-16.00 น.)	<p>ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับสมาชิกกลุ่มเข้าสู่การทดลองพร้อมทั้งแนะนำตัวผู้วิจัยเอง ตลอดจนชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทราบ ต่อจากนั้นจึงให้สมาชิกกลุ่มแนะนำตัวเองบ้าง แต่เพื่อให้ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มมีความคุ้นเคย และเป็นกันเองมากขึ้น จึงมีการเล่นกิจกรรมหัวใจผ่าซีก เพื่อให้สมาชิกกลุ่มจับคู่กันเล่า เรื่องของตนในส่วนที่อยากจะบอกให้เพื่อน ๆ รู้จัก</p> <p>ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงสนทนากับสมาชิกถึงความสนใจในการอ่านของแต่ละคนโดยถามว่า "นักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทไหนกันบ้าง" แล้วร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน</p> <p>เพื่อเป็นการเชิญชวนให้สมาชิกเลือกนำหนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน ผู้วิจัยจึงเล่าเรื่องหนังสือให้ฟัง</p> <p>3 เล่มคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แมงมุมเพื่อนรัก 2. แก้วจอมแก่น 3. เสือร้อยชุด 	<p>สมาชิกกลุ่มมีท่าทีตั้งตาคอยแนะนำตัว แต่เมื่อมีการเล่นกิจกรรมหัวใจผ่าซีกแล้ว สมาชิกจึงเริ่มมีความเป็นกันเองและกล้าเล่าเรื่องส่วนตัวมากขึ้น</p> <p>เมื่อผู้วิจัยสอบถามถึงความสนใจในการอ่าน สมาชิกบางคนแสดงสีหน้าว่าไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ และคำตอบที่ได้รับคือสมาชิกส่วนใหญ่ชอบอ่านการ์ตูนและนิยายสารบันเทิง</p> <p>ขณะที่ผู้วิจัยเล่าเรื่องหนังสือให้ฟัง สมาชิกกลุ่มกระตือรือร้นที่จะฟังและมีท่าทางสนุกสนาน</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
2	วันเสาร์ที่ 23 พฤศจิกายน 2528 (13.00-16.00 น.)	<p>ผู้วิจัยสอบถามสมาชิกในกลุ่มเกี่ยวกับหนังสือที่แต่ละคนอ่านมาว่ามีความพอใจมากน้อยเพียงใด</p> <p>ต่อจากนั้นจึงให้สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเล่าเนื้อเรื่องหนังสือที่ตนอ่านมาให้เพื่อน ๆ ฟัง ตลอดจนแสดงความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่าน โดยผู้วิจัยช่วยกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่น ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย</p> <p>การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือครั้งนี้ มีสมาชิกอาสาสมัครเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาจากหนังสือจำนวน 3 คน รายชื่อหนังสือที่นำมาอภิปรายคือเล่มที่ผู้วิจัยแนะนำให้อ่านจากครั้งที่แล้ว 3 เรื่อง คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แมงมุมเพื่อนรัก 2. แก้วจอมแก่น 3. เสือร้อยชุด <p>จากนั้นผู้วิจัยจึงเล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟังและเลือกนำไปอ่านเป็นการบ้านอีก 3 เล่มดังต่อไปนี้</p>	<p>เนื่องจากเป็นการอภิปรายเป็นครั้งแรก สมาชิกในกลุ่มจึงไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นบรรยายภาคในการอภิปรายค่อนข้างเงิบ แต่สมาชิกสนใจและเต็มใจฟังเรื่องที่เพื่อนในกลุ่มเล่า และแสดงสีหน้าท่าทางว่าเต็มใจที่จะมาร่วมกลุ่ม เนื่องจากบรรยายภาคค่อนข้างเงิบ ผู้วิจัยจึงต้องเป็นผู้ถกนำอยู่ตลอดเวลา และกระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนพยายามแสดงความกตัญญู</p> <p>สมาชิกที่อ่านเรื่องเสือร้อยชุดกล่าวว่า รู้สึกสงสารแวนต้าที่อยากจนจนไม่มีเสื้อผ้าใส่ และรักแวนต้าที่รู้จักให้อภัยเพื่อน และมีความพยายามที่จะแสดงความสามารที่ตนมีอยู่ออกมาให้เพื่อนเห็นบ้าง</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
		<ol style="list-style-type: none"> 1. เคียนแห่งวันอาทิตย์ 2. หลุยส์, อีโก้และเพื่อน 3. แก้วจอมขน 	
3	<p>วันเสาร์ที่ 30 พฤษภาคม 2528 (13.00-16.00 น.)</p>	<p>ผู้วิจัยนำหนังสือภาพเรื่อง <u>แมวน้อยหะงต</u> มาให้สมาชิกกลุ่มอ่านออกเสียงให้เพื่อน ๆ ฟังแล้วให้ทุกคนช่วยกันแสดงความคิดเห็น โดยผู้วิจัยช่วยกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสพูดและมีส่วนร่วมในการอภิปราย</p> <p>หลังจากนั้นจึงให้สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้เพื่อนฟังแล้วช่วยกันอภิปรายถึงแง่คิดและความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่านรายชื่อหนังสือที่นำมาอภิปรายกันคือ <u>เคียนแห่งวันอาทิตย์ หลุยส์, อีโก้และเพื่อน และแก้วจอมขน</u></p> <p>ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงเล่าเรื่องหนังสือให้ฟังและให้สมาชิกเลือกนำไปอ่านที่บ้านอีก 4 เรื่องดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความไม่ฝันของมิเกล 2. พรานน้อยนุกิ 3. ต้นส้มบสนรัก 4. คำสัญญา 	<p>บรรยากาศในกลุ่มมีความเป็นกันเองมากขึ้น สมาชิกมีท่าทีตื่นเต้นและกระตือรือร้นที่จะฟังเรื่อง <u>แมวน้อยหะงต</u> ที่เพื่อนอ่านให้ฟัง สมาชิกทุกคนบอกว่าชอบเรื่องนี้ สนุกและให้ข้อคิดว่า ถ้าเราได้ดีไม่ควรหลงตัวเอง</p> <p>เมื่อมีการอภิปรายแง่คิดที่ได้รับจากเรื่องที่เพื่อนเล่าให้ฟัง สมาชิกเริ่มกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากกว่าครั้งที่แล้ว</p> <p>สมาชิกกลุ่มหลายคนกล่าวว่า สงสารเจฟฟรีย์ที่พ่อแม่หย่าร้างกัน และรู้สึกประทับใจกับเรื่อง <u>เคียนแห่งวันอาทิตย์</u> นี้มาก</p> <p>จากเรื่อง <u>หลุยส์, อีโก้และเพื่อน</u> สมาชิกส่วนใหญ่สงสารและเห็นใจเด็กลูกครึ่งในเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลุยส์ที่ต้องดิ้นสามล้อก่อนไปและหลังกลับจากโรงเรียนสมาชิกกลุ่มหลายคน</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
			<p>บอกว่า ถึงแม้ตัวเองจะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ แต่ก็ไม่ลำบากเท่าหลุยส์ และเพื่อน ๆ ทำให้ตนเองมีกำลังใจขึ้น</p>
4	<p>วันเสาร์ที่ 7 ธันวาคม 2528 (13.00-16.00 น.)</p>	<p>ผู้วิจัยนำหนังสือภาพอีกเล่มหนึ่งมาเสนอให้สมาชิกกลุ่มอ่านออกเสียงให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง คือเรื่อง <u>นกน้อยเพื่อฝัน</u> แล้วให้สมาชิกช่วยกันแสดงความคิดเห็น จากนั้นให้สมาชิกเล่าเรื่องที่ตนเองอ่านมาให้เพื่อนในกลุ่มฟัง สมาชิกร่วมกันอภิปรายหนังสือ 2 เล่มคือ <u>ความใฝ่ฝันของมิเกล</u> และ <u>พรานน้อยนัก</u></p> <p>หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงเล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟังและเลือกนำไปอ่านที่บ้านคนละเล่ม อีกดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โลกของหนูแหวน 2. บ้านที่มีพ่อหกลีบคน 3. พ่อครับผมรักพ่อ 	<p>สมาชิกในกลุ่มแย่งกันอาสาเป็นผู้อ่านออกเสียงหนังสือภาพ เรื่อง <u>นกน้อยเพื่อฝัน</u> ทุกคนตื่นเต้นและตั้งใจ เมื่อสมาชิกผู้หนึ่งเป็นผู้อ่านให้ฟัง เมื่ออ่านจบ สมาชิกกลุ่มหลายคนขอตัวเล่ม และขออ่านเองในใจอีกครั้งหนึ่ง หลายคนบอกว่าชอบมาก น่ารักและรูปภาพสวย ส่วนแนวความคิดในการดำรงชีวิตที่ได้จากเรื่องนี้ สมาชิกช่วยกันสรุปว่า ไม่ควรเป็นคนที่ย่อถ้อยง่ายและเกียจคร้าน</p> <p>เมื่อมีการอภิปรายหนังสือ เรื่อง <u>ความใฝ่ฝันของมิเกล</u> ผู้วิจัยได้ถามสมาชิกกลุ่มว่า แต่ละคนมีความใฝ่ฝันอะไรไว้ในใจบ้าง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - อยากรับราชการ - อยากไปเรียนหนังสือต่างประเทศ - อยากไปดูหิมะและเล่นสกี - อยากมีครอบครัวที่มีความสุข

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
			<p>- อยากเป็นลูกดารา</p> <p>- อยากมีข้าว อาหาร และเสื้อผ้าสวย ๆ</p> <p>การอภิปรายครั้งนี้ สมาชิกในกลุ่มมีท่าทางสนุกสนาน หยอกล้อกันบ้าง และเป็นกันเองมากขึ้น</p>
5	<p>วันเสาร์ที่ 14</p> <p>ธันวาคม 2528</p> <p>(13.00-16.00 น.)</p>	<p>ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับหนังสือที่แต่ละคนได้อ่านมาว่ามีความพอใจมากน้อยเพียงใด</p> <p>แล้วให้สมาชิกแต่ละคนบอกรายชื่อหนังสือที่อ่านจบแล้ว และให้ช่วยกัน เลือกรื่องที่สมาชิกส่วนใหญ่สนใจ เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกัน ปรากฏว่าสมาชิกเลือกอภิปรายหนังสือ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โลกของหนูแหมม 2. คำสัญญา 3. พ่อกรับผมรักพ่อ <p>หลังจากนั้นผู้วิจัยได้แนะนำหนังสือที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเด็กผู้หญิงที่เริ่มก้าวเข้าสู่วัยรุ่น คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รอบเดือน 	<p>สมาชิกในกลุ่มหลายคนทวงถามถึงหนังสือภาพ ผู้วิจัยจึงชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจว่า หนังสือภาพนั้นเหมาะสมกับเด็กวัยเล็กมากกว่า วัยระดับสมาชิกกลุ่ม ควรจะอ่านหนังสือที่มีเนื้อเรื่องมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีผู้วิจัยจะได้นำหนังสือภาพติดไปให้ดูกันเป็นครั้งคราว สมาชิกแสดงท่าทีว่า เข้าใจและยอมรับในเหตุผล</p> <p>สมาชิกให้ความสนใจหนังสือที่นำมาอภิปรายกัน บรรยากาศของกลุ่มสดชื่น สนุกสนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง <u>โลกของหนูแหมม</u> เด็กหญิงที่สนใจธรรมชาติของสิ่งรอบตัว สิ่งแปลกประหลาด และมีจินตนาการ</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
		2. รอวันนั้น 3. จดหมายนายแพทย์ ถึงลูกสาว	ส่วนเรื่อง <u>พ่อครับผมรักพ่อ</u> สมาชิกบอกว่า ชอบมาก สมาชิกที่ อ่านเรื่องนี้บอกว่า ร้องไห้กันคนละ หลายครั้ง เพราะสงสารรุ่งโรจน์ ที่มีพ่อขี้เมา คำทอและทุบตีแม่ สมาชิก บางคนที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออกมาก่อน จะกล้าพูดและเล่าเรื่องนี้ให้เพื่อนๆ ฟังอย่างเอาจริงเอาจังขึ้น จนทำให้ บรรยากาศของกลุ่มเต็มไปด้วยความ เห็นอกเห็นใจ สมาชิกหลายคนกล่าวว่า ชีวิตตนเองยังดีกว่ารุ่งโรจน์มาก ดังนั้นจะต้องมีมานะอย่างรุ่งโรจน์
6	วันเสาร์ที่ 21 ธันวาคม 2528 (13.00-16.00 น.)	ผู้วิจัยสอบถามสมาชิกถึง ความพอใจที่ได้รับจากการอ่าน หนังสือ แล้วให้สมาชิกเล่าเรื่อง ที่ตนอ่านมาให้เพื่อนฟัง แล้วร่วม กันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ดังรายชื่อหนังสือต่อไปนี้ 1. รอบเดือน 2. รอวันนั้น 3. จดหมายนายแพทย์ ถึงลูกสาว	สมาชิกในกลุ่มให้ความสนใจ หนังสือทั้ง 3 เล่มที่นำมาอภิปรายมาก เป็นพิเศษ บรรยากาศของกลุ่มสดชื่น สนุกสนาน ครื้นเครง เมื่อผู้วิจัยสอบ- ถามถึงเรื่องการเมืองรอบเดือน สมาชิก ส่วนมากจะอาย แต่หัวเราะหยอกล้อ กัน แต่ทุกคนก็กล้าที่จะเปิดเผย สำหรับสมาชิกคนที่อ่านเรื่อง <u>รอวันนั้น</u> ได้เล่าให้ฟังว่าตนเองยังไม่มีรอบเดือน พออ่านเรื่องนี้ เลยหันว่ารอบเดือนมา

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
		<p>เนื่องจากผู้วิจัยและสมาชิกในกลุ่มมีความสนิทสนมคุ้นเคยและเป็นกันเองมากแล้ว ผู้วิจัยจึงสอบถามแต่ละคนถึงเรื่องการมีรอบเดือนและสอนการรักษาความสะอาด</p> <p>หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงแนะนำหนังสือให้สมาชิกเลือกไปอ่านอีก 3 เล่มคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แก้วโมงสูโลก 2. เกมชีวิตของเจ้าหนู 3. เพนกวินยอคนักแสดง 	<p>คนจึงร้องไห้ใหญ่ สมาชิกที่มีรอบเดือนแล้ว จึงแย่งกันเล่าถึงความรู้สึกที่ตนมีรอบเดือนครั้งแรก ทำให้บรรยากาศสนุกสนาน</p> <p>สมาชิกบางคนที่ยังไม่ได้อ่านเรื่อง <u>รอนันัน</u> ได้ขอยืมไปอ่านกันบ้างด้วยความสนใจ</p> <p>ส่วนเรื่อง <u>จดหมายนายแพทย์ถึงลูกสาว</u> สมาชิกกลุ่มกล่าวว่าชอบ เพราะตนเองไม่เคยมีใครมาสอนเรื่องการทำเนิ่นชีวิต เมื่อได้อ่านเรื่องนี้ทำให้รู้สึกว่าเหมือนมีพ่อคอยสั่งสอนและห่วงใยตน</p>
7	<p>วันเสาร์ที่ 28 ธันวาคม 2528 (13.00-16.00 น.)</p>	<p>ผู้วิจัย นำหนังสือ <u>มงคลชีวิตฉบับ "ธรรมทายาท"</u> เล่ม 1 และเล่ม 2 มาให้สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันอ่านโดยให้แต่ละคนเลือกอ่านมงคลข้อที่ตนสนใจ เมื่ออ่านจบตอนหนึ่ง ๆ สมาชิกจะช่วยกันสรุปความหรือเล่าประสบการณ์ของตนที่เกี่ยวข้องกับมงคลข้อนั้นๆ</p> <p>หลังจากนั้นสมาชิกกลุ่มจะผลัดกันเล่าและอภิปรายถึงหนังสือเล่มที่ตนอ่านมา ดังนี้</p>	<p>เมื่อสมาชิกในกลุ่มผลัดเปลี่ยนกันอ่าน <u>มงคลชีวิตฉบับธรรมทายาท</u> นั้นแต่ละคนมีท่าทางภาคภูมิใจที่ตนมีส่วนร่วมในการอ่านออกเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกที่ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นมาก่อนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตน ถึงแม้หนังสือเล่มนี้จะเป็นการลองให้มีธรรมะในใจแต่สมาชิกมิได้แสดงอาการเบื่อหน่ายตรงกันข้ามกลับมีท่าทีสนุกสนานเพราะว่า มงคลแต่ละข้อมีภาพที่น่าสนใจ</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
		1. แก้วโหมงสู้โลก 2. เกมชีวิตของเจ้าหนู จากนั้นผู้วิจัยจึงเล่าเรื่อง หนังสือที่จะให้สมาชิกเลือกอ่านใน ครั้งต่อไปอีก 2 เล่มคือ 1. วัยรุ่นหมุนตัว 2. หน้าต่างบานเดียว	ประกอบ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่ชอบเรื่อง แก้วโหมงสู้โลกมาก เพราะเป็นเรื่อง ที่ไม่ยาวนัก มีภาพประกอบ และเนื้อ เรื่องสนุกสนาน ให้ทั้งความรู้และ ความบันเทิง และสมาชิกสามารถสรุป ได้ว่าเรื่องนี้สอนให้คนรู้จักอดทนและ ต่อสู้กับชีวิต เช่นเดียวกับแก้วโหมงที่ พยายามดิ้นรนฝ่าฟันขวากหนามกลางคืน แต่ ก็มานะพยายามอดทนคาใจเวลา กลางวัน ซึ่งผิดวิสัยของนกแก้วแมว โภยทั่วไป ทำให้ผิวเกรียมไหม้ด้วย โดมแดดเผา แต่แก้วโหมงก็ไม่ย่อท้อ คิดหาวิธีป้องกันต่าง ๆ นานา
8	วันเสาร์ที่ 4 มกราคม 2529 (13.00-16.00 น.)	ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกกลุ่ม ถึงวันปีใหม่ที่ผ่านมา โดยสอบถามว่าใครไปทำอะไร ที่ไหน บ้าง และมีอะไรใหม่สำหรับชีวิต บ้าง แล้วช่วยกันสรุปถึงความ สำคัญของวันปีใหม่ ต่อจากนั้นสมาชิกช่วยกันเล่า และอภิปรายถึงหนังสือที่อ่านจากคือ <u>เพนกวินยอคนักแสดง</u> และ <u>วัยรุ่น</u> <u>หมุนตัว</u>	สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเล่าว่าวัน ปีใหม่มครุพาไปเที่ยวสวนสัตว์เขาเขียว และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำที่บางแสน บรรยากาศของกลุ่มสนุกสนาน และ เป็นกันเอง เมื่อพูดถึงการไปเที่ยว สถานที่ภายนอก สมาชิกส่วนใหญ่แสดง อาการณ์ตื่นเต้นที่ได้ไปพบสิ่งใหม่ ๆ จากนั้นแต่ละคนจึงผลัดกันเล่า ถึงชีวิตความเป็นอยู่ของตนว่ามีอะไร ใหม่บ้างหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่บอกว่า

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
		<p>หลังจากนั้นผู้วิจัยได้แนะนำหนังสือให้สมาชิกเลือกนำไปอ่านตามความสนใจ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้าใบเถา 2. สามครุฑ 3. โลกกว้าง 	<p>ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง แต่ในที่สุดผู้วิจัยและสมาชิกได้ช่วยกันสรุปว่า ปีใหม่ผ่านเข้ามาเราน่าจะช่วยกันสร้างอะไรใหม่ ๆ ในทางที่ดีให้แก่ชีวิตคน หรือสังคมส่วนรวมบ้าง</p> <p>เมื่อมีการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับหนังสือ สมาชิกได้ช่วยกันสรุปว่า เกิดเป็นมนุษย์ไม่ควรจะนอนรอโชค-วาสนา เมื่อเราไม่มีจะกินก็ต้องขยันทำมาหากิน มานะอดทน ไม่ย่อท้อต่อชีวิตง่าย ๆ เหมือนกับนายป๊อปเปอร์ จากเรื่อง <u>เพนกวิน</u> <u>ยอดนักแสดง</u> ช่างทาสีจั้น ๆ คนหนึ่งที่ฝึกฝนนกเพนกวินจนกลายเป็นนักแสดงชื่อดังได้ด้วยความสามารถเพียงเป็นอย่างย้ง หรือเหมือนกับวัยรุ่นหลาย ๆ คน จากเรื่อง <u>วัยรุ่นหมั่นท้ว</u> ที่คนรุ่นเก่าขนมขายหาเลี้ยงชีพและเรียนหนังสืออย่างไม่อายและไม่ย่อท้อ</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
9	วันเสาร์ที่ 11 มกราคม 2529 (13.00-16.00 น)	<p>เนื่องจากวันนี้เป็นวันเด็กจึงมีการสนทนาถึงกิจกรรมที่แต่ละคนแสดงในตอนเช้า</p> <p>ต่อจากนั้นสมาชิกได้เล่าเรื่องหนังสือที่ตนอ่านมาให้สมาชิกในกลุ่มฟัง แล้วช่วยกันอภิปรายหนังสือเล่มที่อภิปรายกันคือ <u>โลกกว้าง และสามนคร</u></p> <p>ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้แนะนำหนังสือให้ฟังอีก ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กกระป๋อง 2. ศาสตราจารย์สมวงใส 3. เพื่อนผู้อยู่ในบ้าน 	<p>บรรยากาศของกลุ่มสนุกสนานสดชื่น มีการหยอกล้อกันขณะที่สมาชิกคนหนึ่งกำลังเล่าว่าตนขึ้นไปเห็นแอโรบิคตามชั้นบนเวที เมื่อเช้าสมาชิกคนอื่น ๆ จะช่วยกันล้อเลียน</p> <p>สมาชิกกล่าวว่าประทับใจเรื่อง <u>โลกกว้าง</u> มาก ชอบলামากที่มีลักษณะเป็นผู้นำ สามารถเลี้ยงดูน้อง ๆ คือ ยศ สรรเสริญ และสุขไว้ที่อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นได้โดยที่ทั้ง 4 คนพี่น้องไม่มีพ่อ แม่ และทุกคนมีความมานะ บากบั่น ช่วยกันทำงานจนสามารถตั้งตัวได้ด้วยลำแข้งของตนเอง</p> <p>ขณะที่สมาชิกกำลังเล่าเนื้อเรื่องให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง ได้มีการช่วยกันเสริม สมาชิกหลายคนกล้าที่จะแสดงออก และเล่าเรื่องมากขึ้นกว่าเดิม</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
10	วันเสาร์ที่ 18 มกราคม 2529 (13.00-16.00 น.)	<p>สมาชิกในกลุ่มเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้กลุ่มฟังแล้วร่วมกันอภิปรายเรื่อง <u>เด็กกระป๋อง</u> และ <u>ศาสตราจารย์สมองใส</u></p> <p>ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้เล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟัง ดังรายชื่อต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ลูกปา 2. หมู่บ้านอาบจันทร์ 3. เสียงเพรียกจากพงพี 	<p>สมาชิกแย่งชิงกันเล่าก่อนเพราะเกือบทุกคนมีความกล้าและเชื่อมั่นในการแสดงออกมากขึ้น บรรยากาศของกลุ่มครึกครื้น ผู้เล่าเรื่องดำเนินเรื่องได้ดีขึ้น ทำให้สมาชิกสนใจฟังอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกคนเพลิดเพลิน สมาชิกชอบศาสตราจารย์มากที่สุดที่ประดิษฐ์ของใช้แปลก ๆ เก่ง</p>
11	วันเสาร์ที่ 25 มกราคม 2529 (13.00-16.30 น.)	<p>สมาชิกในกลุ่มเล่าเรื่องที่ตนอ่านมาให้กลุ่มฟัง แล้วช่วยกันสรุปข้อดีของเนื้อเรื่อง หนังสือที่น่าสนใจมาอภิปรายคือ <u>ลูกปา</u> และ <u>หมู่บ้านอาบจันทร์</u></p> <p>ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้แนะนำหนังสือให้อ่านอีก 3 เล่มคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมคมไฟฟ้าดี 2. เอนิถยอศน์กสับ 3. กรอบครัววิทแฮลล์ 	<p>บรรยากาศในการอภิปรายแจ่มใส สมาชิกให้ความสนใจเรื่องที่นำมาอภิปราย โดยเฉพาะเรื่อง <u>ลูกปา</u> ซึ่งเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนชาวพื้นราบกับชาวเขา สมาชิกในกลุ่มมีชาวเขานอนอยู่ด้วยจึงถูกเงื่อน ๆ เข้าเหยงอยู่ตลอดเวลาของการอภิปราย</p> <p>สมาชิกช่วยกันสรุปว่าได้แนวความคิดว่า เพื่อนแท้อาจจะเป็นใครก็ได้ที่มีความจริงใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
12	วันเสาร์ที่ 1 กุมภาพันธ์ 2529 (13.00-16.00 น.)	<p>ผู้วิจัยสอบถามสมาชิกถึงเรื่องการใช้เวลาว่างของแต่ละคนว่าชอบทำอะไรกันบ้าง</p> <p>หลังจากนั้นให้สมาชิกอภิปรายถึงหนังสือที่ได้อ่านมาซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมากมไฟฟ้าดี 2. เอมิลยอคนักสืบ 3. ครอบกรัวมิทแซลล์ <p>ต่อจากนั้นผู้วิจัยให้เล่าเรื่องหนังสือให้สมาชิกฟัง เพื่อเลือกเล่มที่ตนสนใจนำไปอ่านเป็นการบ้าน แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันในครั้งต่อไป ดังมีรายชื่อต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จิ้งเสื่อและกวกไม้ 2. นาฬิกาเรือนทอง 3. นิโคลาลูกพ่อ 4. จิงโจ้ลูกพ่อ 	<p>บรรยากาศของกลุ่มมีความกระตือรือร้นที่จะเล่าว่าตนชอบทำอะไรกันบ้างในยามว่าง และในที่สุดผู้วิจัยได้แนะนำว่าควรจะทำอะไรก็ได้ที่เกิดประโยชน์ และไม่ให้โทษต่อตนและผู้อื่น เช่น การเล่นกีฬา หรืออ่านหนังสือ เป็นต้น</p> <p>บรรยากาศในการอภิปรายเรื่องเกี่ยวกับหนังสือแจ่มใส มีการช่วยกันเสริมเรื่องตอนที่เพื่อนเล่าตก แสดงให้เห็นว่ามีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
13	วันเสาร์ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2529 (13.00-16.00 น.)	<p>ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับหนังสือที่แต่ละคนอ่านมาว่า <u>พอใจมากน้อยเพียงใด</u></p> <p>หลังจากนั้นจึงได้สมาชิกแต่ละคนบอกรายชื่อหนังสือที่ได้อ่านจบแล้ว และช่วยกันเลือกเรื่องที่สมาชิกส่วนใหญ่สนใจ แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน ปรากฏว่าสมาชิกเลือกอภิปรายเรื่อง <u>ผีเสื้อและดอกไม้ นาฬิกาเรือนทอง และจิ้งโจ้ลูกท้อ</u></p> <p>ต่อจากนั้น ผู้วิจัยจึงได้แนะนำหนังสือ ดังรายชื่อต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประวัติศัณัภวิทยาศาสตร์ไทย 2. คนดีคนเด่น 3. คนไทยที่ได้รับรางวัลแมกไซไซ 4. สมุคภาพแสดงผลงานเยาวชนไทย 5. อมตวาจา 	<p>สมาชิกในกลุ่มทุกคนให้ความสนใจหนังสือที่นำมาอภิปราย โดยเฉพาะเรื่อง <u>ผีเสื้อและดอกไม้</u> ซึ่งกำลังเป็นภาพยนตร์ฉายอยู่ขณะนั้น บรรยากาศของกลุ่มสนุกสนาน สมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะถามสมาชิกผู้เล่าเรื่องและผู้วิจัย ถึงตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่อง เพราะว่าสมาชิกส่วนใหญ่ได้ดูภาพยนตร์โฆษณาเรื่องนี้ทางเครื่องรับโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์</p> <p>สำหรับการอภิปรายเรื่อง <u>นาฬิกาเรือนทอง</u> ก็ได้รับความสนใจจากสมาชิกมาก มีการตั้งใจฟังผู้เล่า แสดงความคิดเห็น สงสารและเห็นใจ บิดีกำลังเป็นเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เช่นเดียวกับสมาชิกกลุ่ม</p> <p>บรรยากาศของกลุ่มสนุกสนาน และสกซึ้น สมาชิกกลุ่มกล่าวว่า ชอบอ่านหนังสือเหล่านี้มากเพราะว่ามีตัวละครและเนื้อเรื่องให้ติดตาม</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
14	วันเสาร์ที่ 15 กุมภาพันธ์ 2529 (13.00-16.00 น.)	<p>ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกถึงความพอใจที่ได้รับจากการอ่านหนังสือเล่มที่ผู้วิจัยได้แนะนำครั้งที่แล้ว จากนั้นจึงให้ผู้ที่อ่านจบแล้วเล่าให้สมาชิกในกลุ่มฟัง สมาชิกในกลุ่มพอใจที่จะอภิปรายหนังสือทุกเรื่องที่ผ่านมา ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประวัตินักวิทยาศาสตร์ไทย 2. กบฏกบฏ 3. คนไทยที่ได้รับรางวัลแมกไซไซ 4. สมุดภาพแสดงผลงานเยาวชนไทย 5. อมตวาท <p>ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้สอบถามสมาชิกถึงการเข้าในอนาคตของแต่ละคน รวมทั้งการเลือกอาชีพที่สนใจ</p> <p>หลังจากนั้น ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และกันในเรื่องผลที่ได้รับจากการ</p>	<p>บรรยากาศในการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือถึงแม้จะเป็นการอภิปรายหนังสือประเภทสารคดีก็ตาม แต่สมาชิกยังให้ความสนใจ มีท่าทีกระตือรือร้นที่จะฟังเพื่อนเล่า สมาชิกหลายคนอาสาสมัครผลัดเปลี่ยนกันอ่านตอนที่นำเสนอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหนังสือเรื่อง <u>สมุดภาพแสดงผลงานเยาวชนไทย และกบฏกบฏ</u></p> <p>สมาชิกมีท่าทีจริงจังขณะสอบถามและขอคำแนะนำจากผู้วิจัยเกี่ยวกับการเลือกแนวทางการศึกษาและอาชีพในอนาคต หลังจากสนทนาเกี่ยวกับหนังสือที่นำมาอภิปราย และสนทนากับผู้วิจัย ถึงการเลือกศึกษาและอาชีพแล้ว สมาชิกกลุ่มยอมรับว่ารู้สึกมีกำลังใจขึ้นมาก ทำให้เห็นแนวทางของชีวิตกายภาพหน้า</p> <p>สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านจากการทดลองครั้งนี้ว่ามีประโยชน์มาก ช่วยให้สมาชิกเกิดกำลังใจ ไม่ห่อเหี่ยวกลัวคิด และกล้าแสดงออกมากขึ้น</p>

ครั้งที่	วัน เวลา	การดำเนินการอภิปราย	การสังเกตพฤติกรรม
		อ่านหนังสือ จากนั้นผู้วิจัยกล่าว ขอบคุนและชมเยยสมาชิกที่ได้ให้ ความร่วมมือในการทดลองเป็น อย่างก็	รวมทั้งเกิดความอบอุ่น และคิดว่า ตนเองมีค่าสำหรับสังคม

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างคำสนทนากับเด็กในการรณรงค์ด้วยหนังสือแบบรายบุคคล

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับเด็กหญิงดาวเรือง

จากการสนทนาครั้งที่ 4

วันอาทิตย์ที่ 8 ธันวาคม 2528 เวลา 9.00 - 9.40 น.

- ผู้วิจัย มารอครูนานไหม
- ดาวเรือง ไม่นานหรอกค่ะ เช้า ๆ หนูไม่รู้จะทำอะไร คิดถึงครูเลยมานั่งรอ ครูขา หนูเอานมมาฝากครูค่ะ
- ผู้วิจัย ขอบใจมาก ดาวเรืองเก็บไว้ทานเองเถอะ
- ดาวเรือง ก็หนูอยากให้ครู
- ผู้วิจัย ครูเข้าใจการรู้จักแบ่งปันเป็นสิ่งที่ดีงาม แต่ครูมีอาชีพมีเงิน เดือนพอที่จะซื้อทานเองได้ ครูอยากให้หนูเก็บไว้ทานเอง เพราะหนูยังต้องการพลังงานอีกมากที่จะทำให้ร่างกายเติบโตแข็งแรง
- ดาวเรือง (ก้มหน้า...นิ่ง)
- ผู้วิจัย เออ! คราวที่แล้วครูให้หนังสือเรื่องเสือร้อยชุดไปอ่าน ดาวเรืองอ่านจบแล้วหรือยัง
- ดาวเรือง ยังไม่จบค่ะ (ก้มหน้า)
- ผู้วิจัย แล้วหนูอ่านถึงตอนไหนแล้วละ ครูให้หนูไป 2 อาทิตย์แล้วนะ
- ดาวเรือง ครูขา หนูไม่ชอบอ่านหนังสือเลยค่ะ ถ้าเป็นการรันทนหนูถึงชอบ
- ผู้วิจัย หนูต้องพยายามฝึกฝนซี้ะ การรันทนจะให้แต่ภาพที่สวยงามเท่านั้นมันเหมาะสำหรับเด็กเล็ก ๆ มากกว่า ดาวเรืองโตแล้วจะต้องหัดอ่านเรื่องที่ยาวกว่านั้น แล้วดาวเรืองจะได้รับความรู้ ความบันเทิง มีหนังสือเป็นเพื่อนจะไม่เหงาแล้ว ดาวเรืองอยากรู้อะไรก็หาอ่านได้ในหนังสือ
- ดาวเรือง ค่ะ หนูจะพยายาม
- ผู้วิจัย ลองเล่าให้ครูฟังซิว่าอ่านเสือร้อยชุดถึงตอนไหนแล้ว
- ดาวเรือง อ่านถึงตอนที่เพื่อน ๆ ชอบล้อแวนดำว่าใส่เสื้ออยู่ชุดเดียว แกรมยังขยับขยับ ครูขา หนูก็อยากมีชุดสวย ๆ บ้าง

ผู้วิจัย คนเราจะไม่ได้มีทุกอย่างอย่างที่ตนเองนึกอยากจะมีหรอก ครูคูเสื้อผ้าหนูก็ใช้ได้นี่จ๊ะ ข้อสำคัญอยู่ตรงที่ว่า เราต้องรู้จักรักษาความสะอาด อย่างแวนต้าในเรื่อง ถึงแม้เธอจะมีชุดเดียว แต่เธอก็ซักทุกวัน แม้ว่าจะไม่มีเตารีดเอาไว้รีดให้เรียบเหมือนคนอื่น แต่แวนต้าก็ภูมิใจว่า กลิ่นของเธอสะอาด เพื่อน ๆ ล้อเลียนแวนต้า แล้วเธอยังใจจำได้ไหม

ดาวเรือง ไม่ทราบค่ะ

ผู้วิจัย หนูลองอ่านต่อให้จบนะ จะได้ว่า แวนต้าเขาทำอะไรและเขาแสดงความสามารถอะไรออกมาจนทำให้เพื่อน ๆ เปลี่ยนเป็นชื่นชมในตัวเธอได้

ดาวเรือง ค่ะ หนูจะอ่านให้จบ

จากการสนทนาครั้งที่ 10

วันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม 2529 เวลา 9.00 - 9.40 น.

ดาวเรือง กรุณา หนูอ่าน หลุยส์, อีโก้ และเพื่อน จบแล้วค่ะ

ผู้วิจัย เทรอ ครูดีใจจังเลย เห็นใหม่ว่ามันไม่เกินความพยายามหรอก

ดาวเรือง ค่ะ

ผู้วิจัย แล้วเป็นยังไง สนุกไหมละ

ดาวเรือง สนุกมากค่ะ หนูชอบ

ผู้วิจัย ชอบตอนไหนของเรื่อง

ดาวเรือง หนูชอบหลุยส์ ชอบตรงที่เขารักเพื่อน และก็รับผิดชอบ ชยันกับสามล้อก่อนไปโรงเรียนและหลังเลิกเรียนทุกวัน ส่งสารเขาด้วย ที่ไหนเพื่อนถูกว่าเป็นลูกเมียเช่า มีพ่อเป็นฝรั่งอยู่ไหนก็ไม่รู้ ครูหาหนูก็ไม่พ่อดี

ผู้วิจัย เทรอ! พ่อดาวเรืองไปไหนละ

ดาวเรือง (ก้มหน้า) ตายแล้วค่ะ

ผู้วิจัย แล้วแม่ของหนูละ

ดาวเรือง แม่ตาบอดทั้งสองข้าง

- ผู้วิจัย แล้วแม่อยู่กับใคร
- ดาวเรือง อยู่กับพี่สาวที่จังหวัดประจวบฯ
- ผู้วิจัย ดาวเรืองอยู่บ้านราชวิถี ก็ไม่ลำบากใช่ไหม
- ดาวเรือง ไม่ลำบากค่ะ
- ผู้วิจัย ถ้าหนูตั้งใจเรียน โตะขึ้นมีอาชีพ ดาวเรืองก็สามารถตอบแทนพระคุณแม่ได้
- ดาวเรืองคิดว่า ชีวิตหนูกับชีวิตของหลุยส์ ใครลำบากกว่ากัน
- ดาวเรือง หลุยส์ลำบากกว่าหนูมากค่ะ หนูอยู่บ้านราชวิถีก็ไม่เห็นต้องทำอะไรเลย
- เดี๋ยวก็มีคนเอาของมาแจก เอาอาหารมาเลี้ยงอยู่เรื่อย ๆ บริเวณบ้านหนูก็
- สวยงาม หลุยส์ เขาต้องหาเงินเลี้ยงครอบครัวด้วย เรียนหนังสือด้วย
- ผู้วิจัย ถ้าหนูคิดว่า คนอื่นที่เขาลำบากกว่าเรามีอีกมาก หนูจะมีกำลังใจ ไม่ท้อแท้
- ดาวเรือง ค่ะ เมื่อก่อนหนูก็คิดอีกคนอื่นว่าเขาไม่เห็นต้องมาอยู่บ้านราชวิถีเลยแต่เดี๋ยวนี้
- หนูไม่คิดแล้วค่ะ หนูเข้าใจแล้วว่า ในโลกนี้คงจะมีคนที่ลำบากกว่าหนูอยู่อีกมากค่ะ
- หนูให้สัญญาค่ะว่า หนูจะตั้งใจเรียน โตะขึ้นหนูจะได้สบาย

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับเด็กหญิงกรณีการ

จากการสนทนาครั้งที่ 8

วันอาทิตย์ที่ 5 มกราคม 2529 เวลา 10.00 - 10.40

- ผู้วิจัย กรณีการ อ่าน เกมชีวิตของเจ้าหนู จบไหม
- กรณีการ จบแล้วค่ะ
- ผู้วิจัย แล้วชอบรีเบิ้ล่า
- กรณีการ ชอบค่ะ
- ผู้วิจัย ชอบตอนไหนบ้าง ลองเล่าให้ครูฟังหน่อยซิ
- กรณีการ ชอบตรงที่พระเอกเป็นหนูชื่อ อาเบล มันน่ารักดีค่ะ มันรักเมีย รักครอบครัวของ
- มันมาก เป็นผู้นำที่รับผิดชอบจริง ๆ หนูอยากมีแฟนอย่างอาเบลจัง ความจริง
- พ่อหนูเขาก็เหมือนกับอาเบลนี่แหละพ่อหนูเขารักลูกมากหาเงินเลี้ยงลูกโดยไม่รู้
- จักเหน็ดเหนื่อย

- ผู้วิจัย พ่อหนู ทำอาชีพอะไรจ๊ะ
- กรรมการ ทำทุกอย่างจ๊ะ รับจ้างเขาไปทุกอย่าง ก่อสร้างก็ทำ แยกหาม แล้วแต่ใคร จะจ้างให้ทำอะไรคะ แต่ตอนนี้พ่อไม่ได้ทำอะไร
- ผู้วิจัย อ้าว! ทำไมล่ะ
- กรรมการ พ่อป่วยทำอะไรไม่ได้เลยคะ
- ผู้วิจัย พ่อหนูป่วยเป็นอะไร
- กรรมการ หนูก็ไม่รู้คะ พ่อลุกไม่ขึ้น นอนอย่างเดียว แม่ต้องบ้วนข้าว
- ผู้วิจัย แล้วแม่หนูทำอะไรล่ะ
- กรรมการ ทำทุกอย่างแล้วแต่ใครจะจ้างเหมือนอย่างพ่อ แต่แม่มีลูกตั้ง 8 คน แม่หาเลี้ยงไม่ไหว แม่ถึงส่งหนูมาอยู่ที่นี้ (กัมพูชา)
- ผู้วิจัย แล้วหนูได้ไปเยี่ยมพ่อกับแม่บ้างหรือเปล่า
- กรรมการ เปล่าจ๊ะ นานมากถึงจะพบกัน แต่หนูเขียนจดหมายไปคุยกับแม่บ่อยคะ
- ผู้วิจัย หนูมานะเรียนให้จบ แล้วค่อยกลับไปช่วยแม่ทำงานก็ได้
- กรรมการ หนูจะตั้งใจเรียนคะ จะได้สอบเลื่อนชั้นไว ๆ
- ผู้วิจัย กรรมการอ่านเรื่องของอาเบลแล้วทำให้ได้ความคิดอะไรขึ้นมาบ้างไหม
- กรรมการ ได้คะ (นิ่ง)
- ผู้วิจัย ได้ว่าอย่างไรบ้างล่ะ
- กรรมการ ได้ตรงที่ อาเบลเขามีความมานะมาก ตอนที่เขาถูกหาญพัดไปติดอยู่ที่เกาะแห่งหนึ่ง เขาพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ตนเองพ้นจากเกาะนั้นมาพบหน้าลูกเมีย พ่อแม่ เขามีความพยายามจริง ๆ ค่ะ
- ผู้วิจัย แล้วเขาประสบความสำเร็จดังใจ หรือเปล่า
- กรรมการ สำเร็จคะ แหม! แต่แน่นอนจริง ๆ น่าสงสาร เป็นหนูตายแน่ ๆ
- ผู้วิจัย จะตายได้อย่างไร กรรมการมีมือมีเท้าที่แข็งแรงกว่าอาเบลซึ่งเป็นหนูตัวเล็ก ๆ ชะอีก
- กรรมการ กะ คงไม่ตายหรอก เพียงแต่ว่าคงจะทุกข์น่าดู

- ผู้วิจัย คนเราทุกคนจะต้องพบกับความทุกข์กันทั้งนั้น ไม่มีใครหรอกที่จะหมดแต่ความสุข
ตลอดชีวิต เพียงแต่ว่า ถ้าเรานึกกำลังใจต่อสู้ เราก็จะฝ่าฟันความทุกข์นั้นไปได้
- กรรมการ ค่ะ หนูอ่านเรื่องนี้หนูก็มีกำลังใจขึ้นนิด ๆ
- ผู้วิจัย กรรมการเห็นข้อความหน้าแรกของหนังสือเล่มนี้หรือเปล่า ที่เขาพิมพ์ไว้
ตัวเบ้อเริ่มว่า 'บางที่... ครั้งหนึ่งในชีวิต เราต้องเรียนรู้ความเจ็บปวด'
- กรรมการ เห็นค่ะ หนูว่าจริงอย่างที่เขายืนยันไว้เหมือนกัน
- ผู้วิจัย นั่นแสดงว่า หนูเริ่มเข้าใจแล้วว่า ชีวิตที่แท้จริงเป็นอย่างไร

จากการสนทนาครั้งที่ 14

วันอาทิตย์ที่ 16 กุมภาพันธ์ 2529 เวลา 10.00 - 10.40 น.

- ผู้วิจัย เป็นยังไง การอ่านหนังสือเล่มสุดท้าย
- กรรมการ ครุษา หนูชอบ คนที่ คนเด่น มากเลยค่ะ
- ผู้วิจัย แล้วอ่านจบไหมล่ะ
- กรรมการ จบค่ะ
- ผู้วิจัย กรรมการชอบใครล่ะ
- กรรมการ ชอบทุกคนค่ะ เพราะรู้สึกว่ กว่าที่เขาจะประสบความสำเร็จกันได้ เขาจะต้อง
ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ บางครั้งเลือดตาแทบกระเด็น
- ผู้วิจัย เหมือนอย่างที่ครูเคยบอกหนูเอาไว้ครั้งก่อน ๆ ใช่มั้ไหมล่ะ
- กรรมการ ใช่ค่ะ โดยเฉพาะ ประวัติของ วินัย เสริมศิริมงคล เจ้าของห้างสรรพสินค้า
พาด้า หนูประทับใจมากเลยล่ะ
- ผู้วิจัย ลองเล่าให้ครูฟังซิว่า ชีวิตของเขาเป็นยังไง ครูอยากรู้จักเขาบ้าง
- กรรมการ ตอนเด็กเขาต้องช่วยพ่อแม่ทำทุกอย่างในร้านขายข้าวต้มก๊วย พ่อบ่่วยสุขภาพไม่ดี
วินัย เขาเป็นลูกคนโตต้องออกจากโรงเรียนเมื่อเรียนได้แค่ชั้น ป.3 ต่อมา
เขาค้นรนไปเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ต่อจนจบ ม.3 ต้องตื่นตีห้าตีหกจักรยานไปส่ง
นมก่อน พ่อโตขึ้นไปเป็นพ่อค้าเร่ขายของใช้กะบะแหวนกอ รั้งหนึ่งไปขายที่
ลพบุรี สิ้นค้าถูกขโมยจนหมด ไม่มีกัารถกลับบ้าน ต้องขึ้นรถมวียนในงานได้เงิน
พาน้อง ๆ กลับบ้าน

- ผู้วิจัย ชีวิตเขาลำบากจริง ๆ นะ
- กรรมการ ค่ะ ลำบากมากกว่าหนูหลายร้อยเท่าค่ะ
- ผู้วิจัย แต่เขาก็ประสบความสำเร็จได้ เพราะความมานะพากเพียร
- กรรมการ หนูอยากประสบความสำเร็จอย่างเขาจังเลยค่ะ
- ผู้วิจัย คราวนี้ไม่เก็บความพยายามของกรรมการหรือก วัลย์ เขาก็อดทนและอดออม เขาเก็บเงินเพียงวันละบาท สามารถมีเงินมาตั้งคั้วได้ แล้วออกไปเรื่อย ๆ จนมีเงินหมื่น แสน และเงินล้านในที่สุด แต่เมื่อเขารวยแล้ว เขายังรู้จักช่วยเหลือสังคม นับว่าเป็นคนที่น่ายกย่องมากที่สุด

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับเด็กหญิงทานตะวัน

จากกาสนทนาครั้งที่ 6

วันอาทิตย์ที่ 15 ธันวาคม 2528 เวลา 11.00 - 11.40 น.

- ผู้วิจัย คราวนี้ทานตะวันอ่านจบรีเปล่า
- ทานตะวัน จบค่ะ
- ผู้วิจัย สนุกไหม
- ทานตะวัน สนุกมากค่ะ
- ผู้วิจัย บอกกรุไ้ใหม่ว่า ที่ผู้เขียนเขาหึ่งชื่อหนังสือไว้ว่า รอวันนั้นนะ หมายถึงรออะไร
- ทานตะวัน (ก้มหน้า... ตอบเสียงแผ่ว) รอการมีประจำเดือนค่ะ
- ผู้วิจัย ใครเป็นคนรอ
- ทานตะวัน มาร์กการ์เร็ต ค่ะ เขาอยากให้มีหน้าอก จะได้ใส่เสื้อยกทรง และอยากมีประจำเดือน จะได้เอาไปคุยกับเพื่อนได้ว่า ตัวเองโตเป็นสาวแล้ว
- ผู้วิจัย แล้วทานตะวัน มีความรู้สึกยังไงกับ มาร์กการ์เร็ตล่ะ
- ทานตะวัน ไม่ค่อยชอบ เพราะเขายังเด็กอยู่ แล้วก็ยังไม่ชอบตรงที่พูดกับแม่ว่า "บัคซบ" เวลาที่พ่อกับแม่ทะเลาะกัน แต่ชอบที่เธอว่าเจิงดี
- ผู้วิจัย กำว่า "บัคซบ" ฝรั่งเศสชอบพูดกันโดยเฉพาะเวลาจะสบต คนไทยเราไม่นิยมใช้ เพราะมันไม่ไพเราะ หนูก็เลือกเฉพาะส่วนดีของหนังสือเล่มนี้มาใช้ก็แล้วกันนะ เออ! แล้วทานตะวันอายุเท่าไรแล้ว

- ทานตะวัน 12 ปี ค่ะ
- ผู้วิจัย มีรอบเดือนหรือยัง กรุณายกแจง ประจำเดือนนะ
- ทานตะวัน (ก้มหน้า) ยังค่ะ
- ผู้วิจัย การมีประจำเดือนไม่ใช่สิ่งที่น่าอาย ผู้หญิงทุกคนจะต้องมี มันเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่สิ่งผิดปกติอะไร หนูลองเอาหนังสือเล่มนี้ ชื่อว่า รอบเดือน ไปอ่านดูนะ เป็นหนังสือภาพ มีคำอธิบายให้ทราบว่า การมีประจำเดือนนั้นเป็นอย่างไร จะมีอาการอย่างไร การทำความสะอาด และใช้ผ้าอนามัยอย่างไร หนูจะได้มีความรู้เอาไว้ เมื่อถึงเวลา คือประมาณ 13 ขวบ หนูจะได้เข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง
- ทานตะวัน ค่ะ หนูอ่านเรื่อง รอรวันนั้น หนูเลขนอนฝันเลยคะ
- ผู้วิจัย ฝันว่าอย่างไร
- ทานตะวัน ฝันว่า หนูมีประจำเดือน (หัวเราะ) แล้วหนูร้องไห้ใหญ่เลย พวกพี่ ๆ ที่อยู่บ้านเดียวกัน เลยช่วยกันปลอบใหญ่เลย หนูกลัวค่ะ
- ผู้วิจัย หนูเอาเล่มนี้ (หมายถึงรอบเดือน) ไปอ่านอีกเล่มหนึ่งแล้วหนูจะเข้าใจ

จากการสนทนาครั้งที่ 9

วันอาทิตย์ที่ 12 มกราคม 2529 เวลา 11.00 - 11.40 น.

- ทานตะวัน กรูซา หนูชอบเรื่อง พ่อครับผมรักเธอ มากเลยคะ
- ผู้วิจัย ทำไมหรือ
- ทานตะวัน สงสารรุ่นคะ ต้องขายของก่อนไปโรงเรียน พอไปโรงเรียนไม่ทันก็โดนทำโทษ หน้าแถว แล้วยังโดนเก็บขยะประจำ แต่คือที่มีสายฝนเป็นเพื่อน
- ผู้วิจัย สายฝนคียังไงหรือ
- ทานตะวัน สายฝนเขารวยคะ แต่ไม่รังเกียจที่จะคบกับรุ่น แกมยังแอบช่วยเก็บขยะอีก สายฝนเป็นเพื่อนที่มีน้ำใจคะ
- ผู้วิจัย อย่างนี้เขาเรียกว่า เพื่อนแท้ใช่ไหม
- ทานตะวัน ใช่คะ หนูมีเพื่อนสนิทคนหนึ่ง แต่ชอบทะเลาะกันเรื่อยเลยคะ หนูให้ขนมเขาเรื่อย แต่เขาไม่เคยแบ่งให้หนูเลย

ผู้วิจัย หนูเป็นกนต์ ทำถูกต้องแล้ว เรามีอะไรพอที่จะแบ่งปันให้ผู้อื่นได้แล้วตัวเราไม่เคียดรอนก็ทำไปเถอะ แต่อย่าไปหวังว่าเขาจะต้องตอบแทนเรา เพราะคนเรานี้นิสัยแตกต่างกันไปจะทำให้คนอื่นเหมือนเราไปหมดทุกอย่างนั่นเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าเขามีความดีอยู่บ้างก็คบหากันได้เพราะฉะนั้น หนูอย่าไปโกรธเพื่อนคนนั้นเลยอย่างกรุนั้น พอมีครูก็ซื้อขนมมาฝากพวกหนูได้ ครูไม่ได้หวังว่า พวกหนูต้องให้ขนมกรุนบ้าง แต่อย่างไร

ทานตะวัน ค่ะ ครู

ผู้วิจัย แล้วชีวิตรุ่งเขาเป็นยังไงอีก ลองเล่าให้ครูฟังหน่อยซิ

ทานตะวัน พ่อเขาชื่อเฒ่า อาละวาดทุบตีแม่ โกงเงินที่รุ่งขายของได้มากินเหล้า ถ้าให้หนูมีพ่ออย่างพ่อของรุ่ง หนูไม่มีดีกว่า

ผู้วิจัย พ่อหนูไม่มีเฒ่าหรือ

ทานตะวัน พ่อหนูตายแล้วค่ะ บางครั้งหนูอยากมีพ่อเหมือนคนอื่น ๆ แต่ถ้ามีพ่อ เป็นคนไม่ดีอย่างพ่อของรุ่ง หนูว่า หนูไม่มีพ่อดีกว่า

ผู้วิจัย แล้วแม่ของหนูล่ะ

ทานตะวัน แม่หนูมีสามีใหม่ ไม่ยอมเลี้ยงหนู หนูกับน้องต้องมาอยู่ในบ้านราชวิถี

ผู้วิจัย แล้วหนูเสียใจไหมที่แม่ไม่ยอมเลี้ยงหนูและน้อง

ทานตะวัน เื่อก่อนนี้เสียใจค่ะ แต่หนูก็คิดได้แล้วว่า ถึงแม่ไม่เลี้ยงหนู หนูและน้องก็ไม่ได้ลำบากอะไร อยู่ในนี้ก็มีความสุขดี รุ่งเขายังลำบากกว่าหนูถึงเยอะ

ผู้วิจัย กรุก็ใจที่หนูไม่เสียใจ เพราะในสังคมข้างนอกบ้านราชวิถี ยังมีเด็กที่ลำบากอย่างรุ่งหรือมากกว่ารุ่งอยู่มาก บางกนต้องขายพวงมาลัย หรือหนังสือพิมพ์บนท้องถนน เสี่ยงต่อการถูกรถชน บางกนเร่ร่อนเป็นขอทาน ส่วนแต่ลำบากกว่าหนูคั้งนั้น หนูอยู่ในนี้ยังมีคนเลี้ยงดู และให้การศึกษาคิดกับเด็กเหล่านั้นที่ไม่มีโอกาส โชคดีอย่างหนู

ทานตะวัน ค่ะครู หนูรู้สึกมีกำลังใจขึ้นมาก หนูยังโชคดีกว่าคนอื่นอีกมากนะคะ

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับเด็กหญิงเบญจมาศ

จากการสนทนาครั้งที่ 2

วันอาทิตย์ที่ 24 พฤศจิกายน 2528 เวลา 13.00 - 13.40

- ผู้วิจัย เบญจมาศ ทานข้าวมาแล้วหรือ
- เบญจมาศ คะ แล้วยุคะคะ
- ผู้วิจัย ครูก็เรียบร้อยแล้ว ถ้ายังงั้นเรามาเริ่มคุยกันถึงหนังสือที่ครูให้อ่านมาดีกว่า
ชื่อเรื่องอะไรนะ
- เบญจมาศ เรื่อง แมงมุมเพื่อนรัก คะ
- ผู้วิจัย อ้อใช่! เรื่องแมงมุมเพื่อนรัก เบญจมาศอ่านจบหรือเปล่าคะ
- เบญจมาศ ไม่จบคะ (ก้มหน้า)
- ผู้วิจัย ทำไมล่ะ การบ้านเยอะหรือ
- เบญจมาศ คะ การบ้านก็เยอะ แล้วหนูต้องช่วยครูซักผ้า ภูบ้านด้วย
- ผู้วิจัย อ้อ! ยังงั้นหรือหรือ หนูอาสาช่วยครูเองเลยหรือเปล่า
- เบญจมาศ เปล่าคะ ครูเขาขอใช้แต่หนูอยู่คนเดียว ไม่ยอมมิใช้คนอื่นบ้าง
- ผู้วิจัย ครูอาจจะเห็นว่า หนูเป็นเด็กดี ใช้ง่าย จึงเรียกใช้บ่อย
- เบญจมาศ ความจริง การบ้านหนูก็เยอะจะแยะอยู่แล้ว หนูเลยไม่มีเวลาอ่านหนังสือที่ครู
ให้ไปเลย
- ผู้วิจัย หนูน่าจะบอกครูได้ว่า หนูมีการบ้านต้องทำมาก เมื่อหนูทำหน้าที่ของหนูเสร็จแล้ว
จึงไปช่วยงานครู ครูเขาก็จะเข้าใจเองนั่นแหละ
- เบญจมาศ หนูไม่กล้าบอกคะ กลัวครูดุ
- ผู้วิจัย หนูไม่ได้ทำอะไรผิด ครูจะดุหนูได้อย่างไร
- เบญจมาศ หนูไม่กล้าอยู่ดี
- ผู้วิจัย หนูลองดูก็ได้ดิ้นะ คราวต่อไป พูกับครูเขาดี ๆ ด้วยท่าทางเคารพครูเหมือนเดิมว่า
"หนูมีการบ้านเยอะ จะขออนุญาตทำให้เสร็จก่อน แล้วหนูจะรีบไปช่วยงานครู
ทันที" แล้วหนูกับมาเล่าให้ครูฟังนะว่า ผลเป็นอย่างไร

- เบญจมาศ ค่ะ หนูจะลองดู
- ผู้วิจัย แล้วหนูอ่าน แมงมุมเพื่อนรัก ถึงตอนไหนล่ะ
- เบญจมาศ อ่านได้หน้าเดียวค่ะ
- ผู้วิจัย หนูกลับไปอ่านเรื่องนี้ต่อให้จบนะ แล้วหนูจะเห็นความเป็นเพื่อน เห็นความซื่อสัตย์ของแมงมุมตัวหนึ่ง มันน่ารักมากจริง ๆ เรื่องนี้น่ารักมากจนเขานำไปสร้างเป็นภาพยนตร์การ์ตูน หนูเคยดูไหม
- เบญจมาศ ไม่เคยค่ะ
- ผู้วิจัย เอาล่ะ กราบท่าน เราคงได้คุยกันถึงเรื่อง แมงมุมเพื่อนรัก นะ

จากการสนทนาครั้งที่ 12

วันอาทิตย์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2529 เวลา 13.00 - 13.40

- ผู้วิจัย หนูอ่านเรื่องลูกป่า จบหรือเปล่า
- เบญจมาศ จบค่ะ
- ผู้วิจัย สนุกหรือเปล่า
- เบญจมาศ สนุกค่ะ
- ผู้วิจัย ชอบตรงไหนบ้างล่ะ
- เบญจมาศ ชอบตรงที่ ยายซี เป็นชาวเขาเหมือนหนูค่ะ แต่คนละเผ่า ยายซีเผ่าต่างค่ะ
- ผู้วิจัย แล้วหนูล่ะ
- เบญจมาศ หนูเผ่าม้งค่ะ
- ผู้วิจัย ม้งกันแล้วเหมือนกันไหม
- เบญจมาศ เหมือนกันค่ะ
- ผู้วิจัย หนูชอบตอนไหนอีกบ้าง
- เบญจมาศ ชอบตรงที่ยายซี เรียนเก่ง จนได้ทุนมาเรียนในเมือง
- ผู้วิจัย เหมือนหนูอีกหรือเปล่า
- เบญจมาศ เหมือนค่ะ ชาวเขาที่ได้เข้ามาเรียนในเมืองจะถูกเพื่อน ๆ และคนในหมู่บ้านมองว่า เท่ เป็นดาราเด่นของหมู่บ้านเลยล่ะ หนูก็เหมือนกันมีแต่คนอิจฉาว่า ได้มาเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ ที่ปรกหนูก็ดีใจอะ (นิ่งเงี้ยว)

- ผู้วิจัย อ้าว แล้วตอนนั้นล่ะ
- เบญจมาศ พอหนูมาถึงกรุงเทพฯ ต้องเข้ามาเรียนที่บ้านราชวิถี ที่ใคร ๆ ก็มองว่าเป็นเด็กกำพร้า อนาคต
- ผู้วิจัย หนูอายุเทรอ
- เบญจมาศ (ก้มหน้าเงียม)
- ผู้วิจัย หนูน่าจะภูมิใจด้วยซ้ำที่มีโอกาสมากกว่าเพื่อน ๆ คนอื่น ถ้าเป็นครู ครูจะตั้งหน้าตั้งตาเรียนหนังสือ แล้วกลับไปพัฒนาประชาชนในหมู่บ้านให้มีโอกาสก้าวหน้าอย่างเราบ้าง เด็กที่จบจากบ้านราชวิถีนะ ไปได้ไปก็มากต่อมากแล้ว เป็นหมอ เป็นพยาบาล เป็นครู เยอะแยะ
- เบญจมาศ เตี่ยวนี่หนูไม่อายุแล้วค่ะ
- ผู้วิจัย กรูดีใจที่เธอคิดอย่างนั้น แล้วการเรียนของหนูเป็นอย่างไรบ้าง สู้กับคนพื้นราบได้ไหม
- เบญจมาศ สู้ได้สบายมากค่ะ หนูสอบได้ที่ 1 - 3 ตลอด

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับเด็กหญิงการะเกด

จากการสนทนาครั้งที่ 7

วันอาทิตย์ที่ 24 พฤศจิกายน 2528 เวลา 14.00 - 14.40 น.

- ผู้วิจัย อาทิตย์ที่ผ่านมา มีการบ้านมากไหม
- การะเกด มากเหมือนกันค่ะ
- ผู้วิจัย แล้วหนูอ่าน แก้วจอมแก่น จบหรือเปล่า
- การะเกด จบค่ะ
- ผู้วิจัย เก่งจังนะ หนูรู้จักแบ่งเวลาอย่างไร
- การะเกด หนูใช้เวลาว่างตอนพักเที่ยงหลังจากกินข้าวมานั่งอ่านค่ะ หนูชอบพระเทพฯ มาก (หมายถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ผู้ประพันธ์เรื่องนี้)
- ผู้วิจัย ท่านเขียนสนุกไหม

- การระแคะ สนุกมากเลยคะ ภาพวาดก็น่ารัก ท่านเป็นผู้ใหญ่ ไม่น่าจะเขียนเรื่องของเด็ก
ได้สนุกเลยนะคะ
- ผู้วิจัย ท่านคงจะใช้ประสบการณ์ในวัยเด็กของท่านมาผสมผสาน แล้วยังอีกอย่างหนึ่ง
ท่านเป็นนักอ่าน และทรงจับที่อะไรทุกอย่างที่น่าสนใจ ถ้าสังเกตดูจะเห็นว่า
ท่านทรงถือสมุดไว้ในมือตลอดเวลา ไม่ว่าท่านจะเสด็จไปไหนก็ตาม
- การระแคะ อ้อ! นักเขียนจะต้องขยันฉบับนี้ทีก็ หนูอยากเป็นนักเขียนบ้างคะ
- ผู้วิจัย หนูก็เป็นได้ เพียงแต่หนูจะต้องขยันอ่านให้มาก ๆ อ่านให้ได้ทุกอย่างถ้าเป็น
ไปได้ แล้วฝึกฝนความจำ และการบันทึกช่วยความจำ อีกอย่างหนึ่งที่จะช่วย
ให้เป็นนักเขียนได้ดี คือ การมีอารมณ์ขัน
- การระแคะ มีวาล่ะ พระเทพฯ ท่านถึงได้เป็นคนมีอารมณ์ขัน ท่านคุยสนุก ท่านมาเลี้ยง
อาหารเด็กที่บ้านราชวิถีบ่อยคะ หนูยังเคยถ่ายรูปร่วมกับท่านเลยคะ

จากการสนทนาครั้งที่ 10

วันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม 2529 เวลา 14.00 - 14.40 น.

- ผู้วิจัย เมื่อเข้าหนูตื่นขึ้นมาเดินแอโรบิก หรือเปลาจี่
- การระแคะ ตื่นคะ หนูตื่นตีห้าทุกวัน ฝึกจนชินแล้วคะ
- ผู้วิจัย ตื่นเข้ามาออกกำลังกายเป็นสิ่งที่ดี เพราะร่างกายจะได้รับอากาศบริสุทธิ์ก่อนเข้า
และได้ยืดเส้นยืดสายก่อนที่จะไปเรียนหนังสือหรือทำงาน จะทำให้รู้สึกคล่องตัว
ไม่อึดเกียจ
- การระแคะ ครุษา หนูอ่าน โลกกว้าง แล้ว ร้องให้ตั้งหลายหน
- ผู้วิจัย เพราะอะไรล่ะ
- การระแคะ เพราะ ตัวละครในเรื่องคล้ายชีวิตหนูเลยคะ (ก้มหน้า ร้องให้)
- ผู้วิจัย คล้ายกันตรงไหน หนูบอกครูได้ไหมคะ
- การระแคะ ตรงที่ไม่มีพ่อแม่เหมือนกัน พ่อแม่หนูตายหมดแล้ว เขาจึงส่งหนูมาอยู่ที่นี่
- ผู้วิจัย หนูมีพี่น้องหรือเปล่า
- การระแคะ มี 3 คน คะ

- ผู้วิจัย หนูเป็นกนโตหรือเปล่า
- การะเกด เปล่ากะ หนูมีพี่ชายกับน้องอีกกนหนึ่ง
- ผู้วิจัย แล้วพี่กับน้องหนูอยู่ที่ไหน
- การะเกด อยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายกะ
- ผู้วิจัย ครูคิดว่า ชีวิตหนูเหมือนกับ ลาก ยศ สรรเสริญ และสุขในเรื่องโลกร้างตรง
ที่หนูกำพร้าพ่อแม่ก็จริง แต่ความยากลำบากที่ได้รับ ครูคิดว่า ลาก ยศ สรรเสริญ
และสุขเขามีมากกว่าหนูและพี่น้องนะกะ
- การะเกด จริง ๆ กะ ลากและน้อง ๆ ต้องเผชิญความยากลำบาก ไม่มีพ่อแม่ให้ความ
ช่วยเหลือและแนะนำ
- ผู้วิจัย แต่ด้วยความไม่ย่อท้อในที่สุดทั้งสี่คนพี่น้องก็ประสบกับความสุขหรือเปล่า
- การะเกด ใช่กะ มันทำให้หนูมีกำลังใจที่จะต่อสู้ต่อไปกะ ยังมีคนอื่นลำบากกว่าหนูต้องเยอะ
หนูยังมีครูคอยให้คำแนะนำสั่งสอน ไม่ต้องอดมื้อกินมื้อ
- ผู้วิจัย หนูคิดว่า เรื่องนี้สอนอะไรให้หนูอีกบ้าง
- การะเกด สอนให้หนูอดทน และรักพี่รักน้องไม่ทอดทิ้งกัน ถ้าโตขึ้นหนูได้ดี หนูจะไม่ทิ้งน้อง
เหมือนกับลากกะ และได้แนวความคิดในการเลือกคู่ครองว่า ควรเลือกคนดี
และเลือกคนที่มีความรู้เท่าเทียมกัน เหมือนที่ลากสอนสุขกะ

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับเด็กหญิงชงโก

จากการสนทนาครั้งที่ 3

วันอาทิตย์ที่ 1 ธันวาคม 2528 เวลา 15.00 - 15.40 น.

- ผู้วิจัย อ่านเรื่อง เดือนแห่งวันอาทิตย์ จบไหมกะ
- ชงโก จบกะ หนูชอบอ่านหนังสือ
- ผู้วิจัย ชอบหรือเปล่า
- ชงโก ชอบกะ
- ผู้วิจัย ชอบเพราะอะไรกะ
- ชงโก เพราะสงสารแม่ทิวกับเจพรี

- ผู้วิจัย ครุจำได้ว่า พ่อแม่ของเจฟรี่หยิ่ง ไร้ร่างกันใช่หรือเปล่า
- ชงโค ใช่ค่ะ ทำให้เจฟรี่มีปัญหามาก เพราะเขาต้องย้ายบ้านไปอยู่อีกเมืองหนึ่งที่เขาไม่คุ้นเคย ย้ายโรงเรียนมาพบเพื่อนใหม่ ๆ ที่แปลกหน้า ทำให้เขาปรับตัวยาก และที่สำคัญ เขาคิดถึง พ่อมากค่ะ
- ผู้วิจัย แล้วเขาไม่ได้พบพ่อเลยหรือ
- ชงโค สมค่ะ ทุกวันอาทิตย์ พ่อจะไปหาเจฟรี่ที่บ้าน และพาเที่ยว ทำให้เจฟรี่อยากไปทุกวัน ของเขาคือ เป็นวันอาทิตย์ทั้งหมด
- ผู้วิจัย ถ้าพ่อแม่ของหนูหยิ่งร้างกันอย่างพ่อแม่ของเจฟรี่ หนูจะทำใจได้ไหมคะ
- ชงโค (นิ่งเงียบสักครู่หนึ่ง) หนูไม่มีพ่อแม่ค่ะ
- ผู้วิจัย เหรอ! กรุณาโทษ หนูพอจะเล่าให้ครูฟังได้หรือเปล่านั้นคะ
- ชงโค พ่อกับแม่เอาหนูไปทิ้งไว้กับแม่อีที่วัดแล้วหายสาบสูญไป แม่จึงส่งหนูมาอยู่ที่นี้ค่ะ ชีวิตหนูก็คล้าย ๆ กับแม่วิวค่ะ
- ผู้วิจัย ตรงไหนคะ
- ชงโค เพราะแม่วิวก็เป็นเด็กกำพร้าที่พ่อแม่ขอมมาเลี้ยง
- ผู้วิจัย แต่แม่วิวก็มีความสุขใช่ไหม
- ชงโค ใช่ค่ะ
- ผู้วิจัย หนูคิดว่า ชีวิตของหนูมีความสุขมากกว่าแม่วิว และเจฟรี่หรือเปล่า
- ชงโค ไม่คิดค่ะ
- ผู้วิจัย ทำไมหรือ
- ชงโค หนูอ่านเรื่องนี้แล้วทำให้คิดได้ว่ายังมีคนอื่น ๆ อีกที่มีความสุขเหมือนหนู ที่ทุกข์มากกว่าหนูก็ยังมีอีกมาก
- ชงโค ค่ะครู

จากการสนทนาครั้งที่ 9

วันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม 2529 เวลา 15.00 - 15.40 น.

- ผู้วิจัย วันเด็กหนูไปแข่งกีฬา ชนะหรือเปล่า
- ชงโค ได้เหรียญเงินกะ
- ผู้วิจัย นอกจากวิ่งแล้ว หนูชอบกีฬาอะไรอีกบ้าง
- ชงโค บาสเกตบอลกะ
- ผู้วิจัย แล้วเคยลงแข่งหรือเปล่า
- ชงโค ไม่เคยกะ เคยแต่วิ่งอย่างเดียว
- ผู้วิจัย ครูดีใจด้วยนะที่หนูได้เหรียญ
- ชงโค ชอบกุดกะ (ยกมือไหว้)
- ผู้วิจัย ถ้าเป็นครู ครูจะเก็บเหรียญที่ได้รับเอาไว้เป็นที่ระลึก เพื่อแสดงว่าเราก็มีความสามารถ
- ชงโค ครูว่าหนูเก็บเอาไว้บ้างดีไหมกะ
- ผู้วิจัย เก็บเอาไว้ซี แล้วอ่านหนังสือที่ครูให้จบหรือเปล่า
- ชงโค จบกะ เล่นมิดเดียวเอง
- ผู้วิจัย อ่านแล้วได้ความว่าอย่างไรบ้าง
- ชงโค หนูชอบมาก เค้าโหม่งน่ารักมาก น่าเอ็นดู และชอบตรงที่ แม้ว่าเค้าโหม่งจะพิการ แต่ก็ต่อสู้ชีวิตไม่นอนกอยอาหารที่พ่อแม่หามาให้ รู้จักหาแว่นดำมาใส่กันแดด เอา กิ่งไม้มาปิดหัว
- ผู้วิจัย เค้าโหม่งเป็นสัตว์รังต้องเผชิญกับความลำบากเลย ไม่เพียงแต่มนุษย์เท่านั้นหรอก ที่ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด
- ชงโค จริง ๆ ด้วยกะ ตั้งแต่หนูอ่านหนังสือที่ครูให้มา ได้พูดคุยกับครูหนูรู้สึกตัวว่า ความ หือเห็นมันก้อย ๆ หายไปกะ
- ผู้วิจัย แล้วครูจะหาเล่มใหม่มาให้อ่านอีก

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับเด็กทรงเรขาคณิต

จากการสัมภาษณ์ครั้งที่ 6

วันอาทิตย์ที่ 22 ธันวาคม 2528 เวลา 16.00 - 16.40

- ผู้วิจัย รสสุคนธ์ อ่านหนังสือของครูจบหรือเปล่า
- รสสุคนธ์ จบค่ะ กรูมีหนังสือเกี่ยวกับภาพวาดที่ขณะการประกวดใหม่
- ผู้วิจัย ทำไมหรือ
- รสสุคนธ์ หนูสนใจค่ะ หนูชอบวาดรูปมากค่ะ
- ผู้วิจัย หนูเคยไปประกวดวาดที่ไหนบ้างหรือเปล่า
- รสสุคนธ์ ครูเคยพาไปประกวดที่ห้างพุด้าค่ะ
- ผู้วิจัย ได้รับรางวัลมาหรือเปล่า
- รสสุคนธ์ ได้รางวัลชมเชยค่ะ
- ผู้วิจัย กรูจะพยายามหาหนังสือแนวนั้นมาให้ค่ะ ความสามารถด้านนี้ขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ และ พรแสวง (คือ การแสวงหาด้วยตนเอง) แล้วหมั่นฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ
- รสสุคนธ์ ชอบคุณ คุณครูคะ (ยกมือไหว้)
- ผู้วิจัย สำหรับเรื่อง จดหมายนายแพทย์ถึงลูกสาว อ่านจบแล้ว พอใจหรือเปล่า
- รสสุคนธ์ พอใจค่ะ ดีมาก เพราะหนูไม่เคยมีใครมาสอนเรื่องการทำเนิ่นชีวิตของลูกผู้หญิงอย่างละเอียด อย่างนี้มาก่อน
- ผู้วิจัย มีความรู้สึกเหมือน มีพ่อคอยสอนหรือเปล่า
- รสสุคนธ์ ใช่ค่ะ แท้จริง ๆ แล้วพ่อหนูเขาไม่รู้เรื่องที่ทันสมัยหรอกค่ะ
- ผู้วิจัย เพราะอะไรหรือ
- รสสุคนธ์ เพราะพ่อกับแม่เป็นชาวเขาอยู่กำแพงเพชรค่ะ
- ผู้วิจัย พ่อกับแม่ยังอยู่บนคอกหรือเปล่า
- รสสุคนธ์ ลงมาอยู่ข้างล่างแล้วค่ะ

- ผู้วิจัย ประกอบอาชีพอะไรหรือ
 รสสุคนธ์ ทำไร๋คะ
 ผู้วิจัย ปิคเทอมหนูได้กลับบ้านหรือเปล่า
 รสสุคนธ์ นาน ๆ ถึงจะได้กลับทีหนึ่งกะ พ่อไม่มีเงินค่ารถมารับ
 ผู้วิจัย หนูเขียนจดหมายไปก็ได้นี่จ๊ะ พ่อแม่อ่านหนังสือออกหรือเปล่า
 รสสุคนธ์ ไม้่ออกกะ ต้องไปวานคนอื่นอ่าน
 ผู้วิจัย เห็นหรือยังว่าหนูโชคดีกว่าพ่อแม่มากแค่ไหน
 รสสุคนธ์ ค่ะ

จากการสนทนาครั้งที่ 13

วันอาทิตย์ที่ 9 กุมภาพันธ์ 2529 เวลา 16.00 - 16.40

- ผู้วิจัย ผีเสื้อและดอกไม้ ที่ครูให้ไปอ่าน อ่านจบหรือเปล่า เพราะเล่มมีใหญ่น้อย
 รสสุคนธ์ จบกะ หนูสนใจเพราะเป็นหนังสืออยู่หอดี เรื่องเดียวกันใช้ไหมคะ
 ผู้วิจัย เรื่องเดียวกันกะ เขานำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ หนูได้ดูหรือเปล่า
 รสสุคนธ์ เปล่ากะ ดูแต่หนังโฆษณา ในทีวี กับหนังสือพิมพ์
 ผู้วิจัย อ่านสนุกไหมละ
 รสสุคนธ์ สนุกเหมือนกันกะ แต่... (อึ้ง)
 ผู้วิจัย อะไรจ๊ะ ว่ามาเถอะ
 รสสุคนธ์ หนูคิดว่า เขาเขียนบรรยายมากไปหน่อย ไม้่ค่อยมีคำพูด
 ผู้วิจัย กรูก็ว่าอย่างนั้น แต่เนื้อหาดีหรือเปล่าละ
 รสสุคนธ์ ดีคะ
 ผู้วิจัย ก็อย่างไรเหอ
 รสสุคนธ์ ตรงที่ ฮุยัน เป็นคนดี รับผิดชอบต่อครอบครัว หาเลี้ยงพ่อที่พิการกับน้อง ๆ
 ยอมเสี่ยงตาย เดินบนหลังคารถไฟ ไปขายของเถื่อน
 ผู้วิจัย หนูคิดว่า ชายของเถื่อนดีเหอ

- รสสุคนธ์ เปล่าค่ะ หนูหมายถึงว่าเขาเอาการเอางาน แต่ไม่ควรจะขายของเดือน
แต่ตอนหลังเขาก็หันมาปลูกดอกไม้ขาย หนูว่าน่ารักดีค่ะ
- ผู้วิจัย หนูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอย่างไรบ้าง
- รสสุคนธ์ หนูคิดว่า เราควรจะทำอะไรก็ได้ไม่ต้องอับอาย ขอให้มันเป็นอาชีพสุจริตและ
มีรายได้ค่ะ

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับ เด็กหญิงมะลิวัลย์

จากการสนทนาครั้งที่ 8

วันอาทิตย์ที่ 5 มกราคม 2529 เวลา 17.00 - 17.40 น.

- มะลิวัลย์ ครูขา สนุกอย่าบอกใครเชียวค่ะ
- ผู้วิจัย สนุกตรงไหนหรือ
- มะลิวัลย์ สนุกตรงที่มันเป็นแก๊งวัยรุ่น คบกันเป็นกลุ่ม รักใคร่กันดีค่ะ
- ผู้วิจัย นอกจากสนุกแล้ว หนูได้รับอะไรจากเรื่องนี้อีกบ้าง
- มะลิวัลย์ ได้รู้ค่ะ ก็วัยรุ่นในเรื่องเขาไม่เล็อกกว่าใครรวยใครจน เขาคบกันตั้งแต่
ลูกนายพล ยันคนขายขนมครก เมื่อคนจนมีเรื่องเดือดร้อน เพื่อนที่เป็น
ลูกนายพลก็ช่วยเหลือ เขาไม่ดูถูกคนจนค่ะ
- ผู้วิจัย แล้วมีอะไรอีกไหม
- มะลิวัลย์ หนูชอบเขาใช้สำนวนวัยรุ่นดี ยันสะใจค่ะ
- ผู้วิจัย มะลิวัลย์ มีกลุ่มเพื่อนอย่างนี้บ้างไหม
- มะลิวัลย์ มีค่ะ นวกรเรารักกันมาก บางทีเราก็อาจจะทำอะไรที่มันกวน ๆ เล่น
แต่ส่วนลึกเรารู้นะคะว่า มันไม่ดี แต่เราจะทำพอหอมปากหอมคอเท่านั้นไม่เกินเลย
- ผู้วิจัย เช่นอะไรบ้าง อย่างที่ว่า พอหอมปากหอมคอ
- มะลิวัลย์ เอ ' เช่น ชอบแซวครู แต่หนูรักครูนะคะ
- ผู้วิจัย รักแล้วก็องแซวเธอ
- มะลิวัลย์ มันเพิ่มรสชาติให้ชีวิตค่ะ ครูชอบว่าหนูว่าคือ
- ผู้วิจัย หนูรู้ว่าความจริง เธอไม่ใช่คนเช่นนั้น

- มะลิวัลย์ แหม! กรูนี้น่ารักจัง ตอนเด็ก ๆ หนูก็หนีออกจากบ้าน เลยถูกจับมาอยู่ที่นี้ค่ะ
- ผู้วิจัย ทำไมถึงหนีออกจากบ้านล่ะ
- มะลิวัลย์ เกลี่ยคร่อ พ่อเจ้าชู้มาก มีเมียหลายคนไม่เลี้ยงดูแม่
- ผู้วิจัย มาอยู่ที่นี้คิดจะหนีอีกหรือเปล่า
- มะลิวัลย์ ไม่หนีหรอกค่ะ ที่นี่ยังมีคนมีเพื่อน ๆ ที่กล้าช่วย ๆ กัน

จากการสนทนาครั้งที่ 14

วันอาทิตย์ที่ 16 กุมภาพันธ์ 2529 เวลา 17.00 - 17.40

- ผู้วิจัย อ่านหนังสือที่ครูให้ไปจบหรือเปล่า
- มะลิวัลย์ จบค่ะ
- ผู้วิจัย ชอบหรือสนใจใครบ้าง
- มะลิวัลย์ หนูสนใจ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ค่ะ
- ผู้วิจัย ทำไมล่ะ
- มะลิวัลย์ เพราะเขาเป็นจิตรกร หนูชอบวาดรูปมากหนูอยากเป็นจิตรกรอย่างโรซีต
เขาได้รับรางวัลมากมาย
- ผู้วิจัย ประทับใจอะไรในตัวเขาบ้าง
- มะลิวัลย์ ประทับใจที่เขาทำงานวาดรูป และฝึกฝนอย่างพากเพียร จนในที่สุด ประสบความสำเร็จค่ะ
- ผู้วิจัย มะลิวัลย์ ได้ฝึกฝนตนเองบ้างหรือเปล่านั้น
- มะลิวัลย์ ฝึกค่ะ หนูเห็นภาพอะไรก็พยายามวาดตาม เพื่อน ๆ เขาว่าหนูวาดเก่งค่ะ
- ผู้วิจัย เคยไปประกวดวาดภาพที่ไหนบ้างหรือยัง
- มะลิวัลย์ ไม่เคยค่ะ ว่างแล้ว
- ผู้วิจัย ไม่ต้องกลัวหรอก เราต้องลองดู ไม่ชนะก็ไม่เห็นเป็นอะไร เราจะได้รู้ว่าฝีมือ
เราอยู่ในระดับไหน ต้องฝึกฝนอีกมากน้อยเพียงใด
- มะลิวัลย์ ค่ะ หนูจะลองดู

ผู้วิจัย ถ้ามีข่าวรับสมัครประกวดวาดภาพที่ไหน กรุณาบอก
มะลิวัลย์ ขอบกุดกะ (ยกมือไหว้)
อีกคนหนึ่งที่ชอบคือ วาณิช จรุงกิจอนันต์ เขามีความสามารถทางวาดภาพ
เหมือนกัน แต่ปัจจุบันหันไปเขียนหนังสือจนได้รับรางวัล หนูเคยอ่านเรื่อง
ของเขา เรื่องอะไรจำไม่ได้แล้วกะ ส่วนวนเขาก็ก็กิดีคะ